

Vergaderjaar 2007–2008

31 374

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ter verbetering van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt

31 320

Regels omtrent energie-efficiëntie (Wet implementatie EG-richtlijnen energie-efficiëntie)

Nr. 13

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Vastgesteld 29 mei 2008

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ heeft op 26 mei 2008 overleg gevoerd met minister Van der Hoeven van Economische Zaken over **Wijziging Elektriciteitswet 1998**.

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Kraneveldt-van der Veen

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Franke

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Schreijer-Pierik (CDA), Vendrik (GroenLinks), Ten Hoopen (CDA), Roland Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), ondervoorzitter, Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Samsom (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), voorzitter, Irrgang (SP), Jansen (SP), Biskop (CDA), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Besselink (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD) en Vos (PvdA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Jan Jacob van Dijk (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Van Gennip (CDA), De Rouwe (CDA), Koşer Kaya (D66), Ulenbelt (SP), Blok (VVD), Boelhouwer (PvdA), Kalma (PvdA), Weekers (VVD), Van Dam (PvdA), Karabulut (SP), Luijben (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Cramer (ChristenUnie), Atsma (CDA), De Krom (VVD), Madlener (PVV), Nicolai (VVD), Blom (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Heerts (PvdA).

Stenografisch verslag van een wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Economische Zaken

Maandag 26 mei 2008

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: Hessels

Aanwezig zijn 6 leden der Kamer, te weten:

Hessels, Samsom, Duyvendak, Zijlstra, Jansen en Aptroot,

en mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ter verbetering van de elektriciteits- en gasmarkt (31374);**
- **het wetsvoorstel Regels omtrent energie-efficiency (Wet implementatie EG-richtlijnen energie-efficiencywijziging) (31320);**
- **het afschrift van het antwoord van de minister op de brief van de Consumentenbond d.d. 16 mei 2008 inzake de privacyaspecten van de "slimme meters".**

De **voorzitter**: Ik open deze vergadering van de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken. Welkom aan de minister en haar ambtenaren, de collega's en de mensen op de publieke tribune. Wat het derde punt betreft, heeft de minister aangegeven dat zij dat vandaag mondeling zal toelichten.

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. Wij hebben heel wat tijd uitgetrokken voor de behandeling van dit wetsvoorstel, wat mij terecht lijkt, want het is een heel vergaand iets voor de consumenten in Nederland. Het is goed dat de Kamer daarvan werk maakt.

De SP vraagt zich af of het niet verstandig zou zijn dat wij in het kader van de vereenvoudiging van wetgeving een basiswet netwerkdiensten creëren, waarin elementen die voor alle vormen van netwerken een rol spelen op het gebied van leveringszekerheid, consumentenbescherming, afsluitbeleid enzovoorts, worden opgenomen. Vervolgens maak je een aantal hoofdstukken met specifieke regels voor de afzonderlijke netwerkdiensten als elektriciteit, gas, warmte en water. Dit zou naar onze mening de wet een stuk overzichtelijker en simpeler maken. Aan de amenderingen van mijn kant zie je dat daarin vaak twee identieke teksten voorkomen. Ik vind dat eerlijk gezegd niet erg logisch.

Minister **Van der Hoeven**: Ziet u die wet netwerkdiensten voor de toekomst, of wilt u die wet nú, in plaats van wat er ligt?

De heer **Jansen** (SP): Nee, wij willen er geen puinhoop van maken! Ik vond uw reactie in de nota naar aanleiding van het verslag wel erg magertjes, zodat ik vraag om wat meer enthousiasme voor dit idee. Daar mag u de tijd voor nemen, als het maar die kant opgaat. Ik begin met wetsvoorstel 31320. Allereerst dank dat de suggestie van de SP-fractie om de term "factuur" te vervangen door "indicatief verbruikersoverzicht" is overgenomen. Dat is niet puur een formuleringskwestie, nee, het geeft aan wat de bedoeling is. Verder wil ik het hebben over de nationale kop op de Europese richtlijnen. De minister stelt in de nota naar aanleiding van het verslag: volgens het gemeenschapsrecht staat het lidstaten niet vrij om verdergaande nationale maatregelen te treffen indien op Europees niveau de desbetreffende onderwerpen uitputtend zijn geregeld. Ik zet een streep onder "uitputtend". Als de EU iets niet uitputtend heeft geregeld, bijvoorbeeld door veel te lang te wachten met concrete maatregelen, wat kunnen wij dan doen? Dan kunnen wij toch zelf wel wat doen? In de nota naar aanleiding van het verslag staat dat er een bepaalde fasering is: andere producten volgen later in 2009. Zijn dat alle andere producten, de meeste andere producten of sommige andere producten? In de laatste twee gevallen kan Nederland toch alsnog een nationale kop introduceren? Mocht dat niet zo zijn, dan kun je als variant hanteren dat Nederland een variabele belasting of subsidie invoert, een beetje te vergelijken met de behandeling van de auto, afhankelijk van het energieverbruik. Dat is budgettair neutraal, maar louter om de doelstellingen van Schoon en Zuinig te kunnen halen. De SP-fractie is voorstander van een soort normering waarbij er sprake is van een automatische koppeling met de ontwikkeling van de techniek. Ik heb begrepen dat dit een variant is op het Japanse toprunnerprogramma – daar heeft de heer Samsom waarschijnlijk meer verstand van – maar die kant moeten wij wel op. Dat geldt niet alleen voor normering maar ook voor labeling, subsidiëring en belasting. Dat hele gamma moet meeschuiven met de ontwikkeling zodat niet iedere keer weer uitgebreide discussies nodig zijn om een verhoging van de efficiency te kunnen volgen. Dan ga ik nu in op mijn amendement over een voorhangbepaling. De minister presenteert het wetsvoor-

stel als beleidsarm; alleen de EU-richtlijnen worden geïmplementeerd. Feitelijk zitten er echter allerlei mogelijkheden in om bij de detaillering de lat hoger te leggen maar ook om de bescherming van de afnemers beter te regelen. Daarom heb ik samen met de heer Duyvendak een amendement ingediend en inmiddels heeft ook de heer Samsom aangegeven het mee te willen tekenen; dus dat zal nog aangepast rondgaan. Verder heb ik een amendement voorgesteld over de meetinrichtingen voor warmte en koude. Dit onderwerp is meegenomen in dit wetsvoorstel. Daar heeft de minister voor gekozen. Ik weet niet precies waarom, misschien ook wel vanwege die Europese regels. Het had ook bij de warmtewet kunnen worden meegenomen. In de huidige formulering zitten een aantal manco's die wij graag willen herstellen. In het wetsvoorstel is het namelijk mogelijk dat de netbeheerder weigert een meter ter beschikking te stellen als hij van mening is dat "het ter beschikking stellen niet in verhouding staat tot de potentiële energiebesparing". Mijn vraag is of de afnemer dat alstublieft zelf mag bepalen. Het abonnement laat de opties intact dat er geen meter hoeft te worden aangeboden als dit technisch onmogelijk of financieel niet redelijk is. Dit is een heel gematigde bepaling en die uitzonderingsgronden blijven gewoon bestaan. Wij zijn overigens wel van mening dat een dergelijk besluit in het geval van technische of financiële onhaalbaarheid, inhoudelijk gemotiveerd moet worden in de richting van de afnemer zodat deze dat besluit kan aanvechten. Tevens wordt in het amendement geregeld dat er landelijk getoetste regels komen voor geschillenbeslechting over de betrouwbaarheid van meetinrichtingen. De SP-fractie krijgt heel veel brieven en mails van afnemers en consumenten die een conflict hebben met hun leveranciers en die vinden dat hun rechtspositie ten opzichte van de leverancier en netbeheerder erbarmelijk is.

Vervolgens kom ik te spreken over mijn amendement op stuk nr. 10 dat betrekking heeft op het verslag aan de Kamer over de ontwikkeling van energie-efficiency. Er is in het wetsvoorstel opgenomen dat uit de Europese richtlijn volgt dat er door Nederland een aantal gegevens aangeleverd moeten worden aan Europa. Wij denken dat ook voor binnenlands gebruik die informatie heel goed aangewend kan worden. Er lopen in Nederland een aantal programma's. Ik noem bijvoorbeeld het programma Meer met minder, dat binnen het programma Schoon en Zuinig loopt. Wij zouden waar mogelijk dus wel willen meeliften met de informatie op basis van het EU-verdrag. Op dit moment is ons evenwel nog niet duidelijk hoe gedetailleerd dat EU-verslag zal zijn en welke informatie op het niveau van de lidstaten beschikbaar komt. Wat ons betreft is het belangrijk om jaarlijks informatie te geven per doelgroep, per gebouwsoort en per toesteltype. Degenen in het veld kunnen daardoor goed beoordelen of het allemaal goed loopt. Bovendien is het voor ons als Kamer nodig om het succes van het programma Meer met minder te kunnen toetsen. Ik moet namelijk bekennen dat ik op dat punt wel enige scepsis heb. Er wordt uitgegaan van een onwaarschijnlijk snelle opschaling. In een paar jaar tijd moeten de aantallen enorm worden opgevoerd. Hoewel ik hoop dat dit gehaald wordt, vrees ik dat het niet gaat lukken. Ik zou dan ook graag meer de vinger aan de pols willen houden.

Dan kom ik op het amendement op stuk nr. 11 over het verplicht stellen van eisen aan toestellen en installaties. Het wetsvoorstel bevat in dit kader een kan-bepaling. De SP-fractie is van mening dat die bepaling gewijzigd moet worden in een moet-bepaling. Dat heeft ook te maken met de vraag of wij als Nederland achter de EU willen aanhobbelen of dat wij tempo willen maken. Gezien de ambitie van het kabinet ga ik uit van dat laatste. Dan moet het kabinet consequent zijn door zichzelf te dwingen ook op dit punt tempo te betrachten.

Een laatste amendement op dit wetsvoorstel heeft betrekking op efficiënte typegoedkeuringen. Producenten worden verplicht tot typegoedkeuringen, vooral vanwege de energiebesparing. Het lijkt de SP verstandig dat in zo'n situatie de aanvrager wordt beschermd tegen woekerprijzen. Er dient dus sprake te zijn van een efficiënt proces. In de wet moet daarom worden vastgelegd dat dit op een fatsoenlijke manier moet worden onderbouwd.

Dan heb ik nog een vraag over het metertarief. In de nota naar aanleiding van het verslag (stuk nr. 31320) staat op pagina tien dat de metertarieven voor elektriciteit en gas reeds gereguleerd zijn in artikel 30a van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 43, eerste lid, van de Gaswet. Hierin zit een delegatiebepaling op basis waarvan een lager tarief kan worden vastgesteld. Deze bepaling biedt ruimte om in lagere regelgeving al dan niet een plafond op te nemen. De NMa is momenteel bezig met de voorbereiding van de tarievenregulering van de meter voor 2009 en daarna. Dat wisten wij, maar ik constateer dat de tarieven sinds 2001 met 83% zijn gestegen en dat de NMa voor zijn tariefregulering als referentiejaar 2005 gaat aanhouden. In de periode 2001 tot 2005 heeft al een aanzienlijke tariefstijging plaatsgevonden. Die tariefstijging vond plaats terwijl de kosten voor het opnemen van de klassieke meters juist stevig zijn gedaald. In die periode is namelijk het opsturen van het briefkaartje ingevoerd. Daarna kon men de meterstand ook melden via het internet. Inmiddels wordt twee derde van alle meterstanden op die manier doorgegeven. Daar komt dus geen meteropnemer meer aan te pas. De kosten hadden dus omlaag moeten gaan. De SP wil 2001 als referentiejaar voor de kosten en niet 2005. Daarover zal ik zo nodig bij de plenaire afronding een motie indienen.

Dan kom ik op de regulering van de extra diensten bij de slimme meter. De SP is van mening dat de huidige functionaliteit van de slimme meter vooral handig is voor leveranciers en netbeheerders en niet voor de afnemers. Ik verwijs hierbij naar de opstelling van de aanwezigen bij het rondetafelgesprek. Daaruit viel dat volgens mij af te leiden. De energiebesparing met het kader slimme meter is een lachertje. De besparing en de andere voordelen voor de consument moeten vooral uit de extra diensten komen. Dat zijn diensten die wel beloofd en aangekondigd zijn, maar er op dit moment nog niet zijn. De SP is er daarom voor om enkele energiebesparende faciliteiten, met name het automatisch aan- en afschakelen van toestellen afhankelijk van het elektriciteitstarief, direct op te nemen in het basiscontract en te onderwerpen aan regulering.

Mijn laatste punt over dit wetsvoorstel gaat over het beschikbaar stellen van collectieve verbruiksgegevens aan derden in verband met energiebesparingsprojecten. 90% van alle Nederlandse woningen maakt onderdeel uit van een complex. Succes van Meer met minder zal staan

of vallen bij een collectieve aanpak op complexniveau. Dat is veel goedkoper, het is sneller en het veroorzaakt minder overlast. Verhuurders en huurders van complexen en eigenaren daarvan hebben belang bij goede informatie over het historisch verbruik. De minister zegt dat eindafnemers derden toegang kunnen verschaffen tot de energieverbruiksdata. Betekent dit dat de toestemming van alle huurders nodig is? Dat is naar onze mening onnodig en ongewenst als deze informatie geanonimiseerd wordt aangeleverd. Dat je je privé-gegevens niet op straat wilt hebben kan ik mij voorstellen, maar het gaat om essentiële informatie op complexniveau. Naar onze mening moet informatie zoals het gemiddelde per complex of per woontype of de spreiding van het verbruik in het complex altijd beschikbaar kunnen zijn voor energiebesparingsprojecten. Op dat punt overweeg ik een motie in te dienen of om een ander voorstel te doen.

Ik ga nu in op het andere wetsvoorstel, op stuk nr. 31374. In de nota naar aanleiding van het verslag is gesproken over het modelcontract. De minister is daarin wat zuinig. Zij zegt niet te verwachten dat dit veel toegevoegde waarde heeft en dat het er zelfs toe kan leiden dat wordt gefocust op prijsconcurrentie. Dat ziet zij niet zitten. Ik denk dat de meeste consumenten een gat in de lucht zouden springen als er in ieder geval voor kleinverbruikers eindelijk eens sprake zou zijn van echte prijsconcurrentie op de Nederlandse energiemarkt. Ik zie niet in wat daar zo fout aan is. Ik denk dat hier meer positieve kanten aan zitten. Veel kleinverbruikers worden nu op het verkeerde been gezet door de kleine lettertjes van contracten. Ook daar krijgen wij veel brieven en mailtjes over. Zij worden gebeld en overgehaald en vervolgens zitten zij aan die kleine lettertjes vast. Wij willen dat het modelcontract wordt opgesteld na consultatie van consumentenorganisaties, milieubewegingen en uiteraard ook van de leveranciers en netbeheerders. De minister zegt dat men zich dan alleen nog maar kan onderscheiden op prijs, maar dat is niet zo. Wat de SP-fractie betreft mag men daarnaast nog steeds andere contractvormen aanbieden. Iedereen die dat wil, mag zich onderscheiden op terreinen waarvan hij denkt dat het nuttig is. Nogmaals, wij verwachten dat de consument heel vaak de voorkeur zal geven aan het modelcontract, zodat dit de concurrentie en transparantie ten goede zal komen.

Volgens de SP-fractie zijn er twee problemen bij het huidige voorstel voor een capaciteitstarief. Naar onze mening wordt energiebesparing hierdoor niet bevorderd en wij vermoeden dat het tarief voor de kleinverbruiker ongunstiger uitpakt dan voor de grootverbruiker. De minister zegt dat het probleem bij de energiebesparing kan worden ondervangen door via de energiebelasting te compenseren. De Consumentenbond wees erop dat een aanpassing van de energiebelasting zonder de invoering van het capaciteitstarief nog veel beter uitpakt voor het milieu. Dat is dus niet zo'n sterk argument.

Het tweede punt is hoe het capaciteitstarief uitpakt bij klein- versus grootverbruikers. Bij grootverbruikers is er bijna altijd sprake van continu verbruik. Zij benutten de aansluiting altijd voor 100% of bijna 100%. De top acht in Nederland is al goed voor een derde van het totale energieverbruik in ons land. Bij kleinverbruikers is de benuttingsgraad slechts een paar procent. Dat geldt zowel voor particuliere huishoudens als voor de sportvereniging die op vrijdagavond de lampen aanzet

bij het trainen. De maximumcapaciteit voor de kleinverbruiker van 3 x 25 A is dan slechts nodig tot de eerste verdeelkast, 50 m van de woning, en daarna kan een flinke reductiefactor in rekening worden gebracht. Dat moet ook tot uitdrukking komen in de prijs. Wij vragen ons af of dit in het huidige tariefvoorstel gebeurt. De voorlopige conclusie is dat wij hierover moties overwegen.

Wij zijn al een hele tijd bezig met de vraag hoeveel energie wij gaan besparen met die slimme meters. Ik heb hierover een jaar geleden, of misschien langer, schriftelijke vragen gesteld waarop een onduidelijk antwoord kwam. Ik constateer dat er nog steeds weinig massa zit in de antwoorden van de minister over de ervaringen in Italië en Zweden, terwijl daar al jaren miljoenen meters staan. Dan zouden er dus zeer overtuigende bewijzen moeten komen voor de stelling dat die slimme meter sec goed is voor een grote energiebesparing. In de nota naar aanleiding van het verslag lees ik over een kleinschalig projectje in Växjö in Zweden. Dat is alles wat er aan substantie uit Italië en Zweden komt.

In een onderzoek van de universiteit van Oxford wordt 10% winst geclaimd, alleen al door actuele informatie. Als praktijkman kan ik zeggen dat ik dit buitengewoon onwaarschijnlijk vind. Ik heb heel wat complexen met blokverwarming en met collectieve watervoorzieningen zien bemeteren. Ik heb onderzocht welke besparingen er in die situatie waren. Dat is ook door andere wetenschappers onderzocht. Die besparingen lagen altijd in de orde van grootte van 15%. Dat is een situatie waarbij de consument inderdaad gaat verdienen. Als je geen meter hebt en wel een meter krijgt, tikt het aan. Maar in dit geval hangt er alleen maar een meter in de huiskamer waarop je kunt zien of de meter harder loopt. Besparing is de trigger voor de consument om iets te gaan doen. Wat ons betreft komt er geen verplichte uitrol van de slimme meter tot dit hard is gemaakt. Hierover kom ik met een amendement. Ik heb nog een technisch probleempje, maar ik geef even de essentie van het voorstel dat ik mede namens de heer Duyvendak zal doen. Een argument van de minister is dat de Europese Unie ons hiertoe verplicht, omdat de bestaande meter geen informatie biedt over het actuele verbruik. Je kunt zelf zien dat dit onzin is als je in de meterkast kijkt. Je kunt periodiek de standen bijhouden met een lijstje. Dat doen heel veel mensen in Nederland. De tweede mogelijkheid is door op de meter te kijken. Dan zie je dat wielje lopen. De snelheid van het loopwerk geeft aan hoeveel er wordt verbruikt. Dat is een heel simpele manier om lekverbruik vast te stellen, zoals de meeste consumenten ook wel weten.

Een argument tegen verplichte uitrol is dat de levensduur van de nieuwe meter naar schatting 15 jaar is, terwijl de bestaande meter een theoretische levensduur heeft van 25 jaar, maar in de praktijk veel langer mee gaat. Ook uit het oogpunt van het milieu en de duurzaamheid is dat geen goede zaak. Die meters moeten worden verbeterd. De bescherming van de privacy en die van de klant tegen de zogenaamde spookrekeningen is nog niet goed geregeld. Later in mijn betoog zal ik op dat punt terugkomen. Om die reden zijn wij voorstander van een vrijwillige uitrol. In die situatie vinden wij het wel redelijk dat spijtoptanten – mensen die in eerste instantie zeggen dat zij niet meedoen en die zich na twee jaar bedenken – een eigen bijdrage moeten betalen. Mensen kunnen dus kiezen tussen gratis meeliften en

achteraf iets betalen. Dat tarief mag de minister, wat mij betreft met een voorhangprocedure, bepalen. Naar mijn idee is de keuzevrijheid in dit stadium belangrijk omdat het nog geen uitgekristalliseerd product is. De passage uit het wetsvoorstel waarin staat dat bij nieuwbouw, renovatie en vervanging van defecte meters altijd slimme meters worden aangebracht, blijft wat ons betreft overeind. Dat is namelijk logisch.

Ik kom op het amendement over de integriteitstoets. Dat heeft ook betrekking op de zogenaamde spookrekeningen. Voor de consument is de keten metertransmissie-dataverwerking een soort black box die gevoelig is voor fouten, sabotage en fraude. De SP-fractie wil de consument beter beschermen door het introduceren van een integriteitstoets. De minister heeft daarover in de nota naar aanleiding van het verslag opgemerkt dat er bij de verwerking van de ruwe meetdata altijd een check plaatsvindt van de doorgegeven meterstand en het historisch gebruik. Daardoor zullen afwijkende standen opvallen. Een leverancier kan vervolgens actie ondernemen. Ik constateer dat een dergelijke check niet verplicht is. Ik vergelijk bijvoorbeeld aanbieders van mobiele telecomdiensten en kom dan tot de conclusie dat er diensten zijn die het presteren om zonder enige waarschuwing een telefoonrekening van enkele duizenden euro's naar de klant te sturen. Als je 16 jaar oud bent en een dergelijke rekening krijgt, word je daarvan niet gelukkig. Dat geldt overigens niet alleen voor 16-jarigen.

De minister schrijft ook dat de stand op de meterdisplay leidend is bij disputen. Ik meen dat de geheugenschap van een digitale meter van buitenaf door hackers kan worden beïnvloed. Volgens ons is er dan ook sprake van een tamelijk krakkemikkige bescherming van de consument. Daarom hebben wij dat amendement ingediend. De Consumentenbond heeft een goede brief gestuurd over de privacy van gebruikers van slimme meters waarin onder andere een aantal suggesties staat. De bond constateert dat er sprake is van gevoelige informatie over de aan- en afwezigheid. Die informatie is met name interessant voor inbrekers. De bescherming van de data zou slecht geregeld zijn. De Consumentenbond doet dan ook het verzoek om het College Bescherming Persoonsgegevens advies te vragen en een integrale veiligheidsanalyse te laten doen. De minister heeft aangegeven dat de consument in het contract toestemming moet geven voor het gebruik van die gegevens. Als de consument de keuze heeft tussen het afsluiten van een contract en niet aangesloten worden op het gas en de elektriciteit... Het is niet mogelijk om alleen te kiezen voor een bepaalde passage uit het contract en de kleine lettertjes niet van toepassing te verklaren. Naar mijn idee is het een kwestie van "take it or leave it". Deze vorm is dus niet geschikt om die privacy op een fatsoenlijke manier te beschermen.

De voorlopige conclusie van de SP-fractie is dat de techniek van slimme meters potentie heeft. De hardware en de software bieden veel mogelijkheden om het leven van de consument te verbeteren, energie te besparen, het milieu te verbeteren enzovoorts. In dit stadium vinden wij het echter een veeg teken dat consumentenorganisaties tijdens het rondetafelgesprek heel kritisch zijn geweest en dat de leveranciers en de netbeheerders positief waren. Er is dus geen sprake van een goede balans. Wij zullen dan ook ons best doen om het wetsvoorstel wat meer in evenwicht te brengen.

De heer **Samsom** (PvdA): Voorzitter. Er ligt vandaag in totaal een dikke 300 pagina's wetgeving voor. Het is dus verleidelijk om ons meteen even te verliezen in de consolidatiecriteria, metrologievereisten en NTA-codes, met alle amendementen die daarbij horen.

Misschien is het echter wel goed om ons eerst even te bedenken waar wij het in essentie vandaag nu over hebben. Laat ik, om dat te illustreren, u eens meenemen naar een willekeurige wijk in Nederland, op de datum 26 mei 2025. Toevallig is dat ook een maandag.

Hoe ziet de energiehuishouding van die willekeurige bloemenwijk in Nederland er in 2025 uit? De zon schijnt, het is tien uur en die wijk ligt er stralend bij. In het oude gedeelte met de oude huizen snorren de microwarmtekrachtketels om het warme water bij te vullen dat die ochtend bij het douchen en wassen is gebruikt. Er zijn maar weinig mensen thuis om tien uur, dus de daarbij geproduceerde elektriciteit wordt geleverd aan het net, uiteraard tegen het gunstige dagtarief dat op dat moment geldt en meteen momentaan wordt afgerekend. Dat kunnen de bewoners op hun rekening bijschrijven. Her en der staan plug-in hybride auto's in de wijk stroom op te laden, want de eigenaren van die auto's hebben hun meters zo ingesteld dat de auto's beginnen op te laden op het moment dat de zonnepanelen, die inmiddels op ongeveer de helft van de woningen liggen, beginnen te leveren. Dat is rond een uur of tien, als de zon boven de huizen uitkomt. Dat levert voor de netbalans voordelen op: aan de ene kant grote productie en aan de andere kant meteen grote afname, zodat het niet de wijk uit getransporteerd hoeft te worden. Dat wordt door de netbeheerder beloond met een lager tarief voor het bijladen als de zon schijnt.

In het nieuwbouwdeel van de wijk zijn natuurlijk geen warmtekrachtketels nodig. Het beetje warmte dat die huizen nodig hebben, wordt geleverd door warmte- en koudenetten waarvan de optimale inzet door intelligente meters op elkaar is afgestemd. De elektriciteit die deze woningen natuurlijk wel nodig hebben, komt naast het areaal van de zonnepanelen uit de nieuwste brandstofcelauto's die een aantal hippe bewoners net hebben aangeschaft. Er staan altijd wel een paar van deze auto's in de straat. Wanneer zij geparkeerd staan, kunnen zij met hun 50 kilowattmotor – een gemiddelde auto – genoeg stroom leveren om de hele straat in één keer van de benodigde elektriciteit te voorzien. Het benodigde gas voor die auto's – een mengsel van aardgas, groen gas en waterstof – wordt geleverd vanuit de woning en opgeslagen in de gastank. Dat gebeurt uiteraard op een tijdstip dat dit het meest gunstig is, wat nauwkeurig is afgesteld door de intelligente gasmeter. De stroom die de auto's leveren, gaat via de elektriciteitsmeter het net in en wordt meteen afgerekend voor de bewoners. Nooit meer tanken en de auto staat niet meer nutteloos stil, maar die staat geld te verdienen.

En op nr. 14 staat een koelkast aan de straat. Een slimme meter van de familie Van den Berg toonde onlangs aan dat het stroomverbruik plotseling steeg en gaf een alarm af. Een lekkende compressor van de koelkast bleek de oorzaak en was zo snel gelokaliseerd. En die nieuwe koelkast die wordt aangeschaft, is alweer een stuk zuiniger door de snel voortschrijdende normstelling voor koelkasten. Dat scheelt al snel 300 kilowattuur op jaarbasis. Met de energieprijzen van 2025 is dat zo'n € 150 per jaar. Snel verdiend geld!

Hetzelfde gold overigens voor het verkalkte verwarmingselement in de keukenboiler van de familie Van Wijk in de Azaleastraat. Dat was nooit ontdekt als het draadloze display van de energiemeter, dat op hun dressoir staat, niet duidelijk had laten zien dat het elektriciteitsverbruik in de keuken maar hardnekkig bleef stijgen.

Om twaalf uur steekt de wind op. Dat is niets bijzonders, behalve dan voor de bewoners aan de buitenkant van de stadswijk die noodgedwongen uitkijken op vier reusachtige windmolens van 5 megawatt per stuk. Van die draaiende jumbojets! En toch is er geen wanklank. De molens kwamen er zonder protest dankzij de regeling dat op het moment dat het waait, de elektriciteitsprijs in de directe omgeving van die molens daalt. Hun meter is daarbij gekoppeld aan de meteorologische gegevens en zet, nu de prijs dus laag is, automatisch wasmachines in werking en laadt de auto bij.

Voorzitter. Zo kan ik nog even doorgaan.

De **voorzitter**: Dat mag, maar eerst heeft de heer Jansen waarschijnlijk nog een aanvulling over huisnummer 12.

De heer **Jansen** (SP): Nu de heer Samsom toch in zijn glazen bol aan het kijken is, wil ik graag weten of die 5 megawattmolens tegen die tijd een wat minder erge pokkenherrie maken dan nu het geval is. Ik wacht al drie maanden op een antwoord op schriftelijke vragen daarover.

De heer **Samsom** (PvdA): De Nederlandse industrie heeft een sprong gemaakt. Deze molens zijn van puur Nederlandse makelij en maken geen geluid. Tot zover de toekomstbespiegelingen!

Ik hoop duidelijk gemaakt te hebben waar mijn fractie het vandaag over wil hebben, namelijk over de toekomst. Dat is een toekomst waarin veel zuiniger wordt omgesprongen met energie en de energievoorziening diverser en vooral veel duurzamer is. In dat licht beoordelen wij dus ook die voorliggende 300 pagina's met wetsvoorstellen. Maken de maatregelen die daarin staan, ons nu klaar voor die duurzame toekomst? Mijn fractie is natuurlijk altijd gespitst op economische voordelen. Zij is voorstander van efficiencywinsten waardoor administratieve lasten verminderen en vindt gebruiksgemak voor consumenten ook heel belangrijk. Haar prioriteit ligt echter bij de bijdrage die deze wetsvoorstellen aan die duurzame toekomst leveren. Dat brengt mij meteen bij de hoofdconclusie van mijn fractie: die bijdrage zou groter kunnen zijn. Het zojuist door mij geschetste toekomstbeeld komt met de ontwikkelingen die de voorliggende wetswijzigingen in stand zetten weliswaar dichterbij, maar niet dichtbij genoeg. Namens de PvdA-fractie probeer ik vandaag dan ook om dat gat alsnog te dichten.

Ik begin met het belangrijkste element: de slimme meter. Het zal de aanwezigen niet ontgaan zijn dat deze in mijn inleidende schetsje een nogal prominente rol speelde. Hoewel het allemaal wat frivool klonk, definieerde ik toch vrij precies wat de slimme meter volgens mijn fractie allemaal moet kunnen om in 2025 al die functies te vervullen. Voor de goede orde: de meters waarover wij vandaag spreken, worden niet voor 2025 weer vervangen. Dit zijn dus de meters die het moeten gaan doen. Het eisenpakket voor de meter ziet er ongeveer als volgt uit. Hij moet de duurzame energieproductie kunnen

registreren voor diverse bronnen in de woning en niet alleen een paar zonnepanelen; er komt nog veel meer bij. Hij moet een directe gebruikersvriendelijke display hebben die bewoners van handzame informatie voorziet over hun energieverbruik. Hij moet een alarmfunctie hebben die ongebruikelijke veranderingen registreert in het energieverbruik in bepaalde delen van het huis. Hij moet real time het verbruik en ook vooral van de levering van stroom en gas kunnen meten en afrekenen. Het moet mogelijk zijn om stroomlevering, gekoppeld aan diverse externe factoren, zoals stroomprijs, weer et cetera, aan delen van het huis te programmeren. Communicatie met naburige meters moet mogelijk zijn om bijvoorbeeld effectieve koude- en warmteaanwending mogelijk te maken.

De hamvraag is: kan deze meter, waarmee wij aan de vooravond staan van een massale uitrol, dat allemaal? Het antwoord hierop vinden wij niet kijken in het wetsvoorstel, want er staat één zinnetje in artikel 95la en dat geeft daarop geen antwoord. Wij kunnen wel kijken in de laatste versie van de zogenaamde NTA-code, die al in verregaande staat van ontwikkeling is. Mijn fractie zet hierbij nog wel enige vraagtekens. De huidige meter lijkt vooral slim genoeg om elke twintig minuten het energiebedrijf te bellen met de mededeling hoeveel stroom en gas de familie Van der Berg nu weer gebruikt. Verder is het nog weinig soeps. Zo kan de meter volgens de huidige NTA-code niet de brutoproductie vastleggen van duurzame energie-installaties, zoals zonnepanelen, maar slechts de nettolivering aan het net. Dat is niet alleen lastig in 2025, maar ook nu al, vanwege de systematiek van de SDE-regeling, waarover wij eerder hebben gesproken, die brutoproductie stimuleert. Dit is eenvoudig te verhelpen door het aantal meters dat op de P2-poort van de meter past, een beetje uit te breiden. Nu kunnen er maar drie op; dan ben je met de water- en gasmeter snel klaar. Er moeten er echter een stuk op acht of negen op. Die uitbreiding kan ook domotica mogelijk maken: het aansturen van bepaalde elementen in het huis door ervoor te zorgen dat zij op bepaalde tijden en gekoppeld aan externe factoren, aan- of uitgaan. Het is een gemiste kans als dat niet mogelijk is. Zo'n display kan wel, maar is niet voorgeschreven. De minister redeneert natuurlijk dat het ook niet nodig is, omdat de markt vast wel met iets komt. Mijn fractie twijfelt of dat niet al te gemakkelijk geredeneerd is en overweegt sterk om zo'n display toch standaard voor te schrijven. Daarmee wordt immers bewerkstelligd dat deze optie vanaf het allereerste begin voor iedereen beschikbaar is. Verder wordt gestimuleerd dat alle kennis en technologie van alle bedrijven gebundeld wordt om het best werkende, simpele display – of een aantal varianten daarvan – te ontwikkelen. Hiermee worden mensen echt geholpen met hun energiebesparing. Er zijn misschien weinig ervaringen uit het buitenland, maar de ervaringen die er zijn, stemmen hoopvol. De kosten kunnen sterk worden beperkt. Wij moeten de kans op een besparing van 15% niet laten lopen met de illusie dat de markt dit onmiddellijk oppakt. Van de markt kun je vooral websites verwachten. Daarop kan veel sponsoring en allerlei andere producten geleverd worden, maar zo'n simpele display, gewoon naast de thermostaat – of voor de freaks: op de salontafel – is echt nodig. Het bovenstaande is geen detaildiscussie over de NTA-code, want de intelligentie van de meter is de kurk waarop het hele plan voor die uitrol van meters drijft.

Wij willen dat eerder aan de door ons beschreven vereisten wordt voldaan, alvorens met die grote uitrol wordt begonnen.

Dat brengt mij bij het eerste artikel waarop wij amendering wensen, te weten artikel 951a. Daarin staat dat het eisenpakket voor de meter bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt vastgelegd. Mijn fractie vindt dat een dergelijk cruciaal element niet zo ver weggestopt mag worden in de gedelegeerde wetgeving. Het eisenpakket moet worden vastgelegd bij algemene maatregel van bestuur, waarbij een voorhangprocedure ons noodzakelijk lijkt. Daarom zullen wij een amendement op dat punt, dat de heer Hessels voornemens is in te dienen, steunen.

De uitrol zelf wordt een soort verplichte tsunami van meters, mogelijk voorafgegaan door wat kleine golfjes die als een soort voorbode daarop vooruit snellen. Er is veel discussie geweest over deze uitrol en vooral over het verplichtende karakter ervan. Laat ik duidelijk zijn: wij zien de voordelen en zelfs de noodzaak van een verplichte uitrol. Mijn inleidende schets toonde al aan dat een meter een cruciaal element is in het totale net van de toekomst, zoals hoogspanningsleidingen een cruciaal element zijn in een elektriciteitsnet. Met een hoogspanningsleiding wacht je ook niet totdat iedereen individueel ja heeft gezegd. Er is dus een onvervalst publiek belang in het geding. Het net functioneert niet wanneer de verspreiding wordt overgelaten aan de markt en slechts een deel van de woningen wordt bereikt. De uitrol van het gasnet zou indertijd ook niet zijn gelukt wanneer wij niet gewoon huis na huis hadden aangesloten. De vormgeving van de tsunami is natuurlijk wel van belang voor de praktische uitvoerbaarheid van de hele operatie. Eerdere operaties van gelijksoortige omvang tonen aan dat dit geen detailkwestie is. In het wetsvoorstel is gekozen voor de mogelijkheid van een soort prioriteitsplaatsing bij bepaalde groepen en op verzoek. Dat is de voorbode die aan de uitrol voorafgaat. Het valt op dat bij de groepen die hoe dan ook aanspraak maken op plaatsing, zoals nieuwbouwhuizen, niet de huishoudens zitten die een investering doen in energiebesparing. Het lijkt ons dat huizen die na een verbouwing zijn opgewaarderd tot een label b-huis, net zo goed in aanmerking zouden moeten komen voor prioriteitsplaatsing. Deze categorie moet dus worden toegevoegd aan het rijtje in artikel 26ad. De slimme meter completeert immers de opwaardering van het huis. De minister stelt dat dit wel de bedoeling is, maar er zijn wel meer plannen in goede bedoelingen gesmoord. Wij zouden dit echt willen vastleggen en overwegen dan ook een amendement op dat punt. Dit heeft als extra voordeel dat de extra vergoeding door deze mensen niet hoeft te worden betaald. Die extra vergoeding is wel nodig als je in de categorie "prioriteit op verzoek" valt.

De heer **Jansen** (SP): Begrijp ik goed dat u onder prioriteitsplaatsing verstaat: "moeten", maar niet: "kunnen"?

De heer **Samsom** (PvdA): Het gaat om het groepje waaronder nieuwbouw, vervanging van meters en grootschalige renovatie vallen. Wij zouden daaraan een categorie willen toevoegen, namelijk huishoudens die hun huis een of twee labels opwaarderen. Wij hebben die labelsystematiek nu eenmaal, dus laten wij die ook gebruiken, om dit soort zaken mogelijk te maken. Het

heeft als voordeel dat er niet extra betaald hoeft te worden en dat de prioriteitsuitrol groter is dan deze nu lijkt.

De heer **Jansen** (SP): Als alle functionaliteiten die u hebt beschreven worden waargemaakt, dan ben ik de eerste die zo'n meter bestelt en dat geldt waarschijnlijk voor iedereen hier aan tafel; dat is de hemel op aarde. Voorlopig is er echter nog helemaal niets van dat alles en worden wij toch gedwongen, zij het met een voorhang op de AMvB, om ja te zeggen tegen de verplichte uitrol. Waarom kiest u er niet voor om zo snel mogelijk te proberen de functionaliteiten toe te voegen? Tot dat moment moet de consument kunnen kiezen tussen meeliften met de massale uitrol of aanleg achteraf, op het moment dat hij zelf de tijd daarvoor rijp acht.

De heer **Samsom** (PvdA): Misschien ben ik hierin wat rechtlijniger dan de SP-fractie, maar de eisen die wij aan de meter stellen, zijn voor ons hoe dan ook van belang, of het nu een verplichte of een vrijwillige uitrol is. De meter moet meer kunnen dan deze nu lijkt te gaan kunnen. Ik heb mij er enigszins in verdiept – zo kan ik mijn oude hobby van techneut weer eens oppakken – en het lijkt mij niet zo ingewikkeld om die functionaliteiten waar wij om vragen toe te voegen. Het heeft iets met wetgeving te maken en het heeft iets met techniek te maken, maar het heeft vooral te maken met afspraken over standaarden en dergelijke. Alles kan al; wij hoeven hiervoor geen mensen op de maan of op Mars te zetten. De technologie bestaat al. Dat willen wij eerst en dan komt het verplichtende karakter van de uitrol aan de orde. Ik ben blij dat de SP zo'n vertrouwen heeft in de markt en denkt dat iedereen de meter vanzelf wel koopt als deze goed is. Ik zou daar toch enige planmatigheid in willen aanbrengen en dat moet de SP ook aanspreken.

De heer **Jansen** (SP): Ik zei: als de meter alles kan, is verplichte uitrol bespreekbaar. Maar de meter kan nog niet alles, en tot die tijd wil ik de mensen die dus niet door de strot duwen. Dat is het verschil tussen de SP en de PvdA op dit punt.

De heer **Samsom** (PvdA): Volgens mij zijn wij het gewoon met elkaar eens. Wij willen mensen niets door de strot duwen, totdat de meter kan wat ik zojuist heb omschreven. Die eis hebben wij net geformuleerd.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Eigenlijk was dat mijn vraag. De heer Samsom heeft zes eisen geformuleerd waaraan de meter moet voldoen. Ik heb geprobeerd mee te schrijven. Nu moet er een type meter komen dat aan al die zes eisen voldoet. Die mag verplicht uitgerold worden en een meter die daar niet aan voldoet, niet.

De heer **Samsom** (PvdA): Ja, en daarvoor zijn een aantal cruciale aanpassingen nodig van de NTA-code. Een aantal dingen kan de meter in potentie nu al, alleen moeten die mogelijkheden dan toegevoegd worden, hetzij in de standaard, hetzij in de latere optionele additionaliteiten, zoals dat dan zo mooi heet.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Als de minister niet akkoord gaat met deze voorwaarde, is de PvdA-fractie dan tegen een verplichte uitrol?

De heer **Samsom** (PvdA): Dat klopt. Voorzitter. Als het gaat zoals wij schetsen – zo gaat het natuurlijk nooit, dat zul je altijd zien, maar laten wij voorlopig de illusie nog even vasthouden – dan hebben wij een meter met een vrij grote prioritaire uitrol. Dat betekent als ik het praktisch aanschouw, dat er in het eerste jaar of misschien wel in de eerste anderhalf jaar helemaal geen planmatige tsunami over het land gaat rollen; met die prioriteitsplaatsingen hebben zij het immers al erg druk. Dat kunnen wij aangrijpen om de beroemde datum die in de beroemde AMvB vastgelegd moet worden – artikel 26ad, lid 1 – nog even niet vast te leggen en eerst ervaring op te doen met de eerste uitrol, uiteraard nadat de meter zodanig is vormgegeven dat die alles kan wat wij graag zouden willen. Dan pas kunnen wij bezien hoe wij het precies plannen. Het lijkt mij dat de minister dat kan toezeggen. In een uitrol waarin nog geen hoofdplaatsing plaatsvindt, kan naar onze mening ook geen sprake zijn van vergoedingen die de net-beheerder vraagt voor al die prioriteitsplaatsingen. Wij vragen eveneens een toezegging van de minister op dat punt.

Tot slot kom ik nog over de kosten te spreken en over de privacy, niet onbelangrijk. Wat de kosten betreft, wordt er in diverse verslagen, nota's naar aanleiding van verslagen, memories van toelichting en in het antwoord op Kamervragen unisono beweerd dat de consument niet extra zal betalen ten gevolge van deze uitrol. Dat lijkt mij ook logisch vanwege de enorme voordelen die de netbeheerder kan cashen in verband hiermee. Er is dus geen sprake van een afwenteling van kosten. Er zijn alleen maar voordelen, althans voor de netbeheerders. Toch lijkt het mij nochtans geen overbodige luxe om formeel vast te leggen dat er geen extra kosten voor de consument aan verbonden zijn, liefst in wetgeving maar in ieder geval vandaag politiek.

De heer **Zijlstra** (VVD): Hoe denkt de heer Samsom het criterium dat het niet meer mag kosten dan het huidige tarief te combineren met zijn indrukwekkende rijtje aan wensen?

De heer **Samsom** (PvdA): Het indrukwekkende rijtje aan wensen vergt wellicht investeringen, maar die verdienen zich aan alle kanten terug. Bij de netbeheerder gebeurt dat vanwege allerlei efficiëntieslagen die gemaakt kunnen worden en door een betere netbalans, waardoor minder geïnvesteerd hoeft te worden in het net zelf. Dat zijn dus kosten die je dan vermijdt. En voor de consumenten geldt dat in termen van energiebesparing. Die investeringen moeten worden overgeslagen op meters, maar ook op andere winsten die geboekt worden. Zij hoeven dus niet tot een hogere meterhuurprijs te leiden. Daar hebben wij het namelijk juist over. De meterhuurprijs wordt – gelukkig maar weer – vastgesteld door de NMa en wat ons betreft, blijft die dus zoals die nu is, ook bij plaatsing van de nieuwe meters.

De heer **Jansen** (SP): Is het voor de PvdA-fractie bespreekbaar om een deel van de 100 mln. die de operatie op jaarbasis zou moeten opleveren volgens de partijen die er verstand van hebben, in te zetten voor het completeren van die functionaliteit? Zou de heer Samsom dat een goed idee vinden?

De heer **Samsom** (PvdA): O ja, dat zou heel goed

kunnen. Ik denk niet dat het zo wiskundig is dat die winst dan weer ergens anders kan worden ingezet. Ons gaat het er in principe om dat die meter iets meer moet kunnen dan die nu kan. Ik ben ook niet achterlijk: dat kost natuurlijk extra geld, maar de opbrengst die daartegenover staat, blijft vele malen groter.

De heer **Jansen** (SP): Zou het in die situatie niet redelijk zijn om bij het vaststellen van de uitgangsprijs voor de meter uit te gaan van de prijs in 2001 en niet van de prijs in 2005?

De heer **Samsom** (PvdA): Nu gaat u er meteen weer een paar slagen overheen, een jaar of vier om precies te zijn. Ons uitgangspunt is dat de meterhuur op het moment dat de uitrol begint, niet hoger zal zijn. Teruggaan naar de meterhuur van 2001 kan wel, maar dat is volgens mij een apart chapter. Dat kunnen wij bijvoorbeeld nu al bespreken, los van deze uitrol van meters. Wij hebben het wel eens gehad over kosten van het transporttarief en dergelijke. Daar is onlangs ook weer in ingegrepen. Dat is eerder ongoing business van de NMa. Het gaat mij nu echter om het omslagpunt. Op het moment dat je van het ene systeem naar het andere overstapt, mag er geen sprake zijn van kostenverhogingen.

Last but not least kom ik op het punt van de privacy. Het goed regelen daarvan is geen sinecure, zoals ook uit mijn eigen inleiding bleek. Het energiebedrijf weet straks mogelijk alles van de familie Van der Berg en de familie Van Wijk in de Azaleastraat en de zeven miljoen andere huishoudens. De achterdocht over misbruik van de gegevens kan volgens mijn fractie niet groot genoeg zijn. Welke garanties kunnen er precies worden gegeven over het voorkomen van misbruik? Hetzelfde geldt uiteraard voor de afscherming van de op afstand afleesbare apparatuur, bijvoorbeeld door krakers of andere partijen. Is de versleuteling goed genoeg? De minister antwoordt op deze vraag in de nota naar aanleiding van het verslag met de opmerking, dat wordt gestreefd naar een beveiliging die gelijkwaardig is aan de beveiliging van het betalingsverkeer. Ik merk fijntjes op dat dit dus in ieder geval al een beveiliging is die een stuk beter is dan die van de ov-chipkaart. Het streven naar zo'n beveiliging is volgens mijn fractie echter niet voldoende; veiligheid dient een noodzakelijke voorwaarde te zijn voor de uitrol van de slimme meter. Kan de minister dit toezeggen? Een ander deeltje van het wetsvoorstel dat ons elektriciteitsnet klaar moet maken voor de toekomst is artikel 31c, oftewel het amendement-Samsom/Hessels waarin de saldering wordt geregeld van de teruggeleverde stroom die in een huis wordt opgewekt. Jarenlang leidde dit artikel een nogal kwijnend bestaan, maar het staat opeens volop in de aandacht vanwege het feit dat dankzij de SDE vele duizenden mensen overgaan tot de aanschaf van zonnepanelen. Zo veel duizenden overigens, dat wij hierover ongetwijfeld op korte termijn weer komen te spreken. Artikel 31c schrijft voor dat afnemers die zelf minder dan 3000 kWh terugleveren, deze teruggeleverde stroom mogen salderen met de ingekochte elektriciteit. De facto krijgt men dan € 0,23 voor alle duurzaam opgewekte stroom.

Nadat dit amendement in de wet was verwerkt, gebeurde er iets merkwaardigs. Energiebedrijven besloten om het artikel zo uit te leggen, dat afnemers die 3001 kWh terugleverden, helemaal buiten de saldering vallen en geen enkele kWh meer mogen salderen. Dat heeft het

bizarre gevolg dat er nu wijken in Nederland zijn waar men de zonnepanelen in september uitzet om maar onder de 3000 kWh te blijven. De minister onderkent dit en schrijft dat zij het artikel 31c zo wil regelen dat bij productie van 3001 kWh de eerste 3000 kWh wordt gesaldeerd. Voor de overige 1 kWh wordt dan nog een kleine vergoeding betaald. De formulering die de minister kiest, laat echter volgens mijn fractie nog steeds de ruimte voor de oude, wat bizarre interpretatie van de energiebedrijven. Daarom heb ik, weer in eendrachtige samenwerking met de heer Hessels, een nieuw amendement-Samsom/Hessels gemaakt, waarin saldering ondubbelzinnig wordt voorgeschreven en de grens en passant naar 5000 kWh wordt getrokken. Daarmee sorteren wij namelijk voor op de grotere PV-systemen, maar ook op andere opties die in opmars zijn zoals kleine windturbines, HRe-ketels en brandstofcellen: het komt allemaal en het is er voor 2025. Twee andere onderdelen van de wet zijn het leveranciersmodel en het capaciteitstarief. Over de essentie van het leveranciersmodel zijn wij dolenthousiast. Er komt één aanspreekpunt voor de rekening en alle andere heisa. Je kunt je zelfs afvragen of wellicht voor de resterende contacten, bijvoorbeeld over storing en technische zaken aangaande de aansluiting, ook de leverancier kan optreden. Zo wordt de netbeheerder langzaamaan geheel onzichtbaar. Dat lijkt logisch, maar uiteindelijk moet de netbeheerder volgens mijn fractie op gezette tijden, en in de nabije toekomst wellicht juist steeds vaker, bij de familie Van den Berg en de familie Van Wijk aanbellen. Want na de splitsing krijgt dit overheidsbedrijf – want dat is het nog steeds – wat ons betreft namelijk een aantal publieke taken die op dit moment en in de huidige marktomgeving volstrekt worden verwaarloosd. De belangrijkste is wellicht de keuring van de technische installaties in huis. Recente koolmonoxidevergiftigingen en ongelukken met gasinstallaties maken duidelijk hoe belangrijk periodieke keuringen zijn. Deze zijn met de liberalisering vrijwel weggefallen. Splitsing biedt ons dé kans om deze zaken weer terug te halen. In het kader van het smart grid, waar de netbeheerder immers voor verantwoordelijk is, zal ook het beheer en de instelling nodig zijn van HRe-ketels, of straks van voedingsstations van plug-in hybrid brandstofcelauto's. Dit kan wellicht toch het beste door de netbeheerder worden gedaan. Kortom, pogingen om het laatste restje netbeheerder uit beeld te houden, zijn op korte termijn aardig. Op de middellange termijn verschijnt de netbeheerder echter volgens ons toch weer met enige prominentie in beeld.

De heer **Jansen** (SP): Het is erg goed nieuws dat de heer Samsom meldt dat zijn fractie nu ook voor de veiligheidskeuring van woninginstallaties is, want ik heb laatst een motie over dit onderwerp ingediend die niet door de fractie van de PvdA werd gesteund. Ik vraag mij echter af of in het huidige tijdsgewricht dit de meest efficiënte manier is om de veiligheidskeuringen uit te voeren. Vroeger waren inderdaad de energiebedrijven verantwoordelijk voor de veiligheidsaspecten. In de huidige situatie lijkt het mij echter efficiënter om gebruik te maken van de installateur, die toch al in de woning komt voor het onderhoud van de cv-ketel. Waarom kiest de heer Samsom daar niet voor?

De heer **Samsom** (PvdA): Wij zijn nog zoekende naar het beste model. Volgens mij zijn wij het eens over het feit

dat de apk-keuring van woningen, of hoe je het ook noemen wilt, echt weer met een grotere frequentie moet terugkomen. Anders zullen er meer ongelukken gebeuren, met meer slachtoffers. Dat moeten wij voorkomen. De reden waarom wij deze motie niet hebben gesteund, was misschien juist dat wij het nog niet eens zijn over de beste manier waarop dat kan gebeuren. Dat blijkt ook uit de interruptie van de heer Jansen. Ons idee is dat de netbeheerder na de splitsing een aantal taken krijgt, waaronder deze. Wij hebben ook begrepen dat een commissie-Kist is ingesteld die moet adviseren over de vraag hoe de netbeheerder en de leverancier uiteindelijk met elkaar omgaan en hoe het marktmodel en het publieke, gereguleerde model zich tot elkaar verhouden. Laten wij in het kader van die discussie bekijken hoe wij dit precies het beste kunnen regelen. Het is niet voor niets dat wij altijd hebben gepleit voor een "vette netbeheerder", zoals dat heet, om in ieder geval de mogelijkheid open te houden dat dit soort investeringen gedaan blijven worden. Mijn opmerking was meer in het kader van het feit dat in onze visie de netbeheerder niet verdwijnt voor de consument. Hij zal aanbellen bij de familie Van Wijk om eens aan de HRe-ketel te gaan draaien en een optimale afstemming van het net mogelijk te maken.

Voorzitter. Het capaciteitstarief is een omzetting die het risico in zich draagt van forse lastenverschuivingen, bijvoorbeeld van continuverbruikers naar grote incidentele verbruikers of, door de belastingsystematiek, van verblijfsfunctieverbruikers, die al deze belasting kunnen terugkrijgen, naar niet-verblijfsfunctieverbruikers, die niet voor die vrijstelling in aanmerking komen. Mijn fractie heeft na de uitgebreide consultatie en de vragenronde niet het idee dat daarbij dingen ernstig misgaan. Er is veel energie gestoken in het verzinnen van allerlei listen om al te grote klappen her en der, bij kerken, sportverenigingen en dergelijke, op te vangen. Wij kijken wel met argusogen naar de besparingsprikkels. Wij zijn blij dat op deze manier de suggestie die helemaal aan het begin van het traject is gedaan wordt uitgevoerd, namelijk om de prikkel die verdwijnt door het capaciteitstarief weer terug te brengen via de energiebelastingssystematiek, een hoger marginaal tarief, gecombineerd met een hogere teruggave aan het begin. Geïnspireerd door die truc is natuurlijk de voor de hand liggende vraag: kan dit niet nog een stapje worden uitgebreid? Hoe ver kunnen wij nog draaien aan die knop om, lastenneutraal, uiteraard, de besparingsprikkels te vergroten? Volgens ons is er meer mogelijk dan uitsluitend het compenseren van wat verloren gaat door het capaciteitstarief. Dat is natuurlijk een discussie voor in het Belastingplan, maar ik ben heel benieuwd hoe de minister daartegen aankijkt. Tot zover het wetsvoorstel ter verbetering van de elektriciteits- en gasmarkt. Over het wetsvoorstel implementatie energie-efficiency kunnen wij daarmee een stuk korter zijn. Veel artikelen daarin worden door deze gelijktijdige behandeling in één klap overbodig, omdat ze overlappen met het eerste wetsvoorstel. Wat overblijft is echter niet onbelangrijk, namelijk de mogelijkheid om efficiency-eisen te stellen aan allerlei apparatuur en apparaten. Mijn fractie vindt het inmiddels allemaal wel een beetje ingewikkeld geworden, want de oude Wet energiebesparing toestellen – de Wet, leuke naam voor een wet – wordt opgenomen in dit wetsvoorstel, waardoor een combinatie van een setje algemene voorschriften over energiebesparingsmonitoring en

-handhaving op macroniveau en een grondslag voor besluiten over eisen aan een zeer klein groepje specifieke apparaten, die immers in de Wet waren geregeld, nu bij elkaar staan. De meeste apparatuur, met name de huishoudelijke apparatuur, wordt al op grond van de ecodesignrichtlijn via een heel andere Nederlandse wet, de Wet milieubeheer, artikel 9.4, genormeerd. Misschien doet de minister er verstandig aan om nog eens heel helder de ratio van deze wat gefragmenteerde aanpak uit te leggen, want ik zag ook al amendementen langskomen van de heer Jansen, waarin de hoeveelheid te normeren apparatuur in deze wet wordt uitgebreid, bijvoorbeeld met alle huishoudelijke apparaten. Wij steunen dat als dat nodig mocht zijn, maar wij hebben toch echt de indruk dat die huishoudelijke apparaten via een andere wet – ik kan het niet ingewikkelder maken – al worden geregeld.

Veel belangrijker dan de gordiaanse knoop van de wetgeving is wat daarachter zit: normen voor apparatuur. Daarover gaan niet wij, maar Europa, hoor ik iedereen al bijna denken. Mis! Daar gaan wij over, omdat wij namelijk onderdeel zijn van Europa. Wij kunnen op dit gebied zelfs een relatief groot onderdeel zijn van Europa, als wij erin slagen om het overlegforum en het ecodesigncomité volledig te domineren en te overspoelen met Nederlandse inbreng. Mijn vraag is: hoe gaan wij dat doen? Kunnen wij meer mensen vrijmaken, meer middelen, meer ministers, kortom alles doen wat nodig is om Europese normstelling te versnellen en te verbeteren?

Ik hoor bovendien graag welke voorstellen Nederland op dit moment concreet doet in het comité of in het forum. Om al iets op dit antwoord vooruit te lopen: mijn fractie draagt de regering op om met de strengst mogelijke normen te komen. Voordat wij nu per strijkijzer of hifi-set een hele discussie starten: er is al een zeer goede benchmark, opgesteld door de groep ECOS, de European Environmental Citizens Organisation for Standardisations; er is overal een organisatie voor in Brussel. Die club biedt het beste van wat er te krijgen is op het gebied van standaarden. Ik heb hier een aantal documenten van deze organisatie. Ook uit haar voortgangsrapportage blijkt dat het op dit moment niet goed loopt. De fractie van de Partij van de Arbeid gunt de regering uiteraard alle ruimte voor een zelfstandig standpunt, zolang het maar hetzelfde is als of beter is dan deze organisatie ons voorlegt. Wij mogen op het gebied van normering immers geen enkele kans laten liggen om besparing te realiseren. Het is te zot voor woorden dat de Europese koelkastnormering volledig is vastgelopen. De koelkast die door de familie Van den Berg in 2025 aan de straat is gezet, moet elke keer worden opgevolgd door een nieuwe die tientallen procenten zuiniger is. Zo moet je dat regelen. Dit geldt voor alle apparaten. Deze wetsvoorstellen gaan over het energienet van de toekomst en over de apparaten van de toekomst. Als wij willen dat deze toekomst duurzaam is, kunnen wij in deze wetgeving niet ambitieus genoeg zijn. Mijn fractie wil niet blijven hangen bij een slimme meter met een IQ van onder de 100 en met een halfzachte efficiëncynorm die de status-quo eerder beschrijft dan aanjaagt. De meter moet slim zijn en de normen moeten streng zijn. Alleen onder die voorwaarden krijgen de wetsvoorstellen onze steun.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter. Ik ben het niet altijd

met de heer Samsom eens, maar het is wel altijd een genoegen om naar hem te luisteren, zeker als hij in droombeelden over de toekomst spreekt.

Ik dank voor de nota naar aanleiding van het verslag en complimenteer de minister daarmee. Zeer veel vragen die bij ons en bij anderen leefden zijn daarmee beantwoord. Dat scheelt weer een hoop tijd in deze ronde. Wij zullen deze ronde nog niet met amendementen en moties komen. Dit zullen wij bij de plenaire behandeling doen, ook om het onszelf wat makkelijker te maken. Wij willen naar aanleiding van dit overleg bekijken of wij dit echt willen. Het is inderdaad dermate veel techniek, dat als je aan één knopje begint te sleutelen, je merkt dat je ook tien andere knoppen aan het bijstellen bent. Dat is het leuke van dit soort wetgeving. Niettemin gok ik dat er een paar amendementen zullen volgen.

Er is gekozen, met name bij het marktmodel, voor een drieslag: het leveranciersmodel, het capaciteitstarief en de slimme meters. Dit zal voor ons centraal staan in onze bijdrage vandaag. Tussen de bedrijven door komen wij ook terug op de EG-richtlijn. Vergeef ons dat wij af en toe misschien wat heen en weer springen. Ik heb de minister de bijdrage echter gegeven en hoop dat zij dit kan volgen.

De aanleiding voor het wetsvoorstel met het marktmodel was natuurlijk de administratieve chaos die ontstond na het vrijgeven van de markt in 2004. Ook in de Tweede Kamer is hieraan de nodige aandacht besteed. Allerlei houtje-touwtjeoplossingen zijn neergezet om het op te lossen. Dit wetsvoorstel werd nodig geacht om een aantal dingen wat meer structureel op te lossen. Later is daarbij nog het besparingspotentieel van de slimme meters gekomen. De EG-richtlijn is daarvoor natuurlijk ook een belangrijke aanleiding. De slimme meters hadden eerst een meer administratieve achtergrond. Dat moeten wij natuurlijk wel in de gaten houden.

Wij hebben een hoorzitting gehad, volgens mij in deze zaal. Ons is toen opgevallen dat de afnemersorganisaties over het algemeen zo kritisch waren. Een hele rij organisaties, een paar uit de energiesector, was het erg met elkaar eens. Zij vonden allemaal dat zij het moesten doen. Het viel echter op dat ook de afnemers, of dit nu zakelijke afnemers, gemeenten of consumenten waren, het erg met elkaar eens waren. Zij vonden dat het allemaal niet zo heel fantastisch in elkaar zit. Ik heb toen aan een paar mensen uit de energiesector de vraag gesteld wat de consument er nou mee opschiet. Tot op heden hebben wij daar nog maar weinig antwoord op gekregen. Je zou toch zeggen, als dit toch allemaal tot zo grote verbeteringen leidt, dat de consumenten dan allemaal klaarstaan om de polonaise te dansen. Het leven wordt er immers zo veel beter op. Bij ons blijft de vraag hangen waarom het ons niet lukt om dit wat beter te verkopen, ook omdat de minister in de memorie van toelichting aangeeft dat betrokkenheid van afnemersorganisaties van groot belang is, omdat het doel van het wetsvoorstel alleen bereikt kan worden als het wetsvoorstel goed aansluit bij de praktijk. De grote vraag is dus of dit zo is. Deze vraag proberen wij straks af te pellen. Momenteel zijn er twee modellen, het leveranciersmodel en het netbeheerdersmodel. Doordat bepaalde bedrijven die nog niet gesplitst zijn, gebruik maken van gezamenlijke dienstencentra, is er een ongelijk speelveld. Waarom moet er dan verplicht een leveranciersmodel ingevoerd worden? Als er twee modellen zijn, is dat toch een prachtig concurrentie-item in de markt? De ene leveran-

cier doet alleen zijn leverancierstaken en verwijst naar de netbeheerder voor het netbeheer, de andere zal volledig klantgericht zijn en vindt het een onderscheidend item om zo veel mogelijk taken van de netbeheerder, bijvoorbeeld verrekeningen, voor zijn rekening te nemen. In hoeverre maakt de minister hier de marktwerking kleiner? Mijn partij vindt het een prima onderscheidend element. In de vormgeving van het leveranciersmodel blijft er een aantal zaken via de netbeheerder lopen. Ook in de door de minister voorgestelde situatie zal dat zo blijven, bijvoorbeeld in het geval van storingen en gezien het feit dat er aparte contracten komen. In hoeverre is er dan sprake van één loket? In hoeverre wordt de verwarring bij de consument weggenomen? In de nota naar aanleiding van het verslag en in de memorie van toelichting wordt al aangegeven dat het probleem van de gezamenlijke dienstencentra eigenlijk opgelost wordt door de splitsing van de energiebedrijven. Op dat moment is dat probleem opgelost. Dat is dus geen reden om naar het leveranciersmodel te gaan. Kortom, wat is qua onderscheidend vermogen het voordeel van het leveranciersmodel ten opzichte van teruggaan naar de marktwerking?

De NMa geeft een inkijkje in de modellen. Zij zegt dat er met name op administratief gebied grote inefficiëntie ontstaat door het hanteren van twee modellen. Waar zitten die kosten precies in? Het zou een argument kunnen zijn in de afweging, maar dan moet het wel worden uitgediept. DTe geeft aan dat vorig jaar het aantal overstappende klanten weer is toegenomen. Ook dat roept de vraag op waarom het leveranciersmodel nodig is. Is de markt zichzelf niet al aan het herstellen? Mijn volgende punt betreft het capaciteitstarief. Ik vergelijk het altijd met het vaste telefoonnet. Voor een vaste telefoon wordt vast recht betaald. Ik snap het argument heel goed dat elektriciteitsbedrijven ook kosten maken op momenten dat er geen stroom geleverd wordt, of zelfs stroom teruggeleverd wordt. Het zou gek zijn als de stroom gratis teruggeleverd wordt over een bestaand net. Mijn fractie deelt daarom de mening in de memorie van toelichting dat de maximale belasting feitelijk de grootste drijver van de kosten is. Wij staan dus niet a priori negatief ten opzichte van het capaciteitstarief. In de nota naar aanleiding van het verslag is door een aantal fracties, waaronder die van de VVD, gevraagd in hoeverre het capaciteitstarief in strijd is met de EG-richtlijn inzake energie-efficiency. De minister bestrijdt dat het leidt tot meer energiegebruik, en daarom zou het niet in strijd zijn met die richtlijn. Is dat getoetst? Het feit dat het niet leidt tot meer energieverbruik zou geregeld worden doordat de energiebelasting wordt aangepast, zodat grosso modo de prijzen hetzelfde blijven. In zo'n geval mag ervan worden uitgegaan dat men niet meer gaat gebruiken. Mijn fractie snapt deze redenering, maar wat gebeurt er in de toekomst als bijvoorbeeld die prijsstellingen of de transporttarieven veranderen? Hoe valt in zo'n geval de verandering in het energiebelastingstelsel uit? Gaat het automatisch mee of ontstaan er scheve tendensen? Op het nulmoment klopt het plaatje, maar de vraag is of het nog steeds klopt als de panelen gaan schuiven. Hoe verhoudt het zich dan tot de gebruiksprikkels?

Er zijn veel vragen gesteld over de multisiteklanten en het capaciteitstarief. De minister geeft in antwoord daarop aan, op pagina tien in de nota naar aanleiding van het verslag, dat in veel gevallen consolidatie van

sites kan plaatsvinden. Maar het blijft voor ons onduidelijk, in hoeveel procent van de gevallen dit voor deze multisides niet mogelijk is, zodat zij duurder uit zijn. Kan de minister hierin inzicht geven? Het is namelijk wel belangrijk om te weten of men in uitzonderingsgevallen veel meer moet betalen of dat het meer regel dan uitzondering is.

De metermarkt is het moeilijkste onderdeel van dit wetsvoorstel. Er is voor gekozen om het beheer van de meters bij de netbeheerder onder te brengen, maar waarom? In een brief van 19 september 2005 wordt duidelijk aangegeven dat het een groot verschil maakt, wie bepaalt welke meter er wordt geplaatst. Het is dan ook de vraag of dit ondervangen wordt door de Nederlandse technische afspraak, de NTA. Er staat in de brief dat het bij een uitrol door andere partijen dan de netbeheerder vooral zal gaan om administratieve vereenvoudiging, energiebesparing, prijsdifferentiatie en diensten waarbij de meter het schakelpunt is voor de sturing van vraag en aanbod. Dit gaat een beetje in de richting van de wensenlijst van de heer Samsom en ik deel zijn mening dat de meter die men wil gebruiken, wel berekend moet zijn op de toekomst. In hoeverre is de NTA nu een gewogen compromis van het standpunt van de netbeheerder dat een meter vooral de juiste stand moet aangeven en dat toeters en bellen 'm alleen maar duurder maken, en de wens van leveranciers en consumenten dat die meter "the lot" aankan? Is dit gelukt in de NTA – wij hebben de indruk van niet – en in hoeverre is er vanuit het veld, met name van leveranciers, kritiek op die criteria?

De heer **Jansen** (SP): Ik schat dat de gemiddelde consument een energierekening van ongeveer € 200 per maand heeft, zo'n € 2500 per jaar. De operatie die in deze wetsvoorstellen wordt voorbereid, levert een efficiencywinst op van 100 mln. per jaar. Dat is ongeveer € 12 per consument, dus ongeveer 0,5% van de energierekening. Lijkt het u een goede investering om die 100 mln. in te zetten om die meters, of een deel daarvan, slimmer te maken?

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik zal nog ingaan op de meters. Overigens ben ik er grosso modo niet voor dat wij de opbrengst van mogelijke besparingen in processen meteen maar weer gaan uitgeven. Dat vind ik een verkeerd uitgangspunt. Wij moeten ook blij zijn dat wij misschien ergens de kosten kunnen verlagen, zonder direct de vraag te stellen waaraan het bespaarde geld kan worden uitgegeven. Dat zijn linkse impulsen die mij wat minder aanspreken.

De heer **Jansen** (SP): Ik reageerde juist op de gezond-verstandopmerking van de heer Zijlstra zelf. Hij zei dat het erop lijkt dat de netbeheerders en leveranciers die nu aan de knoppen draaien, bij de NTA vooral sturen op de directe investeringen in de meter; de meter moet wat hen betreft zo goedkoop zijn. Dat lijkt mij "penny-wise and pound-foolish". Dan kunnen de netbeheerders en leveranciers ons dus 100 mln. aan besparingen voortoveren, maar dat is maar 0,5% van de energierekening en daarmee geef je misschien wel 5% efficiencywinst weg.

De heer **Zijlstra** (VVD): Dan zit ik toch meer op de lijn van de heer Samsom. Zo'n meter moet ook besparingen opleveren en efficiencyvoordelen met zich meebrengen.

Als je de administratieve voordelen van de bedrijven omzet in een duurdere meter, span je volgens mij het paard achter de wagen. Je moet bekijken welk extra potentieel de meter heeft dat zichzelf zal terugverdienen. Dat moet het onderscheid zijn. Als dat moet worden betaald uit de administratieve processen, geef je het geld weer uit aan iets wat de investering kennelijk niet waard is.

De heer **Jansen** (SP): Maar die additionele diensten worden momenteel op basis van vrijwilligheid geleverd, buiten het reguliere deel. Iedereen hier zegt dat die additionele diensten standaard zouden moeten worden meegeleverd, maar dat kost geld. Ik neem aan dat ook voor de VVD het geld niet uit de lucht komt vallen, dus u moet dan in ieder geval aangeven waarmee dit volgens u betaald zouden kunnen worden.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik ben er niet voor dat je meteen alles er maar standaard in plukt. Ik heb iets meer vertrouwen in marktwerking dan de gemiddelde SP'er. Ik ben er niet op tegen dat je als leverancier van energie sommige zaken onderscheidend aanbiedt. Als iedereen standaard de hele modaliteit krijgt, heeft dat als nadeel dat ook mensen die daar niet op zitten te wachten daarmee worden opgescheept. Dat vind ik slecht besteed geld! Ik weet niet of het lijstje van de heer Samsom compleet is, maar het komt wel een eind in de richting. Wij zeggen niet dat wij dat allemaal niet willen, het gaat erom of een meter iets in potentie kan, of niet. Of die meter dan meteen standaard wordt aangeboden, is een heel andere vraag, waarin de markt een belangrijke rol vervult. Ik wil dat geld graag besparen en teruggeven aan de consument.

De NTA-afspraken bevatten niet het criterium van het nauwkeurig weergeven van de juiste meetgegevens. In artikel 13, lid 1, van de richtlijn staat dat wel. De gasmeters geven het verbruik niet nauwkeurig weer. Wij hebben begrepen dat de slimme gasmeter gewoon de oude blaasbalmeter is met een opzetstukje dat de gegevens uitzendt. Dat kan in de verste verte geen slimme meter worden genoemd. Sterker nog: naar onze mening kan dat ook geen meter worden genoemd die in overeenstemming is met de richtlijn, want die bepaalt dat het nauwkeurig moet zijn. Hoe slim is die meter nu eigenlijk?

De tarieven van de meters zijn tussen 2001 en 2006 gestegen met 83%. Wij betalen dus al jaren te veel, iets wat de heer Jansen al eerder in schriftelijke vragen heeft aangegeven. Regulering staat voor ons niet ter discussie. De metermarkt blijkt niet te werken en als een markt niet werkt, moet deze niet overeind worden gehouden, de markt is altijd een middel. Hier werkt het middel niet. Dan moet er dus gereguleerd worden, maar waarom is de prijs dan de afgelopen jaren niet omlaag bijgesteld? Dan is er een keuze: de tarieven omlaag, of de consument krijgt waar voor zijn geld. Er wordt gekozen voor het laatste. Waarom is niet gekozen voor lagere tarieven? Ik zou best wat minder willen betalen voor die oude meter, zeker als je niet zo op een slimme meter zit te wachten. Krijgt de consument eigenlijk wel waar voor zijn geld? Wat krijg je standaard bij die slimme meter? Dat is toch wel weinig: een tweemaandelijks specificatie van het gebruik. Je krijgt dus een slimme meter die in potentie heel veel kan, waarvoor het veel te hoge tarief

moet worden betaald. Hoezo krijgt de consument waar voor zijn geld? Graag een toelichting.

Een van de redenen voor het verstrekken van de slimme meter is het verkrijgen van de juiste meetdata. Dat is heel belangrijk om het probleem tussen netbeheerders en leveranciers op te lossen, maar dat was toch opgelost met het capaciteitstarief? Daarbij heb je immers de meterstanden voor de afrekening niet meer nodig. Waarom hebben wij dan nog een slimme meter nodig? Of het omgekeerde: als die slimme meter wordt ingevoerd en de meterstanden komen bij de netbeheerder en de leverancier binnen – dat zit er expliciet in – waarom is dat capaciteitstarief dan nog nodig? Dan heb je toch eigenlijk alle problemen opgelost met de gegevens van de slimme meter? Dan is een capaciteitstarief toch niet meer nodig? Wij vonden de antwoorden van de minister in de nota naar aanleiding van het verslag op dat gebied niet overtuigend. Wij hopen dat zij in de herkansing met iets beters komt.

Dan ga ik nu in op de 100% uitrol van de slimme meter. Die wordt verdedigd met het argument dat een aantal voordelen een publiek belang heeft, zoals het waarborgen van de leveringszekerheid en een efficiënte bedrijfsvoering van de netbeheerder. Die worden alleen bereikt door een 100% uitrol, zo staat in de memorie van toelichting. Hoezo wordt de leveringszekerheid gewaarborgd met een 100% uitrol van de slimme meter? Gaat het licht uit in Nederland wanneer wij geen slimme meters gaan introduceren op 100% uitrol? Dat kan de minister toch niet menen? Wat heeft de slimme meter daarmee te maken?

De heer **Samsom** (PvdA): Ik had het in mijn beschrijving van 2025 over die wijk met zonnepanelen. Leveringszekerheid hangt onder andere samen met netbalans en die kan niet goed in de gaten gehouden worden wanneer niet alle huizen met zonnepanelen en de huizen zonder zonnepanelen er vlak naast met een slimme meter zijn uitgerust. Dan kan de netbeheerder niet goed zien hoe het stroomverbruik en de stroomproductie daar verlopen. Daarin ligt het publieke belang om overal slimme meters daar neer te zetten. Ziet u dat zoals ik dat zie?

De heer **Zijlstra** (VVD): Nee, dat zie ik net iets anders. Waar sprake is van dergelijke installaties kan ik mij voorstellen dat men een slimme meter neerzet. Ik ben er, net als de heer Samsom, niet van overtuigd dat iedereen in Nederland in 2025 een windmolen, micro-wkk of een zonnepaneel op zijn dak heeft. Wat geldt er dan voor al die mensen die dat niet hebben? De crux is die 100% uitrol. Het is prima dat er slimme meters worden uitgerold. Wij hebben niets tegen slimme meters want de potentie is enorm, maar ze moeten op de juiste wijze worden ingevoerd. Het probleem rondom dit thema kan ondervangen worden. Dat is nog steeds geen argument waarom 100% uitrol nodig is. Als men zonnepanelen wilt neerzetten dan kan ik mij voorstellen dat de netbeheerder vraagt om een slimme meter te installeren. Daarin gaan wij helemaal mee maar, nogmaals, daarmee ondervangt men dat andere punt niet. De bedrijfsvoering van de netbeheerder wordt toch vooral efficiënter door het leveranciersmodel en het capaciteitstarief? Hoezo wordt die ineens een stuk beter door de slimme meter? Verder wordt aangegeven dat de standaardisatie belangrijk is voor de werking van de energiemarkt. Daar zijn wij het mee eens. Maar waarom is standaardisatie en

regulering niet genoeg? Dat je beschrijft aan welke eisen een slimme meter moet voldoen, lijkt mij buitengewoon verstandig. Maar als je dat gestandaardiseerd hebt omschreven, kun je het voor de rest toch vrijlaten? Waarom zou dat dan misgaan?

Waarom is er in het wetsvoorstel voor gekozen om de eisen aan de meetinrichtingen via een AMvB te regelen? Waarom gebeurt dat niet gewoon via de meetcode? Nu worden de eisen door de DTe vastgesteld, in samenspraak met het veld en belanghebbenden. Wat is daar nu mis mee? Waarom wordt een nieuw systeem opgezet terwijl het huidige systeem goed functioneert? In 2003/2004 is daarover een amendement door VVD, CDA en PvdA voorgesteld. De heer Hessels heeft dat volgens mij meeondertekend. Eigenlijk wordt door hetgeen de minister nu voorstelt, die procedure ondergraven. Wat is de logica daarachter? Waarom wordt niet doorgegaan met het huidige systeem dat volgens ons prima functioneert en waarvan het veld aangeeft er gelukkig mee te zijn? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat er een goede regeling komt qua bezwaar en beroep voor de informatiecode? Voor de meetcodes is een regeling in de wet opgenomen. Men kan bezwaar aantekenen bij de DTe en eventueel in beroep gaan bij het college van bezwaar en beroep. Dat geldt echter niet voor de informatiecode. Kan dat derhalve ook niet voor de informatiecode geregeld worden, ook uit het oogpunt van eenheid van beleid en consistentie? Ik krijg daarop graag een toezegging van de minister. Zo niet, dan zullen wij met een amendement moeten komen.

Dan kom ik op de energiebesparing door de slimme meter. Deze is er later bij gekomen, maar is gelet op de EG-richtlijn en zeker gelet op de geldende duurzaamheidscriteria niet minder belangrijk. Laten wij eerlijk zijn: energiebesparing is de meest efficiënte wijze om het klimaat te besparen en ervoor te zorgen dat wij minder afhankelijk worden van het buitenland. Twee vliegen in één klap. Daar is iedereen het wel over eens. Maar in hoeverre is er nou sprake van energiebesparing? De onderzoeken die worden aangehaald, tonen vooral aan dat er besparing is als er een directe display is. En die zit er nou net niet bij. De heer Samsom vroeg net al of die er niet standaard bijgeleverd moet worden. Wij zijn geneigd om daarin mee te gaan. Anders heeft het wel heel weinig zin. Daarnaast zijn de onderzoeken uitgevoerd bij een koplopers- of voorlopersgroep. De mensen zo'n groep zijn over het algemeen veel gemotiveerder. Zij zijn er al mee bezig en volgen dat. Uit de onderzoeken blijkt overigens ook dat de groepen die daaraan meedoen in het begin heel erg bezig zijn met hun energieverbruik, maar op een gegeven moment wordt het gewoon en dan gaan de besparingstrends naar beneden. Als dat al bij koplopers gebeurt, wat gebeurt er dan bij de gemiddelde consument? Ik ben zelf een nerd die elke maand vrolijk de gasmeter en de elektriciteitsstanden opneemt om te kijken wat het verbruik is geweest en die in het weekend zijn was doet omdat dit dan tegen het nachttarief kan plaatsvinden. Het besparingspotentieel daarvan is echter heel klein. Wij hebben onze twijfels bij de besparingspotentiëlen die in de memorie van toelichting worden geschetst. Naar onze mening zijn die erg optimistisch. Dit wordt allemaal gepredikt door de energiebedrijven, maar ik heb daar altijd een dubbel gevoel bij. Het is namelijk alsof de slager vraagt of je wat minder vlees wilt kopen. Het zijn

toch bedrijven. In hoeverre doen zij er nu echt iets aan? Misschien is het slechts mijn cynische geest.

Ook wordt aangegeven dat de slimme meter het verschuiven van verbruiksmomenten faciliteert en daarmee zorgt voor een evenwichtiger verspreide energieproductie. In hoeverre is dat het geval op de kleinverbruikersmarkt? In Nederland wordt per huishouden veel minder energie verbruikt omdat de verwarming wordt gestookt op gas. Ik gaf al aan dat ik in het weekend de was doe en 's nachts de vaatwasser laat draaien. Je kunt natuurlijk ook met de hand gaan wassen. Dat scheelt een hoop energie, maar er zijn ook onderzoeken die aantonen dat dit slechter is voor het milieu door al het water dat daarbij wordt verbruikt enzovoorts. Maar goed, tien onderzoeken, tien uitkomsten. In hoeverre gaat het hier echt om de grote getallen? Wat is nou het verschuivingspotentieel? Wij maken daar iets heel groots van, maar volgens mij is in Nederland het verschuivingspotentieel juist niet zo heel groot. Kan de minister daar eens op ingaan? Waar zitten die verschuivingen en waar zit de winst? Wat zijn nu de kosten per ton bespaarde CO₂ in vergelijking met andere maatregelen? Het gaat uiteindelijk om het milieurendement per bestede euro. De minister gaf al aan dat het MNP en ECN verschillende maatregelen hebben doorgerekend. Die heb ik er eens even bij gepakt. Het blijkt dat de meter er helemaal niet zo goed uitkomt. De minister geeft zelf wel aan dat het gunstig is, maar als je de kosten die de meters met zich brengen afzet tegen de besparingen kom je op een dikke € 300 per ton bespaarde CO₂. Het MNP en het ECN hebben een lijst opgesteld die varieert van min 50 – dat brengt geld op; dat is de CO₂-belasting – tot plus 350 voor de maatregelen die heel veel geld kosten. De meter zit echt aan de bovenkant. In hoeverre is het verstandig om deze hoeveelheid geld uit te geven aan iets wat kennelijk zo weinig effectief is? Graag hoor ik hierop het antwoord van de minister.

Deelt de minister de mening van de VVD dat de EG-richtlijn op geen enkele wijze aangeeft dat slimme meters geïnstalleerd moeten worden? Waar staat nou dat wij die moeten invoeren? Wij hebben het niet kunnen vinden. Kan de minister ook aangeven waar staat aangegeven dat het huidige systeem van één keer per jaar rapporteren niet voldoende is? In de nota naar aanleiding van het verslag baseert de minister zich op een uitspraak van SenterNovem, maar waar staat het in de richtlijn? Volgens mij staat er wel dat je een actueel overzicht moet geven, maar nergens een specificatie dat dit drie, zes of twintig keer moet. Waar komt dat vandaan? Waar is geregeld dat een keer per jaar onvoldoende zou zijn?

De richtlijn geeft in ieder geval aan dat er niet altijd een slimme meter geïnstalleerd hoeft te worden, want de kosten moeten opwegen tegen de geraamde potentiële besparingen op langere termijn. Ook moeten er concurrerende prijzen gelden voor de meters. In de memorie van toelichting staat dat er geen hogere kosten voor de burger zijn. Ik heb al eerder gezegd dat dit natuurlijk wel het geval is, want die meters gaan tegen de prijs van 2005 en wij weten met z'n allen dat die kosten veel te hoog zijn. Hoezo zijn die kosten niet hoger?

De eenmalige kosten van de uitrol belopen volgens de staatjes 1272 mln. en zijn volgens ons moeilijk te rechtvaardigen. De kosten zijn in de memorie van

toelichting bij de EG-richtlijn anders dan in de memorie van toelichting bij de wet op het marktmodel, om het zo maar even te noemen. Het is grappig om te zien dat het de ene keer wat meer kost dan de andere keer. Grosso modo gaat het om details, geef ik toe. Bij de nettobaten kom ik op 21 mln. Bij de brutobaten wordt ervan uitgegaan dat er 64 mln. per jaar wordt bespaard op de klachtenafhandeling.

De heer **Samsom** (PvdA): Nu wil ik toch even terug naar de eerdere berekening van de kosten per ton. De meter brengt geld op, dus hij kost een negatief bedrag voor de maatschappij en hij bespaart ook energie. Als je die twee door elkaar deelt, is de uitkomst een negatief bedrag, dus hij levert geld op. Hoe komt u dan op € 300 per ton CO₂ aan kosten?

De heer **Zijlstra** (VVD): Nee, er is een investeringsbedrag dat vervolgens CO₂-opbrengsten met zich brengt.

De heer **Samsom** (PvdA): Bij windmolens doen wij dat ook niet. Daarbij is er een investeringsbedrag. Het geld dat je aan elektriciteit terugverdiend, wordt daarvan afgetrokken en dan berekenen wij wat aan overblijvende kosten per ton CO₂ overblijft. Hier doen wij dat ook. Er is een investeringsbedrag en er komt geld terug. Dat is meer dan het investeringsbedrag. Dan houdt je een negatief bedrag over. Dat delen wij door de hoeveelheid ton CO₂. De kosten per ton CO₂ zijn dus negatief.

De heer **Zijlstra** (VVD): Wij zien dit anders, maar wij hebben de vraag niet voor niets gesteld, dus wij wachten rustig het antwoord af en u kennelijk ook.

Bij de kosten is een besparing bij de klachtenafhandeling berekend van 64 mln. bij de leverancier en de net-beheerder; bij elkaar opgeteld. Dat is een hoop geld. Dat zijn heel veel mensen in een callcenter die je kennelijk weg kunt doen. De vervolgvraag is dan of dit een reëel bedrag is. Als dat geen reëel bedrag is, hoe reëel zijn dan vervolgens die nettobaten?

Ik zal wel weer een rekenfout maken, maar ik heb gekeken naar de nettobaten van 21 mln. per jaar en naar de investeringskosten, maar die kon ik niet vinden. Zijn die investeringskosten al verrekend in de kosten-batenanalyse? Ik kom dan op een terugverdiendtijd van 60 jaar en dat is wel heel veel. Ik denk niet dat veel bedrijven het verstandig vinden om zo'n groot bedrag uit te geven in de veronderstelling dat je dat in 60 jaar terugverdiend. Hoe ziet de minister dat? Loopt onze redenering spaak of klopt zij? Is het dan wel verstandig om die slimme meters in te voeren?

In hoeverre zijn die kosten realistisch? Gasmeters zitten vaak op een andere plek dan de elektriciteitsmeter, dus dan moet je overal met leidingen gaan werken. De mensen zullen niet zo blij zijn als er dwars door het huis overal draden lopen. Ik vind dat de kosten wel erg positief worden ingeschat, nog even los van het feit dat het tekort aan installateurs op de arbeidsmarkt een bepaald effect heeft op de prijs. Door schaarste gaat de prijs in het algemeen niet naar beneden.

De besparingen van in totaal ongeveer 100 mln. per jaar zitten vooral in het leveranciersmodel en het capaciteits-tarief, want die belopen 75 mln. Waarom houden wij het daar niet bij? Als wij de eenmalige investeringskosten afzetten tegen de terugverdiendtijd, is de vraag waarom er op dit moment moet worden gekozen voor de slimme

meter. In de nota naar aanleiding van het verslag schrijft de minister dat het risico op fouten en verstoringen van de administratieve processen bestaat bij de invoering van de slimme meter. De grootschalige uitrol is een enorm proces. Is het verstandig om dat gelijktijdig te laten plaatsvinden met het lopende proces van splitsing van energiebedrijven? Dat is geen abc'tje. De commissie-Kist loopt niet voor niets rond. Ik krijg overigens de indruk dat zij zich tegenwoordig overal mee bemoeit. Zij begon als een soort regiegroep maar als ik de mensen om mij heen mag geloven, wordt haar invloed steeds groter. Kunnen wij niet beter wachten totdat de splitsing is afgerond? Dan zijn de meters beter doorontwikkeld en is de kans groter dat zij datgene kunnen wat van hen verlangd wordt. Daarbij komt dat wij de watersector dan meer tijd geven om te bezien wat hij kan doen. Het is ook belangrijk om bij de afweging te betrekken dat het niet mogelijk is om de drie meterstanden gelijktijdig op te nemen. De waterstanden moeten namelijk afzonderlijk worden gemeten. Dat brengt extra kosten met zich. De CDA-fractie heeft dat aangegeven in het verslag. Waarom is de minister niet ingegaan op het onderzoek dat ECORYS naar de inrichting van de metermarkt heeft gedaan? Daaruit zou blijken dat verplichte uitrol nadelig is voor consumenten. Het is een nieuw onderzoek uit 2006 waarvan ik de inhoud niet kende als de Consumentenbond daarop niet had gewezen. Het ministerie van EZ heeft daartoe opdracht gegeven.

Er is al aandacht gevraagd voor de privacy. De privacy-regelingen moeten vergelijkbaar zijn met die voor het betalingsverkeer. Laatstgenoemd systeem bestaat uit actieve codering. Dat is een belangrijk facet. In dit geval is sprake van automatische codering. Er is niet iemand die een code intoetst op het moment dat er een code door het tegensysteem wordt gegeven. Automatische systemen kunnen eenvoudiger worden gehackt. De vergelijking op het punt van de beveiligingsgraad staat mij aan, maar het vereist nogal wat om op dat niveau te komen. Er zal dus een enorme slag moeten worden gemaakt. Ik vraag mij af of dat erin zit. Zo ja, wat zijn de kosten?

In de richtlijn staan de efficiency-eisen voor de apparatuur. Normen kunnen goed werken, maar het is belangrijk om de kosten in de gaten te houden. Het is goed om aan bijstelling te doen en ervoor te zorgen dat bijvoorbeeld de koelkast zuiniger wordt, maar er moet sprake zijn van een optimaal milieurendement van het hiermee gemoeide geld. Dat aspect missen wij. Het moet duidelijk zijn dat wij van mening zijn dat normering een goed middel is. De vraag is echter of wij onszelf niet af en toe voorbij hollen door norm op norm te stapelen zonder te kijken naar de effectiviteit. Als voorbeeld noem ik de huislabels. Die schijnen ook niet het meest effectief te zijn, als mensen zich daaraan al houden.

Wij zijn het ermee eens dat de kleinverbruikersgrens voor gas moet worden bijgesteld. Onlangs zagen wij in een televisieprogramma dat een tuinder in de zomer zijn kassen openzette en stookte. Hij viel immers onder de grens. Wordt dat probleem ook opgelost door die grens aan te passen? Worden tuinders en anderen die energie besparen dan niet meer gestraft voor het feit dat zij onder de grens uitkomen?

Wij wachten het antwoord van de minister af en zullen dan besluiten op welke punten wij tijdens de plenaire sessie moties en amendementen indienen.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de heer Zijlstra en zijn collega's. Ik heb gehoord dat er tussen de dertig en veertig vragen zijn gesteld over de slimme meter. Wil de heer Zijlstra dat die meter er komt of niet? Het antwoord op die vraag is voor mij belangrijk voor de insteek van de behandeling.

De heer **Zijlstra** (VVD): Zoals die nu is vormgegeven, willen wij die niet. Tenzij de minister nog met briljante argumenten aankomt.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Voorzitter. Ik kies dezelfde insteek als de heren Zijlstra en Samsom. Ik begin nu met het aangeven van onze algemene positie. Wij hebben nog geen amendementen of moties klaarliggen. Die zullen wij afhankelijk van de beantwoording en het tempo waarin het allemaal verdergaat, opstellen. Dat komt voor een deel omdat de wetsvoorstellen gewoon heel veel techniek bevatten. Dan is het een beetje zonde om een groot aantal ambtenaren aan het werk te zetten om die dingen te maken, terwijl dat misschien helemaal niet nodig is. Ik heb wel een enkel amendement meeondertekend dat door de heer Jansen is voorgelegd.

Ik zal nu dus een algemener verhaal houden. Ik hoop dat wij het langzaam kunnen toespitsen op concrete punten. Waarschijnlijk zullen er in de loop van de behandeling wel een paar heikele punten overblijven waar het debat vooral over zal worden gevoerd.

Voorzitter. De voorliggende wetsvoorstellen bieden in de ogen van de GroenLinks-fractie een grote kans op primair het realiseren van energiebesparing en het stimuleren van duurzame energie. Mijn fractie bekijkt de wetsvoorstellen ook in eerste aanleg door die bril. Natuurlijk zal zij dat in tweede instantie doen vanuit het perspectief van de klant en de consument. Het gaat dan om de vraag of er in voldoende mate sprake is van een goede verhouding tot de energieleveranciers en de netbeheerders.

Het gaat niet alleen om energiebesparing door de consument. Daar spitst de discussie zich nu wel helemaal op toe als het gaat om de slimme meter, maar wij hebben de Europese richtlijn inzake energie-efficiency en het voorliggende wetsvoorstel ook bekeken op het punt van de verplichtingen die daaruit voortvloeien voor de overheid zelf en het bedrijfsleven. Dat is immers het vertrekpunt in Europa geweest. Wij moeten tot onze spijt constateren dat grote delen van die richtlijn niet worden omgezet in Nederlandse wetgeving als het gaat om de ambities die worden geformuleerd ten opzichte van de overheid zelf en ten opzichte van het bedrijfsleven. In de richtlijn wordt eigenlijk gevraagd om een algemene indicatieve streefwaarde voor energiebesparing. Dan gaat het dus om de vraag, hoeveel energie er zal worden bespaard. Er wordt gesuggereerd dat dit 1% per jaar zal moeten zijn. Naar het idee van mijn fractie is dat te weinig. Maar zelfs deze indicatieve streefwaarde wordt door Nederland niet overgenomen in de wetgeving, met het – in mijn ogen wat formele – argument dat het geen directe verplichtingen voor derden bevat en dat die dus niet in de wetgeving hoeven te worden vastgelegd. Maar zou het niet hoog tijd worden dat de overheid wel degelijk ook verplichtingen ten opzichte van zichzelf in de wetgeving vastlegt op het punt van energiebesparing, duurzame energie en het beperken van de CO₂-uitstoot?

Dit probleem speelt ook bij de voorbeeldrol van de publieke sector. Ook daarover wordt in de richtlijn het een en ander gezegd. De minister zegt: wij leggen dat niet vast in onze eigen wetgeving, want wij hebben al een programma Duurzame Bedrijfsvoering Overheid. Ja, ja, ja! Van dat programma komt niet zo veel terecht, maar zou je de ambities op dat vlak ook niet gewoon hard moeten vastleggen in de eigen wetgeving, om daarmee ook ten opzichte van de burgers en allerlei andere instanties duidelijk te maken welke ambities je hebt? Maar het geldt ook ten opzichte van het bedrijfsleven. Waarom worden er geen verplichtingen opgelegd aan de energieleveranciers? Waarom praten wij hier de hele dag eigenlijk alleen maar over de consument en de slimme meter? Alsof de consument het milieu moet gaan redden en dat in zijn eentje ook echt zou kunnen! Met het oog hierop overweegt mijn fractie twee amendementen op het wetsvoorstel inzake energie-efficiency en een amendement op het wetsvoorstel inzake de verbetering van de elektriciteits- en gasmarkt. Ik zou echter liever zien dat de minister zelf met nota's van wijziging komt.

Mijn fractie wenst dat de minister in de wet inzake energie-efficiency een verplichting voor een energiebesparing van 2% per jaar vastlegt. Het is een kabinetsdoel, maar het ligt nergens hard vast. Wij kennen in Nederland bijvoorbeeld een hard EMU-saldo. Ook een aantal andere richtlijnen voor de begroting is zeer hard vastgelegd. Maar voor energiebesparing is het uiteindelijk allemaal zacht. Als het nu echt serieuze doelen zijn, dan zou mijn fractie heel graag zien dat die doelen ook hard worden vastgelegd in deze wet. Deze wet biedt daar ook de gelegenheid voor. Dat kan niemand betwisten.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik heb die vergelijking met het EMU-saldo ook wel eens gemaakt. Ik heb echter nog geen wet gevonden waarin dat staat. Het is wel vastgelegd in financiële kaders, die misschien wel belangrijker zijn dan een wet. Zou je dan die 2% misschien niet naar analogie daarvan in de ecologische kaders van een kabinet moeten zetten, in plaats van in een wet? Ik ben het met u eens, ik heb ook gezocht, maar deze wet leek mij nu juist een beetje ondermaats voor zo'n grote doelstelling.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Het klopt dat het EMU-saldo niet in een wet staat, maar in een aantal financiële kaders. De energiebesparingsrichtlijn en het CO₂-doel staan helaas ook niet in een wet. Nu is er een wetsvoorstel waarover in de EU-richtlijn staat dat de overheid doelstellingen moet vaststellen. Het klopt dat Nederland geen cultuur heeft waarin de overheid zichzelf verplicht om dit type doelen vast te leggen. Gezien de ernst van de klimaat- en energiepolitiek zou het echter heel goed zijn om met het verleden te breken en die doelen vanaf nu wel vast te leggen. Het wordt misschien een beetje lastig om het energiebesparingsdoel van 2% per 2009 vast te leggen, maar het lijkt mij van groot belang om het bijvoorbeeld per 2010 of 2011 wettelijk vast te leggen. Ik wil daarnaast in het wetsvoorstel voor alle overheden de verplichting vastleggen om in hun eigen gebouwen jaarlijks een energiebesparing van 2% te realiseren.

De heer **Zijlstra** (VVD): Als iemand zegt dat zulke dingen in een wet moeten worden opgenomen, dan word ik

altijd erg nieuwsgierig naar de consequenties bij het niet halen ervan. Wat zijn de consequenties als de overheid haar eigen doelstelling van 2% niet haalt of als energie-bedrijven of consumenten haar niet halen? Opsluiten?

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Wij hebben natuurlijk al veel ervaring met consumenten of bedrijven die een verplichte doelstelling niet halen. Als de overheid zichzelf de verplichting oplegt, is het natuurlijk allereerst een politieke verplichting die haar veel harder maakt. Zo werkt het ook met het EMU-saldo of de begrotingsregels; keiharde kaders die dicteren hoe verder geredeneerd wordt. Ik stel mij voor dat reservepakketten automatisch van de plank genomen worden wanneer de doelen niet worden gehaald. Ik werk dit in mijn amendement uit via een AMvB die een systematiek in werking laat treden, waardoor alsnog maatregelen worden getroffen om die doelen te halen. In Engeland is deze discussie ook gevoerd. Daar werd op een gegeven moment voorgesteld om de salarissen van de ministers te korten bij het niet halen van doelen. Als de salarissen straks met 10% verhoogd worden, kunnen wij ze afhankelijk daarvan flexibel maken. Dat is echter niet de weg die ik kies; ik denk eerder aan maatregelen.

Ik stel dus één amendement voor met een 2% jaarlijkse energiebesparing overall en voor de energie van de overheidsgebouwen. Daarnaast zouden wij in de verbeterde Elektriciteitswet en de Gaswet ook een verplichting tot energiebesparing voor de energie-leveranciers bij hun klanten kunnen opnemen. Dat kan een algemeen voorschrift zijn, waarvan de realisatie kan worden overgelaten aan de bedrijven zelf. Energie-leveranciers moeten steeds minder energie leveren en dat ook steeds minder beschouwen als hun kerntaak. Energiebesparing en -efficiency moet een steeds belangrijkere taak worden. Wij moeten daarvoor een doel in de wet vastleggen. Gek genoeg heeft geen van mijn collega's dit punt aangevoerd.

De collega's hebben wel de normering van de producten en eventuele bonus-malusregelingen aangevoerd. Voor de meeste producten in de gebouwde omgeving komt de normering uit "Europa". Dat gebeurt veel te traag. Er is in Europa een begin gemaakt met een energie- en klimaatpakket, maar dat staat in schril contrast met hoe weinig er gebeurt op het punt van normering van zowel auto's als elektrische apparaten. De heer Samsom wees daar ook al op. Nederland kan natuurlijk wel bonus-malusregelingen invoeren; daarnaar staat ook een verwijzing in het regeerakkoord. Ik geloof dat er vanmorgen ook een advies is gekomen over de spaarlamp en de gloeilamp. Minister Cramer zei dat de gloeilamp er over vier jaar niet meer zou zijn. Dat is volgens mij een beetje achter de horizon verdwenen. Je kunt natuurlijk wel heel goed de bestaande gloeilamp veel duurder maken. Je kunt er een heffing op introduceren en de spaarlamp met die heffing zelfs wat goedkoper maken; het geld van het vuile product naar het schone product. Het gebeurt nu heel marginaal een beetje met de auto's; de bpm zou ook veel forser moeten. Mijn fractie is echter voorstander van een bonus-malusregeling in een reeks van huishoudelijke producten, zoals koelkasten, tv's en computers. Als wij relatief vuile producten duurder maken en schone producten goedkoper, dan kunnen wij die 2%-energiedoelstelling echt realiseren.

De heer **Zijlstra** (VVD): Wat betekent een dergelijke verrekening bij elk product voor de administratieve lasten? Dat wordt toch één grote bureaucratische nachtmerrie?

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Mijn nachtmerrie is de klimaatverandering. Daar moeten wij iets aan doen. Wij moeten natuurlijk niet het kleinste en meest pietepeteurige productje nemen, maar ik heb het ervoor over om dit type maatregelen te treffen voor de bulkproducten. Volgens mij is dat ook onontkoombaar als wij 2% energiebesparing per jaar willen realiseren. Voorzitter. De discussie spitst zich in politieke zin vandaag vooral toe op de "slimme" meter. Het betreft een enorme operatie, die letterlijk en figuurlijk in bijna alle Nederlandse huishoudens ingrijpt. Zes jaar lang worden er twee miljoen meters per jaar vervangen. Er zijn hoge kosten en grote investeringen mee gemoeid. De Consumentenbond had het over 2,5 mld. en de minister zit op ongeveer de helft daarvan, te weten 1,5 mld. Er zijn ook baten, maar daarover bestaat veel onduidelijkheid. Veel baten zijn erg indicatief. Er wordt een besparing op callcenters ingeboekt, maar ik moet het allemaal nog maar zien. De kosten daarvan kunnen net zo goed fors stijgen. In elk geval is het een megaoperatie. Dat alleen al rechtvaardigt nauwe betrokkenheid van het parlement daarbij. Er moet een zorgvuldig debat worden gevoerd voordat wij een finaal besluit nemen. Wel vraag ik de minister hoe zij de kosten en baten op dit moment beoordeelt. Hoe hard is haar inschatting van de ramingen en waar schuilen de risico's in de begroting? Daarvan maken wij altijd een analyse bij andere grote projecten, zoals de Betuwelijn en de hsl. Eigenlijk blijken de ramingen achteraf nooit correct te zijn geweest bij dit type grote ingrijpende projecten. Dan kom ik nu op de privacy. Met wat de minister voorstelt, worden er heel veel data verzameld. Als de meter nog meer op energiebesparing en duurzaamheid wordt gericht, dan worden er nog meer data verzameld. De vraag is voor wie die data beschikbaar komen en hoe zij worden bewaard. Vorige week hebben wij in de Kamer een discussie gevoerd over het vastleggen van surf- en telefoongegevens en dergelijke. De vergelijking gaat niet helemaal op, maar hierbij gaat het ook om een enorme berg gegevens die voor vele verschillende doeleinden kunnen worden gebruikt, zoals voor marketingdoeleinden, maar ook door de politie. Waarom heeft de minister het College bescherming persoonsgegevens niet om advies gevraagd? Ik denk dat een dergelijk advies absoluut noodzakelijk is, voordat er op dit terrein onomkeerbare stappen worden gezet. Ik wijs op de discussie over opt-in en opt-out. Moet je nu aangeven dat je iets niet wilt of moet je actief aangeven dat je iets wel wilt? Dat zal voor het CBP heel belangrijk zijn. Er mag eigenlijk niets met je gegevens gebeuren, tenzij je zelf aangeeft dat je wilt dat er iets mee gebeurt. Ik hoor graag dat de minister dat principe onderschrijft. In het verlengde van de privacy ligt de discussie over het hacken van het systeem. Is het wel veilig? Zijn de slimme meters niet heel gemakkelijk te kraken? Ik herinner mij uit het begin van de jaren tachtig dat de gasmeters in Amsterdam wel heel gemakkelijk te kraken waren. Als je ze kanteelde, stonden ze stil. Even losschroeven, kantelen en de gasmeter liep niet meer. Dat deed je als het koud werd. Als het dan warmer werd, zette je hem weer recht.

De **voorzitter**: Wil de heer Duyvendak misschien iets dieper ingaan op zijn eigen ervaringen?

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Ik kan met beide handen in de lucht verklaren dat ik het zelf nooit heb gedaan, maar ik heb toen wel intensief kennis genomen van de actie Tegengas, zoals die toen heette. Het was natuurlijk geen energiebesparing; men bespaarde alleen op de eigen energierekening, want de energielevering liep gewoon door. Die meters waren wel heel makkelijk te kraken, wil ik maar zeggen. De vraag is of de nieuwe meters met moderne technieken niet ook heel makkelijk te kraken zullen zijn. Dat kan op verschillende manieren. Dat kan door de gebruiker zelf, die een dergelijke meter thuis in zijn gangkast heeft hangen. Kan de gebruiker die meter op een of andere manier beïnvloeden? Hij is immers op afstand te regelen, dus waarschijnlijk – ik ben daar zelf helemaal niet deskundig in – niet alleen vanuit het hoofdkantoor van de netbeheerder, maar ook vanaf andere plekken waar de neiging is om dat te regelen. Kun je ook niet bij de burens of bij anderen inbreken? Mijn collega Zijlstra heeft ook al de vraag gesteld hoe het zit met de beveiliging. De verwijzing naar de bankpassen is heel mooi, maar het systeem is volstrekt anders. Het is op geen enkele manier hetzelfde, zou ik haast willen zeggen. Ik zou de minister willen suggereren om de universiteit van Nijmegen, die goed werk heeft verricht rond de ov-chipkaart, nu eens een onderzoek te laten doen om te bezien hoe stevig die meter in elkaar zit en of die niet gewoon te kraken is. Het is toch een beetje het principe van deze wetenschappers – zij worden vaak hackers genoemd, maar het zijn wetenschappers – om te testen of de systemen veilig zijn. Ik denk dat een dergelijke test voor de uitrol erg belangrijk is om te weten dat de meter goed in elkaar zit. Het kan goed zijn dat er een paar lekken worden geconstateerd waardoor dingen opnieuw moeten of waardoor net een ander type meter nodig is, of andere software of andere logaritmen. Ik denk dat dit ook voor de klant verschrikkelijk belangrijk is. Als de klant niet kan vertrouwen op die meter, dan is het einde zoek.

Ik ga terug naar de energiebesparing. Ik heb nog een feitelijke vraag. Wat is het energieverbruik van de meter zelf, inclusief alle randapparatuur? De gegevens daarover variëren in de stukken die ik heb gelezen van 17 kWh tot 96 kWh. Die gegevens gaan alleen over de meter zelf, maar daar komt natuurlijk nog verbruik voor allerlei randapparatuur bij. Hoeveel is dat?

Mijn fractie denkt – dat deel ik met de heer Samsom – dat dit type meters absoluut noodzakelijk is als wij naar veel energiebesparing toe willen en als wij willen dat mensen zelf meer duurzame energie gaan opwekken. Die meters kunnen er ook eigenlijk niet snel genoeg komen. Ik zeg echter wel “dit type meter”, want ik heb stellig de indruk dat nu meer voor een slimme meter gekozen is dan voor een groene meter en ik zou willen dat er een groene meter kwam. Gemakshalve sluit ik mij aan bij de eisen die de heer Samsom daaraan heeft gesteld. Een meter die kan wat er nodig is om mensen maximaal te prikkelen tot energiebesparing thuis en om mensen die zelf duurzame energie opwekken in de gelegenheid te stellen dat adequaat te verwerken in de meter. Daar zie ik nu niets van terug.

Het lijkt nu te veel op wat wij met de ov-chipkaart hebben meegemaakt. Die is ooit ook begonnen vanuit het perspectief van de klant die dan veel makkelijker

gebruik kon maken van het openbaar vervoer, met één pasje, altijd de laagste prijs, altijd dit voordeel, dat voordeel, et cetera. De ov-chipkaart biedt nu nauwelijks meer voordeel voor de klant en de regie is op een gegeven moment overgenomen door de vervoersbedrijven. Het is nu een kaart waar de vervoersbedrijven veel belang bij hebben, want hun bedrijfsprocessen worden goedkoper. Maar voor de klant werpt de kaart alleen nog maar drempels op. Ik verwijs als voorbeeld naar de studenten die naar de Uithof gaan. Zij stappen nu in en uit in die lange gelede bussen. Straks moeten zij allemaal zo’n pasje bij een poortje houden. Nu rijden er 24 bussen tegelijk en straks moeten er zeven bussen bijkomen, omdat het in- en uitstappen veel langer gaat duren. Dan heeft de klant er dus geen enkel belang meer bij. Dat dreigt ook bij deze slimme meter te gebeuren. Daarom acht ik het van groot belang wie hier de regie op heeft. Wie is dat? Zijn het straks de leveranciers en de netbeheerders die alles gaan uitmaken of zegt de minister toch: nee, het is mijn project en ik zorg ervoor dat het perspectief van de klant, het consumentenbelang, maar ook het groene belang, dominant blijven? Ik vrees dat, als de minister dat niet doet, de bedrijven voor zichzelf de krenten uit de pap halen en dat de klant dan het nadeel heeft. Daarover hoor ik graag een principiële opmerking van de minister.

Voorzitter. Mijn fractie is over een groene slimme meter in principe enthousiast, maar heeft zeer grote twijfels of wij die slimme meters moeten gaan uitrollen zoals de minister dat voorstelt. De fractie van GroenLinks zou veel liever zien dat er op een rustige manier een aantal stappen werd gezet. Daarbij zou ervoor moeten worden gezorgd dat de meter groener wordt. Verder zou deze meter moeten worden uitgerold waar dit volgens de Europese richtlijn moet gebeuren; daarover zijn wij het eens. Ik denk aan nieuwbouw en grootschalige renovatieprojecten. Bij zulke projecten kunnen wij kijken hoe het loopt. Verder kunnen mensen de slimme meter krijgen als zij dat graag willen, bijvoorbeeld omdat zij zonnepanelen op het dak van hun huis installeren. Overigens zullen zij die waarschijnlijk op eigen kosten moeten plaatsen, want de subsidie is al op. Wij zien dus liever even af van de verplichte uitrol. Dit lijkt mij een veel verstandiger benadering dan de huidige, waarbij iedereen zo’n meter door de strot wordt geduwd. Dat is mijns inziens nu nog helemaal niet nodig.

Ik heb tot slot nog enkele opmerkingen over het leveranciersmodel. Er werd al gewezen op de problemen die er zijn. Dit model is uiteraard voortgekomen uit de splitsingen, de vrije markt et cetera. Net als velen heb ik hiermee ook zelf wat ervaringen opgedaan. Ik woon in Amsterdam in een huis dat bestaat uit verscheidene etages. Op de een of andere manier had mijn netbeheerder het idee gekregen dat er bij mij op twee hoog een gasmeter stond. Die was er helemaal niet, want het gas komt op de begane grond binnen. Op twee hoog is helemaal geen gasmeter. De netbeheerder wilde deze gasmeter op twee hoog vervangen, want men vond dat die te oud was. Ik kreeg daarover een brief. Toen ik belde zei men: oké, u hebt geen gasmeter. Drie maanden later kreeg ik echter weer een brief waarin men aankondigde dat men de gasmeter, die niet bestaat, wilde vervangen. Ik weer bellen. Zo ging het een jaar lang door. Ieder kwartaal kon ik met één telefoontje de boel onder controle houden, totdat zo’n telefoontje om de een of andere reden niet meer hielp. Toen kreeg ik een

enveloppe met een rode streep in de bus. Daarop stond: u moet de monteur binnenlaten. Ik weer bellen: hoe kon dat nou? Het proces is weer gestopt en er is geen monteur binnen geweest, maar later kwam er weer zo'n brief. Ik heb toen gevraagd hoe ik daarvan af kon komen. Men zei toen: dan moet u een monteur binnenlaten. Hij zal dan uw huis doorzoeken om te controleren of er echt geen meter is. Als hij dat zou hebben geconstateerd, zou men een formulier in kunnen vullen om te bevestigen dat deze meter inderdaad niet bestond. Ik zei toen: laat die man dan maar komen. Vervolgens kwam de monteur helemaal niet en kreeg ik weer zo'n enveloppe met een rode streep. Uiteindelijk is er iemand geweest. Die heeft inderdaad mijn huis doorzocht op het bestaan van een meter op twee hoog die er niet was. Sindsdien is het rustig. Ik kreeg echter nog wel een marktonderzoek in de bus. Men vroeg mij hoe mijn ervaringen waren met de service van het bedrijf. Ik heb daarvoor tien of vijftien vragen moeten beantwoorden. Het vreemde daarbij was echter dat er niet gevraagd werd of het probleem werd opgelost. Men vroeg bijvoorbeeld of de toon van de interviewer prettig was. De vraag of het probleem ook was opgelost, zat er echter niet bij. Ik zei toen tegen de onderzoekster dat het bedrijf iedere drie maanden opnieuw bleef aandringen op een meter die er niet was, waarna zij opmerkte dat zij dat in de computer niet kwijt kon. Uiteindelijk leidt zo'n onderzoek uiteraard weer tot een rapport voor ons over de service die steeds beter of minder goed wordt. Ik geef toe dat dit een wat particulier verhaal is, maar wij zullen allemaal problemen hebben gehad met systemen die niet werkten, bedrijven die misschien van goede wil waren maar waarbij zaken niet op de juiste manier aan elkaar werden gekoppeld en computers die maar blijven alarmeren op meters die helemaal niet bestaan.

Mijn fractie steunt in principe de voorstellen over het leveranciersmodel, al vond ik een zinsnede op bladzijde 6 van de memorie van toelichting wat verontrustend. Daar staat dat de kleinverbruiker als gevolg van het leveranciersmodel altijd bij de leverancier terecht kan, "die waar nodig zal doorverwijzen". Op dit moment verwijst men uiteraard waar nodig ook al door. Ik had laatst een storing. Toen ik daarover mijn leverancier belde, gaf die mij daarop het nummer van de net-beheerder door. Er bleek zelfs een speciaal alarmnummer voor te bestaan, maar als klant weet je dat uiteraard niet allemaal. De zinsnede "die waar nodig zal doorverwijzen" roept bij mij de vraag op hoe vaak de leverancier zal doorverwijzen. Als dat vaak gebeurt, hebben wij het uiteraard niet over een echt leveranciersmodel, maar over één loket waarbij je vervolgens toch weer opnieuw telefoonnummers moet draaien, muziekjes moet aanhoren terwijl je moet wachten en je door keuze-toetsen moet worstelen voordat je uiteindelijk uitkomt waar je wilt zijn. De gedachte achter het leveranciers-model is uiteraard dat je belt en wordt geholpen; daarna is het klaar. Dat lijkt mij het doel. Hoe vaak zal er nog waarheen worden doorverwezen door de leverancier?

Voorzitter: Jansen

De heer **Hessels** (CDA): Voorzitter. Aan de reeks van persoonlijke ontboezemingen, waarin de heer Samsom in een glazen bol keek en de heer Duyvendak over zijn ervaringen met de serviceverlening van de energiebedrijven verhaalde, wil ik één anekdote toevoegen. Bij

sommige dingen in het leven weet je nog precies waar je was op het moment dat het gebeurde. Vaak is dat het geval bij heel belangrijke zaken, maar ook bij kleinere dingen komt het voor. Ik weet nog precies waar ik was toen ik het eerste telefoontje kreeg over de paginagrote advertentie van de energiebedrijven met de mededeling dat hun dienstverlening zo slecht was geweest en dat zij daarvoor hun excuses aanboden. Ik stond toen namelijk aan de rand van de skipiste. Aan de overkant was het restaurant waar ik zou lunchen. Die lunch is koud geworden, kan ik vertellen, terwijl ik alleen hoefde over te steken; zo groot was toen ineens de commotie. Dat is nu tweeënhalve jaar geleden. Eigenlijk kunnen wij zeggen dat dit wetsvoorstel daaruit voortkomt, tenminste voor een groot deel. Het heeft tot doel om de administratieve processen die ontstaan zijn na de liberalisering van de energiemarkt met de daaruit voortkomende problemen, te vereenvoudigen en informatiestromen te verbeteren. Een wetsvoorstel dat dit tot doel heeft, kan altijd rekenen op de warme belangstelling van de CDA-fractie. In het algemeen ziet mijn fractie dan ook voordelen in het leveranciersmodel. De meeste energiekanten worden op dit moment immers al via dit concept bediend. Het is logisch voor een consument om één rekening te krijgen voor zijn stroom- en gasverbruik en niet één voor het verbruik en één voor het transport daarvan. Mijn fractie steunt dit concept dus.

Duidelijkheid voor de eindgebruiker is een belangrijk voordeel van het leveranciersmodel. De CDA-fractie pleit wel voor een consequente toepassing van dit beginsel bij alle contacten tussen klant en energieleverancier. De heer Duyvendak sprak daarover eigenlijk ook al aan het eind van zijn inbreng. Daarbij horen naar onze mening ook het aan- of afsluiten, het melden van storingen alsmede incidentele en niet vooraf vastgestelde kostenvergoedingen, zoals in de stukken staat.

In de nota naar aanleiding van het verslag zegt de minister dat dit bij het administratief aan- en afsluiten nu reeds de praktijk is. Dat lijkt mij een goede reden om het dan ook maar in de wet vast te leggen. Wat betreft feitelijke aan- en afsluitingen en het melden van storingen, acht de minister het beter dat deze contacten direct met de netbeheerder verlopen, waarbij zij afsluit met de zin: "Introductie van het leveranciersmodel betekent dat de afnemer in het vervolg één aanspreekpunt heeft." Ik weet niet of ik het goed zie, maar wat mij betreft zit daarin een inconsequentie. Daarom pleit de CDA-fractie inderdaad om één aanspreekpunt voor de afnemer in de wet op te nemen. Wij hebben daarom vanochtend een amendement ingediend waarmee dit zal worden geregeld; het is zojuist rondgedeeld.

De uitrol van de slimme meter heeft eveneens de principiële steun van de CDA-fractie, maar dan moet hij wel veel meer kunnen dan nu het geval is volgens de minimumeisen die nu worden gesteld. De heer Samsom heeft dat heel duidelijk toegelicht. De slimme meter heeft alleen een meerwaarde als hij ook daadwerkelijk slim is. Zo moet gebruikgemaakt worden van de nieuwste beschikbare meettechniek en niet bijvoorbeeld, in het geval van de gasmeter, van de eeuwenoude, sterk afwijkingsgevoelige balgtechniek. De CDA-fractie ziet alleen iets in de verplichte 100% uitrol van de slimme meter als deze in zijn concept gereed is voor de toekomst. Onder andere wil dat zeggen dat een modulaire opbouw mogelijk moet zijn. De heer Samsom sprak erover. Er moeten niet drie maar veel meer poorten

zijn waarin nieuwe technieken alsnog ingeplugd kunnen worden. Bovendien moet de slimme meter de decentrale opwekking van verschillende vormen van duurzame energie actief faciliteren.

In de nota naar aanleiding van het verslag zegt de minister dat modulaire uitbreiding weliswaar mogelijk is, maar niet expliciet wordt voorgeschreven. Mijn vraag aan de minister is nu: kan zij voorbeelden geven die duidelijk maken hoe slim de meter volgens haar en volgens haar voorwaarden zal zijn? Een andere vraag is: hoeveel varianten van de meter zullen naar verwachting worden geïnstalleerd? Komt er een keuze voor de consument? Kan hij kiezen uit de ene of de andere meter? Zal er verschil zijn in de diverse regio's, bijvoorbeeld per netbeheerder? Zo ja, zijn de administratieve processen die daaraan verbonden zijn, daarop voorbereid?

Om dit soort zaken goed te kunnen toetsen en afwegen, heeft de Kamer zich nog geen twee jaar geleden uitgesproken voor het voorleggen van de meter-voorwaarden aan de Kamer via een AMvB met voorhang. De heer Zijlstra herinnerde er ook al aan dat wij daarover destijds een gezamenlijk amendement hebben ingediend. Wij achten dit nog steeds noodzakelijk. Daarom is ook een amendement rondgegaan om dit te regelen. Het is intussen ook door de heer Samsom en mevrouw Ortega-Martijn ondertekend. Ik nodig uiteraard de heer Zijlstra van harte uit om daaraan mee te doen. Ik kom terug op de administratieve processen. Hierom was het allemaal begonnen. In de nota naar aanleiding van het verslag geeft de minister naar ons oordeel terecht aan dat bij een majeure operatie als de uitrol van nieuwe slimme meters, nieuwe administratieve problemen zijn te verwachten, zeker in de overgangsfase. Maar wat schieten wij er dan helemaal mee op? Is te voorkomen dat de consument het vertrouwen in de energiesector na het debacle van zo'n twee jaar geleden helemaal verliest? Zou het daarom niet beter zijn om eerst breed te experimenteren met de inhoud van de slimme meter en daarna, na een evaluatie van de geconstateerde problemen, pas verder te gaan met een uitrol van 100%? Technisch is het niet nodig, de consument vraagt er niet om en voor de implementatie van de Europese richtlijn is het ook niet nodig om ineens 100% te vervangen. Wil de minister hierop haar reactie geven?

Een andere vraag rond installatie betreft de beschikbare mankracht. Een simpele rekensom leert dat er bijna 2000 extra monteurs nodig zijn om alle meters binnen zes jaar te vervangen. In de nota naar aanleiding van het verslag stelt de minister dat de opleiding slechts enkele weken zal duren en dat dit juist extra kansen biedt voor werkzoekenden. Nu wil het toeval dat juist deze minister vanuit een ver verleden een uitstekend inzicht heeft in dit onderwerp.

Minister **Van der Hoeven**: Niet zó ver.

De heer **Hessels** (CDA): Het is maar wat wij ver noemen. Zij heeft een uitstekend inzicht in de technische scholing van werkzoekenden en in de werving van kandidaten voor deze opleiding. Ik ben heel benieuwd naar het kennersoordeel van de minister. Hoe beziet zij vanuit haar ervaring de realiteitszin van het op zeer korte termijn werven en opleiden van zo'n 2000 mensen voor zeer verantwoordelijk technisch werk, zeker gelet op de

nu al bestaande spanning op de arbeidsmarkt voor technici?

Het aandachtspunt bij de introductie van de slimme meter is dat een deel van de financiering komt uit het verdwijnen van de meteropnemer. De meters kunnen immers op afstand digitaal worden uitgelezen, elke twintig minuten zelfs. In het huidige systeem neemt de meteropnemer in een keer ook de watermeter mee. Deze wordt niet gedigitaliseerd. Dat staat tenminste niet voorgeschreven in deze wet. Het risico bestaat dat door deze operatie de waterkosten per saldo hoger zullen worden. In de nota naar aanleiding van het verslag bevestigt de minister deze mogelijkheid en geeft zij als remedie dat de waterbedrijven ook een slimme meter introduceren. Dat lijkt mij de omgekeerde wereld. Heeft er overleg met de watersector plaatsgevonden over de gevolgen van de introductie van de slimme meter? Wat zijn de financiële gevolgen voor de consument als wij de kosten voor gas, licht en water ouderwets bij elkaar optellen? Blijft het beeld dan positief? Wat kan de minister definitief zeggen over de kosten van de slimme meters zelf? De geschatte bedragen liggen een factor tien uit elkaar. Als een nieuwe meter inderdaad € 60 gaat kosten, zal de operatie budgetneutraal kunnen verlopen. Daar geloof ik vast in. Als echter degenen die een kostprijs van € 600 voorspellen, gelijk krijgen, zullen de kostenstijgingen enorm zijn. Waar ligt volgens de minister de waarheid? Wie betaalt uiteindelijk het gelag? De CDA-fractie wil vastgelegd zien dat deze operatie direct noch indirect zal leiden tot hogere kosten voor de consument en het mkb. Wij willen dit uitgangspunt als Kamer duidelijk vastleggen. Of wij dit nu vanmiddag of bij de plenaire behandeling doen, is van ondergeschikt belang. Ik zal dit uitgangspunt, dat de consument geen hogere kosten hoeft te maken, samen met de heer Samsom aan de Kamer voorleggen.

De slimme meter kan ook ingezet worden om onnodige afsluitingen bij een betalingsachterstand te voorkomen. De minister constateert terecht dat de CDA-fractie ingenomen is met de verplichting tot het inbouwen van een prepaid-faciliteit of een andere mogelijkheid om de doorvoer op afstand te beperken. Dit geeft de leverancier immers de mogelijkheid om slechts de hoogst noodzakelijke elektriciteit en gas te leveren, eventueel aangepast aan het seizoen. Hierdoor kan een groot aantal afsluitingen worden voorkomen, en kan ook de relatie tussen kosten en verbruik goed worden weergegeven. De vraag is dan wel onder welke voorwaarde het prepaid-faciliteit zal en kan worden ingeschakeld. Zal dit altijd op vrijwillige basis gebeuren of kan de netbeheerder of leverancier dit ook eenzijdig opleggen? Wil de minister dit nader toelichten?

De twijfels van de CDA-fractie over het nut en de noodzaak van het capaciteitstarief zijn door de minister in de nota naar aanleiding van het verslag grotendeels weggenomen. Het is duidelijk dat er een samenhang bestaat tussen de drie onderdelen van de wet, waarbij moeilijk een deel uitgezonderd kan worden. Zeker nu de netbeheerders zelf een acceptabele oplossing hebben aangedragen voor het probleem van de sportverenigingen, kerken en speeltuinen, waarvoor onze hartelijke dank, ziet de CDA-fractie weinig belemmeringen voor invoering van het capaciteitstarief. Er zal wel gedegen gekeken moeten worden naar de compensatieregeling van de energiebesparingsprikkels via de REB. Bestaat de mogelijkheid dat door te kiezen voor een gemiddeld

gebruik voor kleinverbruikers juist de laagste inkomensgroepen niet volledig gecompenseerd zullen worden? De CDA-fractie zet nog vraagtekens bij de gevolgen van de invoering van het capaciteitstarief voor de energiebesparingsprikkel, omdat door die invoering het verschil tussen dag- en nachttarief voor het transportdeel verdwijnt. De minister geeft aan dat dit "hooguit zal leiden tot een verschuiving van het moment waarop de energie wordt verbruikt". Is dit niet juist het probleem? Het doel van een piek- en daltarief is een betere spreiding van de elektriciteitsvraag zodat minder productiecapaciteit noodzakelijk is. Dat is een belangrijke duurzaamheidsdoelstelling. Was de slimme meter niet ook bedoeld om juist de spreiding van elektriciteitsgebruik te bevorderen door meer gedifferentieerde tarieven te introduceren?

Een ander gevolg van compensatie via de REB is het nadeel voor multisites, conform artikel 1, lid 2, van de Elektriciteitswet 1998. Zij kunnen immers niet via deze route gecompenseerd worden. In de nota naar aanleiding van het verslag geeft de minister diverse rekenmodellen voor het verminderen of opheffen van dit nadeel. Ik zie daar een probleem. Het is heel goed dat de minister de vraag serieus neemt en er zo uitvoering op ingaat. Het punt is echter dat gebruikers, en dan met name de gemeenten, met andere rekensommen komen. Er bestaat bijvoorbeeld onderscheid tussen de gezamenlijke delen van het net die als één gebruiker worden gezien voor de energiebelasting enerzijds en de energiebedrijven voor het transport anderzijds. Om het eenvoudiger te zeggen: in het stuk staat nu dat als het binnen het gebied van één galvanische aansluiting is, het als één stuk geldt. Bij het transporttarief zitten al die verschillende onderdelen juist niet op één trafo. Het komt nauwelijks voor dat de gemalen en pompen van rioleringen binnen één galvanisch deel zitten. Ik heb mij dit zo laten uitleggen, u hoort dat het nog niet 100% is doorgekomen! Ik hoor de minister naast mij zeggen dat zij het opzoekt. Dat wilde ik inderdaad vragen. Ga er achteraan. Wij hebben nog even de tijd tot aan de plenaire behandeling. Het zou goed zijn als dit ingewikkelde sommetje verduidelijkt wordt. Een punt dat meegenomen kan worden bij dat onderzoek is dat er uitgegaan wordt van een bepaald gemiddeld verbruik om het budgettair neutraal te laten verlopen. Bij de straatverlichting zien wij enerzijds dat het gebruik nu al lager dan dit gemiddelde ligt. Daardoor zou er een nadeeltje zijn. Anderzijds komt er ook een grote verandering aan in de straatverlichtingstechniek, bijvoorbeeld door led-verlichting, waardoor er veel minder elektriciteit verbruikt gaat worden. Wat zal het gevolg zijn als daarvoor het hoge transport- of capaciteitstarief gaat gelden?

Om decentrale productie van duurzame energie te bevorderen moet het voor particulieren makkelijk zijn om opgewekte stroom die zij niet zelf verbruiken, terug te leveren aan het net. Dankzij een eerder amendement-Samsom/Hessels is dit mogelijk tot een grens van 3000 kWh. De heer Samsom heeft uitgebreid toegelicht tot wat voor problemen dit geleid heeft. De minister heeft het nieuwe amendement-Samsom/Hessels gezien dat ik dus mede heb ondertekend en dat ook door hem is toegelicht. Mijn fractie wil dit amendement van harte aanbevelen.

Ten slotte heb ik nog een technisch punt. In de discussies rond de splitsingswet heeft de Kamer ter bescherming van de eindafnemer bepaald dat een vordering van een

netbeheerder op een eindafnemer vervalt na twee jaar. Hiermee is voorkomen dat kleinverbruikers jaren na het ontstaan van een vordering nog geconfronteerd worden met hoge rekeningen waarop zij niet meer gerekend hebben. De netbeheerders worden zo aangemoedigd om hun facturering tijdig op orde te hebben. Het nu voorliggende wetsvoorstel verandert deze wens van de Kamer tot het doen vervallen van de vordering in een verjaring van de vordering. Dat klinkt vrijwel hetzelfde, maar juridisch is er een groot verschil. Een belangrijk kenmerk van een vervaltermijn is die niet kan worden gestuit en dus niet kan worden verlengd, in tegenstelling tot verjaringstermijnen, die wel door een eenvoudig briefje van de netbeheerder aan de afnemer kunnen worden gestuit. De voorgestelde omzetting van een vervaltermijn in een verjaringstermijn doet dan ook afbreuk aan de doelstelling om oplopende schulden van afnemers te voorkomen en neemt ook de bedoelde doelmatigheidsprikkel voor netbeheerders weg om tijdig te factureren.

Ook is van belang dat bij overschrijding van een vervaltermijn de rechtsbetrekking waarop de vordering tot betalen is gebaseerd, van rechtswege komt te vervallen. Om nu de afnemers te beschermen en om doelmatig handelen van de netbeheerders te bevorderen, verdient handhaving van de vervaltermijn volgens de CDA-fractie de voorkeur boven de nu voorgestelde invoering van een verjaringstermijn. Ik heb dan ook nog een amendement ingediend, mijn laatste amendement, om die wettelijke vervaltermijn in de Elektriciteitswet en de Gaswet te handhaven.

De heer **Jansen** (SP): Ik heb nog een vraag over uw laatste amendement. Kunt u toelichten waarom u dat regime wel wilt opleggen aan de netbeheerders, maar niet aan de leveranciers?

De heer **Hessels** (CDA): Het is met name een probleem bij netbeheerders, er is bij hen vaak discussie over hoe de rekening precies moest worden verstuurd. Dit is twee jaar geleden bij amendement in de wet opgenomen omdat als leveranciers failliet waren gegaan, er vervolgens rekeningen werden teruggestuurd en de netbeheerder de bedragen daarvan doorberekende. Daardoor moest de consument vaak twee keer betalen. Overigens begrijp ik de achtergrond van de vraag. Daar moeten wij eens goed naar kijken.

De vergadering wordt van 12.20 uur tot 13.45 uur geschorst.

Voorzitter: Aptroot

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Het is verstandig dat de Kamer dit wetgevingsoverleg heeft ingelast, aangezien aan dit onderwerp toch een aantal technische haken en ogen zit die moeten worden doorgenomen voordat je tot de juiste besluiten kunt komen. Er zijn vragen gesteld waarop ik nu zal ingaan, en er zijn vragen gesteld waarop ik later in zal gaan.

Het is goed dat wij vandaag praten over een structurele verbetering van de dienstverlening aan kleinverbruikers van energie. Wij praten ook over het borgen van een duurzame energievoorziening, en over het wetsvoorstel Implementatie EU-richtlijn energie-efficiency. Dat wetsvoorstel is nodig omdat wij moeten voldoen aan

onze verplichtingen. Allen hebben gesproken over de problemen na de liberalisering van de energiemarkten, met name voor afnemers die verhuisden en/of wisselden van aanbieder. In 2005 is door mijn voorganger toegezegd dat er een wetsvoorstel zou komen waardoor deze problemen tot het verleden zouden gaan behoren. De laatste tijd zie ik een andere ontwikkeling in de markt die wat extra sturing vereist en waaraan het wetsvoorstel tegemoetkomt, namelijk de trend naar decentrale opwekking, en de hogere eisen die worden gesteld aan de infrastructuur. Ik wil het volgende en heb de indruk dat de Kamer dat ook wil. Om te beginnen wil ik dat de klanten bij één toegankelijk loket terecht kunnen voor alle vragen, namelijk de leverancier. Verder wil ik bereiken dat de leverancier zijn klanten optimaal kan bedienen met goede nota's en bruikbare besparingsadviezen. Ten slotte wil ik dat de leveringszekerheid op de langere termijn wordt geborgd, en dat energiebesparing wordt gestimuleerd. Samen met de sector moeten drie zaken worden geregeld: de verplichting tot een loket en een factor, het capaciteitstarief en de introductie van de slimme meter, onder verantwoordelijkheid van de netbeheerder. De informatiecode ziet erop toe dat er duidelijke regels komen voor administratieve processen. Dit vormt een samenhangend geheel; de verschillende aspecten kunnen niet los van elkaar worden gezien. Alleen door een combinatie van die maatregelen kun je de vereenvoudiging van die processen en de reductie van afhankelijkheden realiseren.

De heer Jansen vroeg of er geen basiswet netwerkdiensten moet komen. Natuurlijk willen wij een vereenvoudiging van wetgeving bereiken. Je ziet ook dat de regulering van de netwerksectoren best wel een aantal parallellen vertoont. Waar mogelijk sluiten wij aan bij reeds bestaande horizontaal geldende wetgeving, maar in de details zitten de verschillen op het gebied van techniek, marktordening, liberaliseringsfase, regels ten aanzien van hygiëne enzovoorts. De EU-regelgeving dwingt vaak tot verschillende implementatietrajecten. Ik word eigenlijk niet zo enthousiast over het optuigen van een omvangrijk traject waarbij gekeken wordt welke onderdelen uit andere wetten in een basiswet zouden kunnen en wat er dan specifiek per netwerk geregeld moet blijven. Dat moet dan wel weer uit elkaar gehaald worden. Het is wel van belang om zo veel mogelijk gebruik te maken van de regelgeving die er al is zodat men niet telkens opnieuw het wiel uitvindt. Dat vind ik van het voorstel van de heer Jansen.

Hij sprak ook over een nationale kop. Waar het gaat om een nationale kop op Europese richtlijnen, als er al Europese normen zijn vastgesteld, weet de heer Jansen dat als die normen uitputtend zijn dat niet zomaar gedaan mag worden. Ook zolang er nog geen Europese normen zijn maar ze wel zijn aangekondigd, kunnen geen nationale eisen aan producten gesteld worden. Dus ook al vindt hij de Europese Commissie traag, waar ik mij iets bij kan voorstellen, zij heeft wel aangekondigd met die maatregelen te komen en heeft er ook een tijdpad voor vastgesteld. Men kan alleen eisen aan producten stellen als die Europese normen er niet zijn en ook nog niet zijn aangekondigd. Zoals de heer Jansen weet, wordt dat echter wel beperkt door het principe van het vrije verkeer van goederen. Producten die in een andere lidstaat rechtmatig op de markt zijn gebracht, mogen niet geweigerd worden. Per saldo zijn nationale eisen aan producten helemaal niet zo effectief want zij mogen niet

van toepassing zijn op producten die uit andere lidstaten komen. Het is dus erg lastig om datgene te realiseren wat de heer Jansen wil.

Verder vroeg de heer Jansen welke producten de normering van 2009 volgen en of dit alle producten zijn. De planning van de Commissie geldt voor nagenoeg alle producten in 2009: huishoudelijke verlichting, wasmachines, vaatwasmachines, koelkasten, vriezers, monitoren, computers, televisies enzovoorts. Na 2009 volgen wasdrogers en stofzuigers. Dat moet uiteindelijk worden aangenomen in het Europees Parlement. Wij willen die implementatie natuurlijk versnellen en daarom ben ik er voorstander van om die eisen in de vorm van verordeningen te gieten, die direct van toepassing zijn en niet in nationale wetgeving omgezet hoeven te worden. Daarop aansluitend vroeg de heer Samsom om bij de richtlijn ecodesign aan te geven waarom voor een splitsing tussen de Wet energiebesparing toestellen en de Wet milieubeheer is gekozen. Zoals bekend ligt het zwaartepunt van de richtlijn ecodesign op producteisen op milieugebied. De Wet milieubeheer heeft in hoofdstuk 9 de mogelijkheid om eisen daaraan te stellen. Gelet op de strekking van de richtlijn lijkt mij de implementatie in de Wet milieubeheer het meest voor de hand liggend. Verder is hier gepleit voor versnelling en verbetering van de Europese normstelling. Ook is gezegd dat Nederland zijn invloed op dit punt moet vergroten. Die invloed is al redelijk groot en volgens sommige andere lidstaten zelfs wat te groot. Ik ben het er wel mee eens dat wij ons daar niet door moeten laten tegenhouden. Wij gaan dus gewoon op die weg verder. Je kunt het echter niet alleen doen. Je moet dat samen met andere vooruitstrevende lidstaten doen. Ook luisteren wij heel goed naar organisaties zoals ECOS. Het is belangrijk dat de inzet van ECOS gesteund wordt. Zo heeft Nederland als enige lidstaat de meest ambitieuze optie voor huishoudelijke verlichting gesteund. Daarnaast steunen wij de eisen van de Commissie als het gaat over het stand-byvermogen. ECOS wil de strengere eisen ten aanzien van elektrische motoren eerder invoeren. Wij willen dat ook. Dus wij zitten wat dat betreft op dezelfde lijn. En dat moeten wij ook zo blijven doen.

De heer **Samsom** (PvdA): Bent u bereid om uw inzet in de diverse commissies die onder ecodesign hangen, ter informatie naar de Kamer te sturen, zodat wij kunnen beoordelen hoe die inzet in volle omvang eruitziet?

Minister **Van der Hoeven**: Ik vraag mij af of dat niet beter kan gebeuren in het kader van het overleg tussen Kamer en kabinet in verband met de voorbereidingen van de Europese Raad. Dan valt het ook op z'n plek. Uw vragen richten zich vooral op de Milieuraad. Dan hebben wij te maken met een ander bewindspersoon. Uw idee als zodanig vind ik overigens niet zo gek.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Even heel concreet, er is donderdag een Milieuraad.

Minister **Van der Hoeven**: Ja, luister, u gaat zelf over uw eigen agenda. Ik weet niet wanneer u het overleg daarover hebt gepland. Het lijkt mij heel erg lastig om dit soort zaken op een termijn van twee, drie dagen aan de orde te stellen. Misschien kunt u het mondeling aan de orde stellen in dat algemeen overleg dat u hebt met mijn collega. Ik sta niet negatief tegenover het idee op zich.

De heer Zijlstra vroeg of de wijziging van de regeling voor kleinverbruikers gas het probleem ondervangt van de tuinder die energiebesparend onder de grens uitkwam, omdat hij de ramen openzette zodat de warmte kon ontsnappen. Ja, deze wijziging is daarvoor inderdaad een oplossing, omdat je kunt kiezen op basis van welk tarifieringsregime je wilt worden afgerekend. Dat kan op profielbasis of op grond van vastgesteld verbruik, inclusief de pieken. Dat soort berichten behoren in de toekomst de wereld uit de zijn.

De heer Duyvendak zei dat een aantal ambities voor overheid en bedrijfsleven uit de richtlijn niet is overgenomen, zoals de indicatieve streefwaarden, en dat wij ook verplichtingen voor onszelf in de wet moeten opnemen. De indicatieve streefwaarde van 1% in de richtlijn geldt wel degelijk ook voor Nederland. De Commissie zal de verslagen die door de lidstaten moeten worden ingediend, hierop toetsen.

Nederland geeft ook in andere kaders uitvoering aan de in de richtlijn aangehaalde verplichting. Er zijn besparende activiteiten van de overheid in het kader van "Duurzame bedrijfsvoering overheid", waarin energiebesparing ook een plek heeft. Het gaat natuurlijk om implementatie conform staand beleid. Binnen het programma Schoon en Zuinig lopen meerjarenafspraken en sectorakkoorden met het bedrijfsleven, dus het zit er wel in, maar niet in deze wet. Het staat buiten kijf dat wij dat doen.

De heer Duyvendak was van plan om een aantal amendementen in te dienen, bijvoorbeeld over de verplichting tot 2% energiebesparing, omdat die nergens is terug te vinden. Maar dat is niet waar en dat weet hij zelf ook. De doelstelling van 2% staat niet alleen in het coalitieakkoord, maar ook in Schoon en Zuinig. Daar wordt aan gewerkt. Er wordt een innovatieprogramma voor energie opgezet, dus dat is staand beleid. Dat wordt overigens niet gevraagd in de richtlijn. Voor de verplichting tot 2% energiebesparing bij overheidsgebouwen geldt precies hetzelfde. Dat gaan wij wel degelijk doen. Hij zal de eerste zijn om erop toe te zien dat wij dat gaan doen. Het ligt ergens anders vast, maar het ligt wel vast. De heer Duyvendak wil ook een amendement indienen om de energieleverancier in het marktmodel te verplichten steeds minder energie te leveren. Ook hier geldt dat de afspraken en doelstellingen voor energiebesparing in Schoon en Zuinig zitten. Energieleveranciers nemen deel aan het project Meer met minder, dat een onderdeel is van Schoon en Zuinig. Ik zie de noodzaak van de voorgenomen amendementen nog niet direct voor mij, maar hij is uiteraard degene die daarover gaat.

De heer **Jansen** (SP): De minister zei dat aan de eisen die zijn aangekondigd door de EU, geen nationale kop kan worden toegevoegd. Ik heb gezegd dat je het financieel aantrekkelijk kunt maken met variabele belasting of subsidie. De heer Duyvendak heeft een bonus-malusregeling genoemd. Kan zij daarop ingaan?

Minister **Van der Hoeven**: U wilt een belasting of subsidie die afhankelijk is van de hoeveelheid energie die je gebruikt. Hoe meer energie je gebruikt, hoe minder belasting je moet betalen, is dat wat u bedoelt?

De heer **Jansen** (SP): Ik bedoel een systeem zoals je krijgt bij auto's; variabilisering van de motorrijtuigenbe-

lasting en bpm aan de hand van de energie-efficiency van auto's.

Minister **Van der Hoeven**: Dan heb je te maken met een bepaald soort apparaat, maar hier heb je te maken met gedrag en met situaties die voor de ene consument anders zijn dan voor de andere consument. Ik vind het heel lastig om daarop "ja" te zeggen. Dat kan ertoe leiden dat de prijzen omhoog gaan of dat de belasting voor de ene omhoog en voor de andere omlaag gaat, omdat hij meer dan wel minder energie verbruikt door zijn gedrag. Nogmaals, een auto is een ding waarbij je bij de aanschaf zelf kunt bekijken of het wel of geen slurper is, maar hier heb je ook te maken met de situatie waarin gezinnen zitten. Nee, daarvoor loop ik op dit moment zeker niet warm.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Het principe achter de bonus-malusregeling is dat het per saldo niet duurder wordt. Het wordt zelfs goedkoper als je zuinig leeft. Vanmorgen verscheen het rapport van de Commissie over spaarlampen en gloeilampen. Er wordt voorgesteld om de gloeilamp duurder te maken, zodat de spaarlamp goedkoper kan worden. Dat is een voorbeeld van dit principe.

Minister **Van der Hoeven**: Dat is een ander verhaal, want dat betreft weer één ding, namelijk de spaarlampen.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): De achterliggende gedachte is dat je dat doet bij de spaarlamp, de koelkast, de magnetron, de plasma-tv. Per productgroep maak je de zuinigste producten goedkoper en de minst zuinige duurder. Dat is per saldo budgetneutraal.

Minister **Van der Hoeven**: In dat geval grijp je wel heel erg in op alles wat te maken heeft met vrije prijsvorming en concurrentie. Ik zie daarin wel bezwaren. Wij hebben eerder gesproken over gloeilampen en spaarlampen. Daarbij komt de importheffing op spaarlampen uit China, waardoor zij onnodig duur zijn. Dit probleem is eerder aan de orde geweest en dat moeten wij inderdaad oplossen. Dat is iets wat ook in "Europa" moet gebeuren. U gaat toch wel een stap verder en ik zeg u eerlijk dat ik daarvoor weinig voel.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): U bent er dus niet voor om de gloeilamp wat duurder te maken?

Minister **Van der Hoeven**: Het is niet alleen een kwestie van gloeilampen duurder maken. De spaarlampen moeten dan ook goedkoper worden; daar moeten de importheffingen van af. Je kunt het op twee manieren benaderen. Als je het ene goedkoper maakt door de importheffing eraf te halen, dan maak je ook het verschil met die gloeilampen zichtbaar. Ik begrijp wat u bedoelt, de vraag is alleen voor welke invalshoek je kiest.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik ben blij dat de minister aangeeft er niets voor te voelen. Kan zij aangeven wat de impact op de administratieve lasten is als wij dit voor een hele batterij producten invoeren?

Minister **Van der Hoeven**: Ik weet één ding: als ik die vraag voor u moet beantwoorden, heb ik een heleboel

ambtenaren nodig. Ik denk niet dat ik dat ga doen in een situatie waarin ik eigenlijk krimpen moet en het aantal mensen moet verminderen. U begrijpt uit mijn antwoord dat de impact niet mis is.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): De minister heeft een blokje "losse opmerkingen" gemaakt; daarin zaten voor mij wel de meest cruciale opmerkingen van het debat.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat u met elkaar hebt afgesproken dat er ruim mag worden geïnterrupteerd, maar ik noteer wel het aantal interrupties om als het nodig is ervoor te zorgen dat wij het overleg uiterlijk om 18.00 uur afronden. De eindtijd is altijd heilig.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Ik heb daarvoor alle begrip, maar hoe meer wij nu uitdiscussiëren, des te minder hoeven wij straks in het plenaire debat te bespreken. Het principiële punt van dit debat, waarover ik zojuist met de minister sprak in het kader van de bonus-malusregeling, is de vraag in welke mate het wenselijk is om in te grijpen in de markt om op te komen voor de belangen van milieu en klimaat. Maar ook: in welke mate wil de overheid zichzelf harde verplichtingen opleggen? Wil zij de 2% energiebesparing hard vastleggen, niet in een nota die geen enkele status heeft, zoals Schoon en Zuinig, maar gewoon in de wet? Laat de overheid gewoon met de energieleveranciers een reductiedoel vastleggen, niet in een relatief vrijblijvend convenant, maar hard in de wet? Op die punten zegt de minister nu eigenlijk klip en klaar dat zij dat niet wil. Zij kiest voor de relatief vrijwillige weg.

Minister **Van der Hoeven**: Dat hebt u goed gezien. Ik kies inderdaad voor de weg die wij als coalitie met elkaar hebben afgesproken. Wij hebben afspraken vastgelegd in Schoon en Zuinig. Wij hebben afspraken gemaakt over innovatieprogramma's om die doelstellingen te halen; u kunt het Innovatieprogramma Energie binnenkort tegemoet zien. Wij hebben afspraken gemaakt over de SDE-regeling. Dat soort dingen doen wij. Het is niet nodig om de zaken die u noemt, in de wet vast te leggen. Ik zal dat dus ook niet voorstellen.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Ik ben het er eigenlijk niet mee eens, maar ik kom hierop in mijn tweede termijn terug. Het punt met vrijwillig gedrag, en dat speelt ook bij de slimme meter en eigenlijk bij elk vrijwillig milieugedrag, is dat 5% of met enig geluk 10% van de mensen eraan meedoet en 90% niet; 90% van de mensen gaat die slimme meter helemaal niet elke dag aflezen. Er is dus regulering nodig om die mensen tot schoner, zuiniger en duurzamer gedrag te krijgen. Als u die regulering niet wilt doorvoeren, hoe halen wij dan ooit die doelen?

Minister **Van der Hoeven**: U wilt op dit punt gewoon een stuk verder gaan dan ik en deze coalitie willen gaan in voorschrijven hoe mensen zich behoren te gedragen. Tegelijkertijd hebt u zojuist zelf gezegd dat als iemand iets doet wat in feite niet kan, je dat in het prijsmechanisme moet afstraffen. Ik geef u op een briefje: op het moment dat iemand met een slimme meter niet zijn energiegebruik in de gaten houdt, betaalt hij. Ook dat leidt tot een ander gedrag. U wilt verdergaan en zaken betreffende de overheidsdoelstelling van 2% in de wet

vaststellen. Ik zeg daarvan: nee, wij hebben daar heel heldere afspraken over gemaakt. Daar is ons beleid nota bene op gebaseerd.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Maar u haalt die 2% nooit. Vanochtend is net de berekening van de NMP naar buiten gekomen. U komt bijna 30 megaton tekort.

De **voorzitter**: U gaat nu herhalen. U hebt dat net ook gezegd. De minister heeft geantwoord. U bent het daarmee niet eens, maar dit voegt niets toe aan de discussie. Ik geef daarom de heer Samsom gelegenheid voor een interruptie.

De heer **Samsom** (PvdA): De minister had het net over coalitieafspraken. Daarin is wel vastgelegd dat wij het in deze coalitie over meer hebben dan over alleen economie. In dat verband heeft de minister van Financiën gezegd naast de Macro Economische Verkenning iets soortgelijks te willen op het gebied van welzijn, in dit geval milieu. Ik hoop dat de minister dat onderschrijft, want dat zou Schoon en Zuinig als losse beleidsnota een tandje opwaarderen richting langjarig kabinetsbeleid. Wij zijn er in ieder geval zeer van gecharmeerd en hopen dat die toezegging op niet al te lange termijn wordt waargemaakt.

Minister **Van der Hoeven**: Dat is een toezegging die mijn collega van Financiën namens het kabinet heeft gedaan en die dus niet ter discussie wordt gesteld. De heer Samsom moet Schoon en Zuinig niet in de negatieve hoek plaatsen, want hij heeft samen met zijn collega-woordvoerders in de Kamer keihard gewerkt om ervoor te zorgen dat het afgesproken werd zoals het afgesproken is. Ik zou zeggen: laten wij er dan ook met elkaar voor zorgen dat het werkelijkheid wordt, want wij hebben ons daaraan gecommitteerd.

De heer **Jansen** (SP): Ik heb het idee dat de minister op dit punt enigszins op twee gedachten hinkt, maar dat komt ongetwijfeld doordat wij bij de uitleg van het bonus-malussysteem niet duidelijk genoeg zijn geweest. Ik doe nog een poging. De minister zei zojuist in antwoord op de opmerking van de heer Samsom dat mensen niet op die slimme meters kijken, dat vanzelf in hun portemonnee merken. In wezen werkt het bonus-malussysteem exact hetzelfde: op het moment dat je goed uitkijkt, kun je een heel goedkope koelkast kopen die nog zuinig is ook in het gebruik, terwijl een energieslurper meer kost. In wezen is dat dus exact hetzelfde mechanisme als zij zojuist prima vond voor de slimme meter. Dat zou dan ook toegepast worden op huishoudelijke toestellen. Wat is het verschil ertussen volgens haar?

Minister **Van der Hoeven**: Je kunt bijvoorbeeld tiggasmachines kopen en je bepaalt zelf met je aankoopgedrag waarvoor je kiest. De heer Jansen wil in feite dat er een regulering gaat plaatsvinden van het aankoopgedrag. Dat zit er wel voor een deel in vanwege de markt, maar hij wil dat het vanuit de overheid nog eens extra wordt gedaan. Daar voel ik niets voor.

De heer **Jansen** (SP): Wat is dan het verschil met de auto? Daarbij gebeurt het wel. Uw collega heeft dat in

het kader van de afspraken in de coalitie gedaan. Je kunt nog steeds iedere auto kiezen die je wilt en als je die Hummer voor je deur wilt zetten, is dat prima, maar je betaalt er wel meer voor. Wat is op dit punt het verschil tussen de koelkast of de plasmatelevisie en de auto?

Minister Van der Hoeven: Op deze manier uitgedrukt, is het verschil natuurlijk niet zo groot, want het is in alle drie de gevallen een apparaat dat je aanschaft. Daarin heeft de heer Jansen gelijk, maar het is de vraag of je voor elk apparaat dat er is reguleringen in het kader van het bonus-malussysteem moet aanbrengen. Wij doen dat wel bij de auto, omdat er daarbij een directe relatie is met de uitstoot van CO₂. Dat is een iets ander verhaal dan bij de koelkast of het broodrooster.

De heer Zijlstra heeft gevraagd of belanghebbenden bezwaar en beroep kunnen instellen tegen de informatiecode. In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet staat tegen een door de NMa vastgestelde code voor belanghebbenden de mogelijkheid van bezwaar en beroep open. Voor de informatiecode is die mogelijkheid niet voorzien, want anders dan bij andere codes, geldt deze voor alle marktpartijen. De andere codes, zoals de meetcode, gelden alleen voor de netbeheerders. Het niet-opnemen van de mogelijkheid om bezwaar en beroep in te stellen tegen de informatiecode hangt samen met het feit dat bij de totstandkoming van die code alle belanghebbende partijen betrokken zijn en niet alleen de netbeheerders, zoals bij andere codes het geval is. Maar ik weet niet of dit is, wat de heer Zijlstra bedoelt. Misschien bedoelt hij wel heel iets anders.

De heer **Zijlstra** (VVD): De minister zit aardig in de richting. Zij zegt in feite: omdat alle partijen betrokken zijn bij de totstandkoming, is er geen beroepsmogelijkheid nodig. Dat lijkt mij te idealistisch gedacht.

Minister Van der Hoeven: Daarom zei ik ook dat wij volgens mij over twee verschillende dingen praten. Ik heb het erover dat tegen de code als zodanig geen bezwaar en beroep openstaat omdat die toch tot stand is gekomen met alle betrokken partijen. Daarom zei ik dat u misschien wat anders bedoelde dan wat ik nu zeg.

De heer **Zijlstra** (VVD): De code kan weliswaar tot stand zijn gekomen in samenwerking tussen alle erbij betrokken partijen, maar dat laat onverlet dat er uiteindelijk toch een code is waarmee een partij die in dat proces heeft meegedraaid, toch wel fundamentele problemen kan hebben. Dan ben je dus klaar zoals het er nu staat. Misschien heeft die partij, ondanks het feit dat anderen andere belangen hebben, toch wel een reëel punt en zou daar dus wel beroep tegen mogelijk moeten zijn, maar dat kan nu dus niet!

Minister Van der Hoeven: Nee, omdat diezelfde partij toch helemaal betrokken is geweest bij de totstandkoming van die informatiecode. Het is best mogelijk dat je niet op alle punten je zin krijgt en dan is het de vraag of je dat wel of niet accepteert. Als wij zouden doen wat u zegt, dan werkt u eigenlijk mee aan datgene waar wij eigenlijk van af willen, namelijk dat je telkens opnieuw bezwaar en beroep kunt aantekenen tegen iets waar je zelf uitvoerig bij betrokken bent geweest en waarin jouw bezwaren zijn weerlegd.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik ben niet van uitgebreide bezwaar- en beroepsprocedures, maar als je in een overleg zit met meer partijen, er een minderheid is die vanaf de eerste dag zegt dat dit voor haar zo fundamenteel fout is, maar het uiteindelijk toch zo wordt besloten, kan dat toch ook geen einde oefening voor die minderheid betekenen? Als zij reële bezwaren heeft, moet zij die kunnen laten toetsen, niet tot in het oneindige, maar een beroepsmogelijkheid lijkt ons niet meer dan normaal.

Minister Van der Hoeven: Laat ik vooropstellen dat ik het niet met u eens ben, maar wij hebben nog wat tijd voordat wij aan de plenaire behandeling toe komen, dus wil ik wel kijken op welke manier aan uw bezwaar als zodanig tegemoet kan worden gekomen. Het zou ook tijdens het proces kunnen, zodat je op een gegeven moment het signaal kan afgeven dat bijvoorbeeld jouw belangen niet voldoende worden meegenomen. Als het eenmaal is vastgesteld, daartegen beroep mogelijk is en een ander weer tegen die uitspraak in beroep kan gaan, dan gaan wij weer een heel circus optuigen. Ik heb in ieder geval goed geluisterd naar wat u zei en ik ga kijken of ik daar in de loop van het proces een oplossing voor kan vinden zonder dat wij weer rechtsgang op rechtsgang op rechtsgang krijgen. Ik laat het u weten voor de plenaire behandeling.

Mijnheer de voorzitter. Dit brengt mij tot het eerste van de drie onderwerpen die door iedereen aan de orde zijn gesteld en wel het leveranciersmodel. In dat model staat de centrale rol van de leverancier als aanspreekpunt voor de klant centraal en daarbinnen factureert die leverancier die periodieke kosten aan de kleinverbruikers en draagt die gefactureerde bedragen vervolgens weer af aan de netbeheerder. Je ziet dat verschillende leveranciers verschillende modellen hanteren voor de onderlinge verrekening van die transportkosten. Een factureringsmodel geeft duidelijkheid voor de klant: een rekening, een aanspreekpunt voor vragen en problemen en ook een gelijke concurrentiepositie voor leveranciers op dat punt. Een verplicht model past ook in het beleid om energiebedrijven te ontvlechten en voorkomt in ieder geval duplicatie van dure factureringssystemen bij leverancier en netbeheerder. Ik proef bij u allen instemming met de voordelen van deze maatregel, maar een voorwaarde voor het leveranciersmodel is wel de introductie van de capaciteitsnota. Dat hangt aan elkaar vast. De heer Zijlstra vroeg zich af waarom het nu verplicht moest. Op dit moment hanteren sommige leveranciers het leveranciersmodel, andere bedrijven kiezen voor het netbeheerdersmodel. Dat betekent dat de netbeheerder beide factureringssystemen moet kunnen ondersteunen; een netbeheerder moet twee systemen in de lucht houden. Ook al kiest bijna geen leverancier voor het netbeheerdersmodel, de netbeheerder moet desgevraagd wel in staat zijn om zelf rekeningen te versturen. Bij de splitsing van de huidige energiebedrijven betekent dit een duplicatie van alles wat facturering heet. Alleen als je het leveranciersmodel verplicht maakt, kan duplicatie worden voorkomen. Dan hoeven de bedrijfsprocessen alleen maar het leveranciersmodel te ondersteunen, niet beide.

Wat betekent dit voor de consument? Dat leveranciers beter vergelijkbaar zijn. Dat is handig. Door de ontkoppeling van processen tussen de netbeheerders kan de dienstverlening van de leverancier aan de klanten sterk verbeteren. Voor mij zijn echter met name het punt dat je

op deze manier een dubbele facturering terugbrengt tot een systeem en de transparantie voor de consument de doorslaggevende overwegingen om dit verplicht voor te stellen.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): De minister is nog niet ingegaan op mijn vraag over de tekst in de memorie van toelichting dat de kleinverbruiker altijd bij de leverancier terecht kan die, waar nodig, zal doorverwijzen. Mijn vraag was wanneer en hoe vaak er wordt doorverwezen naar een ander. Dan is het leveranciersmodel niet helemaal wat het moet zijn.

Minister **Van der Hoeven**: Daar kom ik nog op terug. Het gaat er natuurlijk om dat het aantal doorverwijzingen zo beperkt mogelijk blijft.

De heer **Hessels** (CDA): Ik neem aan dat de minister straks terugkomt op het amendement dat ik heb ingediend.

Minister **Van der Hoeven**: Ik zal apart op de amendementen ingaan. Sommige ervan kon ik wel bij een blokje onderbrengen en andere niet.

Er zijn twee redenen voor de invoering van een capaciteitstarief voor het innen van de transportkosten. Het risico op administratieve problemen wordt erdoor geminimaliseerd, want de huidige ketenafhankelijkheid wordt doorbroken. Het capaciteitstarief garandeert bovendien een aparte inkomensstroom die de netbeheerder nodig heeft voor het waarborgen van de leveringszekerheid op de lange termijn. Op dit moment is het transporttarief deels volumeafhankelijk. Dit betekent dat netbeheerder en leverancier afhankelijk zijn van dezelfde meetgegevens. Door de invoering van het capaciteitstarief wordt die ketenafhankelijkheid doorbroken. Dat moet ook wel, want de leverancier wordt verantwoordelijk voor het tijdig verkrijgen, maar ook voor het vaststellen van de juiste meetgegevens voor de afrekening van zijn klant. Daardoor worden de administratieve processen in de energiemarkt vereenvoudigd. Er is echter een voorwaarde, namelijk dat de invoering van het capaciteitstarief neutraal uitpakt voor zowel afnemers, fiscus en netbeheerders.

Ik herken de zorgen van de Kamer over de nadelige effecten op energiebesparing. Ik ben het ermee eens dat dit soort effecten niet gewenst is. Daarom is in overleg met het ministerie van Financiën voorzien in een compensatieregeling via de energiebelasting waardoor kleinverbruikers geen financieel nadeel ondervinden en de besparingsprikkel in stand blijft. Als de Kamer hiermee akkoord gaat, kan het capaciteitstarief per 1 januari 2009 worden ingevoerd. Ik zal dan uiteraard wel volgen of hetgeen wij afspreken ook werkelijkheid wordt of dat er toch nog ergens iets raars gebeurt. Zowel de heer Jansen als de heer Samsom heeft erop gewezen dat de Consumentenbond van mening is dat de voorgestelde wijziging van de energiebelasting zonder invoering van het capaciteitstarief een sterke prikkel tot energiebesparing oplevert. De invoering van het capaciteitstarief is niet gericht op besparing van energie, maar op vereenvoudiging van de administratieve processen. Het uitgangspunt is echter dat het niet mag leiden tot meer verbruik van energie. Daarom is het belangrijk dat de energierekening stijgt of daalt al naar gelang het energieverbruik.

Door de compensatieregeling via de energiebelasting wordt bij een verbruik tot 10.000 kWh het wegvallen van het variabele deel van het transporttarief vervangen door een vergelijkbare verhoging van het variabele energiebelastingtarief. Dit is aan elkaar gekoppeld. Daardoor blijft het gebruiksafhankelijke deel van de elektriciteitsprijs gelijk, namelijk het bedrag dat je moet betalen voor een afgenomen kWh. Daarmee blijft tegelijkertijd de besparingsprikkel in stand. Verder hebben wij voor de bevordering van de energiebesparing als zodanig een ander pakket maatregelen voorbereid. Ik noem Meer met minder en de subsidieregelingen voor zonneboilers en micro-wkk. Deze maatregelen worden rond de zomer naar de Kamer gestuurd.

De verhoging van de energiebelasting als prikkel tot energiebesparing wordt meegenomen in de tweede tranche van de vergroening van het belastingstelsel. Mijn collega De Jager komt hier op een later moment bij de Kamer op terug.

De heer **Hessels** (CDA): Bij het capaciteitstarief wordt uitgegaan van een gemiddeld verbruik. Dat tarief hangt immers niet langer af van het daadwerkelijke verbruik. Het gemiddelde verbruik wordt vervolgens gecompenseerd in de energiebelasting. Als dit gemiddelde wordt vastgesteld op 5000 kWh, is dat dan wel of niet voordelig voor iemand met een verbruik van 10.000 kWh? Er moet ergens een evenwicht zijn, aangezien het verbruik van 5000 kWh in dit voorbeeld budgetneutraal is. Van welk gemiddelde wordt precies uitgegaan en voor wie werkt het gemiddelde, uiteraard binnen marges, negatief of positief uit?

Minister **Van der Hoeven**: Ik kom hier later op terug.

De heer **Samsom** (PvdA): Het is voor elke gebruiker volstrekt neutraal, omdat uitgegaan wordt van dezelfde formules als voorheen. Het deel vaste kosten en het variabele tarief veranderen niet. De minister kan dat echter wel veranderen door het deel vaste kosten te verminderen en het variabele tarief op te hogen. Ik vraag hiernaar, omdat de minister bij deze compensatieoperatie nog niet tegen de grenzen van het mogelijke is aangelopen. Is onderzocht of het mogelijk is om het vaste deel met meer dan € 325 te verminderen, bijvoorbeeld met € 400? Ik vraag dat wel, maar misschien moet ik gewoon wachten op de tweede tranche?

Minister **Van der Hoeven**: U geeft zelf het antwoord: de tweede tranche.

De heer Jansen vroeg of bij de vaststelling van het capaciteitstarief rekening wordt gehouden met de ongelijktijdigheid van het verbruik van kleinegebruikers. Hij vermoedt dat het capaciteitstarief voor kleinverbruikers ongunstiger uitpakt dan dat voor grootverbruikers. Met die ongelijktijdigheid wordt rekening gehouden. Het is verder waar dat iemand met drie aansluitingen van 25 ampère een relatief hoger vermogen kan afnemen. Bij de vaststelling van het capaciteitstarief voor huishoudens wordt echter uitgegaan van een reken capaciteit van 4 kW. Dat betekent dat huishoudens niet worden aangeslagen voor de maximale capaciteit van de doorlaatwaarde van hun aansluiting. In een eerder overleg heb ik overigens al aangegeven dat ik het met de heer Jansen eens ben dat wij het goed moeten regelen.

De heer **Jansen** (SP): Ik geloof de minister uiteraard graag, maar zij zou mij toch een plezier doen met een schriftelijk rekenvoorbeeld. Ik heb nooit een berekening gezien van de gevolgen van dit mechanisme en dat is vreemd voor zo'n cruciaal element. Het kan immers al snel 40% schelen op de tariefverhoging. Mij dunkt is het dan ook de moeite waard om het nog eens nauwkeurig na te kijken.

Minister **Van der Hoeven**: Ik zal bezien of wij dat in de aanloop naar het plenaire debat nog even kunnen doen. De heer Zijlstra vroeg of het capaciteitstarief getoetst is op strijdigheid met de EG-richtlijn voor energie-efficiency. Hij vroeg dat, omdat het tarief kan leiden tot meer verbruik. Ik kan hem antwoorden dat het capaciteitstarief niet in strijd is met de richtlijn, omdat daarin staat dat stimulansen in de transporttarieven die leiden tot onnodige verhoging van de hoeveelheid verbruikte capaciteit, moeten worden weggenomen. Het capaciteitstarief verandert namelijk niets aan de stimulans om energie te verbruiken. Door de wijziging van de energiebelasting is het ook na het capaciteitstarief zo dat meer verbruik meer geld kost.

De heer **Zijlstra** (VVD): Dit antwoord stond ook al in de nota naar aanleiding van het verslag. Zoals het nu wordt gecompenseerd, loopt het min of meer gelijk. De verschillen zijn inderdaad marginaal, zo ze er überhaupt al zijn. Wat gebeurt er echter als het model wordt aangepast? Ik denk dan bijvoorbeeld aan een verlaging of verhoging van de transporttarieven. Hoe gaat de verrekening er dan uitzien? Blijven zaken dan nog steeds gelijklopen of zijn er onverwachte effecten? Met het oog hierop vroeg ik mij af of wij dan nog wel voldoen aan de EG-richtlijn. Als het leidt tot een stimulans om meer te verbruiken, gaat uw argument immers opeens niet meer op. Je had gewoon een nettatarief, dus hoe meer je gebruikte, des te meer betaalde je. Dat wordt nu vervangen door het capaciteitstarief, een vast tarief, dat wij versleutelen met de energiebelasting. Dat capaciteitstarief zal in de toekomst ongetwijfeld veranderen. Als dat naar boven of naar beneden gaat, verandert de energiebelasting mee of niet. Zal die belasting meegaan om het tarief gelijk te houden? Ik denk van niet. Wat voor prikkels treden er op zo'n moment op waardoor de vereffening met de energiebelasting niet meer volledig tot zijn recht komt en er wel degelijk sprake is van een negatieve prikkel op energiebesparing, die daarmee in strijd is met de Europese richtlijn? Dit is een beetje vergezocht, ik geef het toe.

Minister **Van der Hoeven**: Ik ben blij dat de heer Zijlstra zelf toegeeft dat dit wat vergezocht is. Wij creëren nu een nieuwe situatie door de invoering van een capaciteitstarief en door de relatie met de energiebelasting. Het lijkt mij niet meer dan logisch dat wij hierop telkenmale terugkomen. Wij hebben elk jaar de vaststelling van het Belastingplan met alles wat daarbij hoort. Het lijkt mij dat dit onderwerp daarbij jaarlijks aan de orde komt. Op dit moment is het nog niet zo ver. Wij hebben nu een nulsituatie omdat wij hiermee beginnen, maar ik wil dit op dezelfde manier behandelen als alles binnen het Belastingplan.

De heer Zijlstra heeft gevraagd welk percentage van de multisites onder de consolidatie valt. Er is een aantal fysieke multisites omdat gemeenten en provincies

beschikken over een groot aantal kleinere aansluitingen. Dat is eigenlijk het probleem. Het gebruik van die aansluitingen komt voor de bepaling van de energiebelasting per functionaliteit vaak in aanmerking om bij elkaar te worden opgeteld. Men kan consolideren als objecten behoren tot één onroerende zaak, zoals een rioleringssysteem of een tramnet. Wanneer alles wordt samengenomen tot één aansluiting hoeft men ook maar één keer het capaciteitstarief te betalen.

De heer Hessels vroeg naar de galvanische aansluitingen. Als hij het goed vindt, kom ik hierop terug voor de plenaire behandeling. Dit is een zeer technisch punt waaraan ik mij geen buil wil vallen.

Over de slimme meter hebben wij heel lang gesproken.

Wat ik wil, proef ik ook bij de Kamer, namelijk het verbeteren van de werking van de markt voor de levering van elektriciteit en gas aan kleinverbruikers en het stimuleren van energiebesparing door de creatie van een platform voor dienstverleners door marktpartijen. De slimme meter biedt voor de netbeheerder en leverancier, maar ook voor derden, mogelijkheden voor betere dienstverlening aan de klant. Wij moeten sowieso de Europese richtlijn energie-efficiency implementeren. Het is echter waar dat wij op dit punt ambitieuzere doelen hebben dan waartoe de richtlijn verplicht. Een aantal Kamerleden heeft mij gevraagd om dat waar te maken. Men was verbaasd dat wij niet verder gaan dan strikt noodzakelijk is in het wetsvoorstel inzake de implementatie van de EU-richtlijn. Juist in het wetsvoorstel over het marktmodel gaan wij daar evenwel verder in. Door te kiezen voor een gereguleerde uitrol van de slimme meter met een open toegang tot de meter, worden de meetgegevens gewaarborgd. De klant bepaalt zelf wie naast de netbeheerder en de leverancier toegang heeft tot de meter. Als leverancier heeft de zekerheid dat er altijd een goedgekeurde en op afstand uitleesbare meter bij de klant is, die aan minimumeisen voldoet. Dat is waar wij met elkaar naartoe willen.

De vraag die in verschillende variaties gesteld is, is of de meter wel slim genoeg is, wel groen genoeg is en of die niet uitgebreid moet worden met faciliteiten. Ik denk dat het van belang is dat de feedback die gegeven wordt zo laagdrempelig mogelijk is. Ik vind het ook belangrijk dat die feedback direct wordt gegeven, via de nota of via e-mail. Dat kan via een display; dat kan los zijn of het kan standaard zijn. Ik wil daar graag nog naar kijken in de aanloop naar het debat. Ik denk dat het goed is op te merken in verband met wat de heren Samsom en Hessels voorstellen, zoals het meten van de brutoproduktie, dat alles wat duurzaamheid en besparing faciliteert, welkom is. Laten wij wel wezen: bij het uitrollen van de slimme meters kan het niet zo zijn dat die dingen binnen tien jaar vervangen moeten worden. Daar heeft men volledig gelijk in. Dit betekent dat die meter ergens aan moet voldoen. Zo is er de NTA. Het heeft twee jaar gekost om te komen tot wat wij nu hebben. Ik heb ook heel goed naar de Kamer geluisterd. Daarom ben ik bereid om met de betrokken partijen uit de sector opnieuw na te gaan op welke manier de meter slimmer/groener gemaakt kan worden volgens de wensen van de Kamer. De Kamer heeft mij een opdracht gegeven en ik pak die opdracht op.

De heer **Samsom** (PvdA): Het heeft twee jaar geduurd om het zo ver te krijgen. U breekt dat weer open. Dank daarvoor, want dat is de opdracht van ook mijn fractie.

Hoe lang duurt het vanaf nu om de code op het niveau te brengen dat die aan de wensen van de Kamer voldoet? Of staan wij voor een enorm moeras?

Minister **Van der Hoeven**: U hebt zelf aangegeven dat daar verschillende opties voor zijn. U hebt bijvoorbeeld over het aantal poorten gesproken. Je hoeft dus weliswaar nog niet alles te regelen, maar de opties moeten wel helder zijn. Zo neem ik de vraag over. Als u aangeeft wat er allemaal in moet, wordt het paard achter de wagen gespannen. Als u echter zegt dat er overleg nodig is en dat ervoor gezorgd moet worden dat de opties voor de toekomst uitgebreid worden, kan ik daar iets mee.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): De groene of de extra slimme plussen moeten niet onmogelijk gemaakt worden door de meter, maar die hoeven er niet standaard in te zitten. Misschien kan dat zelfs nog variëren. Hoe lang gaat dat duren?

Minister **Van der Hoeven**: Ik doe u nu een toezegging op basis van een debat dat vanochtend begonnen is. Ik kan nu dus niet zeggen hoe lang zoiets gaat duren, maar uiteraard laat ik u dat weten. Ik houd u daarvan dus op de hoogte. Ik wil...

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Vraagt dat ook...

De **voorzitter**: De minister is nog even aan het woord.

Minister **Van der Hoeven**: Ik wil uiteraard ook graag dat die slimme meter er komt. Ik wil ook graag dat het een slimme meter is die niet binnen tien jaar vervangen moet worden, omdat wij tot de conclusie komen dat het kreng niet slim genoeg is. Als u mij vraagt wanneer ik met een antwoord kom, overvraagt u mij.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Het antwoord is relevant omdat door nogal wat fracties dit aspect verbonden is aan de verplichte uitrol.

Minister **Van der Hoeven**: Daar kom ik zo over te spreken. Ik moet ook nog heel veel vragen van de VVD beantwoorden. De heren Samsom en Hessels vroegen of de metertarieven gaan stijgen als gevolg van de invoering van de slimme meter. Dat is niet de bedoeling. In de regeling voor de meterhuurtarieven voor dit jaar is vastgelegd dat het tarief voor meting is gebaseerd op de tarieven die golden in 2005, gecorrigeerd voor inflatie. Ik wil die lijn handhaven, ook in de regeling voor het tarief van de meting in de jaren van de uitrol van de slimme meter. Ik ga die regeling overigens binnenkort vaststellen. Het tarief voor meting, inclusief meterhuur, moet op langere termijn kostendekkend zijn. Of het tarief voor meting op termijn moet stijgen, is natuurlijk mede afhankelijk van de eisen die wij aan de slimme meter willen stellen. Dat moeten wij wel onder ogen zien.

De heer **Samsom** (PvdA): De kostendekkendheid is een mooie bezwering, maar het hangt er wel vanaf wat je meeneemt aan kosten en baten. Die slimme meter heeft baten elders in het net. De meter kan goedkoper worden of maximaal even duur blijven als je die baten meeneemt. Het kastje zelf wordt natuurlijk duurder dan

datgene wat er nu hangt. Dat is helder. De minister moet dat brede spectrum meenemen om te voorkomen dat een en ander alsnog, op basis van haar eigen bezweringsformule, gaat stijgen.

Minister **Van der Hoeven**: U moet zich niet rijk rekenen.

De heer **Hessels** (CDA): Worden de kosten die zich op een andere plek kunnen voordoen, zoals bij de watermeting, misschien nog wel verder, ook meegenomen in de kostendekkendheid en de budgettaire neutraliteit van de operatie?

Minister **Van der Hoeven**: Ik zei al dat het niet de bedoeling is dat de kosten van de metertarieven gaan stijgen. Op het moment dat wij daar meer zaken een rol in laten spelen, wordt het iets anders. Laten wij dus proberen een en ander zo nuchter mogelijk te bekijken. De heer Samsom stelt dat ik de baten elders in het net ook moet meewegen. Dat kan zo zijn, maar wij moeten ons niet rijk rekenen.

De heer **Hessels** (CDA): Maar ook niet arm. De minister zegt dat wij dit heel nuchter moeten bekijken, maar dat doet de consument ook. Die weet nu wat hij voor gas, water en licht betaalt. Er vindt één meteropname plaats voor gas, water en licht. Als wij gas en licht er uithalen en het water "blijft staan" – het mannetje dat langskomt, moet dat dan blijven doen – zouden wij onszelf wel eens voor de gek kunnen houden. Ik vind met de heer Samsom dat wij dat moeten voorkomen.

Minister **Van der Hoeven**: Ik kom daarop terug.

De heer **Jansen** (SP): Ik heb in eerste termijn de stelling aangehangen dat de tarieven niet moeten stijgen, maar dat ze eerst voor 2001 moeten worden gecorrigeerd, in plaats van voor 2005. De heer Zijlstra heeft dat standpunt onderschreven. Tussen 2001 en 2005 is er een hele slag gemaakt, waardoor er eigenlijk veel te veel vet op de botten zit.

Minister **Van der Hoeven**: Ik weet niet of er te veel vet op de botten zit, maar mijn uitgangspunt is dat wij uitgaan van 2005 en niet van 2001. Daar kan de heer Jansen het al of niet mee eens zijn.

De heer **Zijlstra** (VVD): Wat zegt de richtlijn over het nauwkeurig weergeven van data, in combinatie met de verrekenmethodes, zoals die voor gasmeters gelden?

Minister **Van der Hoeven**: Daar kom ik op terug. Ik kom op het onderwerp privacy. Het gaat met name over misbruik van persoonlijke gegevens en de vraag of ik bereid ben het CBP alsnog te verzoeken een advies uit te brengen. De vraag van de heer Zijlstra over de activering, de passieve benadering en de relatie met het betalingsverkeer neem ik mee. Daar kom ik op terug. De vraag waar het om draait, is of je ervoor kunt zorgen dat misbruik van persoonlijke gegevens van consumenten wordt voorkomen. Ik ben het ermee eens dat dit moet worden voorkomen. Wat de meters betreft betekent dit dat die beveiligd moeten zijn. Ik ga regels stellen voor het niveau van de beveiliging van de meters. Ik heb aangegeven dat dit vergelijkbaar moet zijn met het niveau van het elektronisch betalingsverkeer. Hierop

stelde de heer Zijlstra de vraag hoe het zit met de codes. Hiermee heeft hij een punt; immers, wie kan wat wanneer? Ik kom er later op terug. Het is de bedoeling dat de eisen aan de meter en het beveiligingsniveau in mijn handen liggen en bij mij dus ook de regie berust. Ik zal de veiligheid van de meter zeker laten testen door de ICT'ers van de universiteit van Nijmegen. Ik wil ook wel weten of het werkt of niet. Als je wilt dat iets niet gebeurt, moet je er altijd voor zorgen dat je er iemand op zet die weet hoe hij het moet doen. Als deze persoon er niet doorheen komt, is het goed.

Wat de vraag over het CBP betreft, de Consumentenbond heeft mij dat gevraagd. De wetsvoorstellen moeten inderdaad aan de commissie worden voorgelegd als zij helemaal of voor een belangrijk deel betrekking hebben op de verwerking van de persoonsgegevens; hierin heeft de heer Zijlstra gelijk. Advies van het CBP over dit wetsvoorstel is niet verplicht. Tot nu toe heb ik hierom dan ook niet gevraagd. Indien gewenst, zal ik alsnog om advies vragen. Ik hoor het graag.

De heer Zijlstra heeft een heel stel vragen gesteld die ik achtereenvolgens zal beantwoorden. Zo vraagt hij waarom is gekozen voor exclusief beheer door de netbeheerder, hoewel is ondervangen dat het niet uitmaakt door wie de meter wordt geplaatst. In de NTA regelen wij dat de uitwisselbaarheid en de interoperabiliteit van het systeem zijn gewaarborgd. Wat blijft is in de eerste plaats de toegankelijkheid van de meetdata en het voorkomen dat de beschikbaarheid van gebruiksdata worden gemonopoliseerd door de leverancier. Daarnaast maakt de meter deel uit van de infrastructuur. Je moet dus voorkomen dat de meter wordt gebruikt door leveranciers om de afnemer ongewenst te binden.

Andere partijen hebben ook gevraagd naar het belang dat leveranciers hebben om het energiegebruik bij de klanten naar beneden te brengen. Los van het feit dat er best een goede business case te bedenken is ten aanzien van besparing voor de klant, hebben wij in dit wetsvoorstel opgenomen dat iedere partij die hiervoor expliciet toestemming krijgt van de klant, de gebruiksdata kan inzien. Dat is best te verzekeren in een gereguleerd model. Een en ander staat los van de privacytoezegging die ik zo-even heb gedaan.

Vervolgens heeft de heer Zijlstra gevraagd of de klant wel waar voor zijn geld krijgt. Ik denk dat hij wel zeker waar voor zijn geld krijgt. Hij krijgt niet langer een tweemaandelijks specificatie; hiertoe blijft het niet beperkt. Zijn nota is accuraat; er is geen sprake meer van geschatte standen. Er is veel minder aanleiding voor gedoe met de leverancier. Er is sprake van een snelle en correcte afwikkeling van mutaties, beter budgetbeheer, mogelijkheden om het eigen gebruik beter en gericht te sturen – als ik het goed heb begrepen, trok de heer Zijlstra op dit punt de vergelijking met het doen van de afwas met de hand – en het opsporen van opvallend energieverbruik. Dat is mij nogal wat. De klant krijgt een aantal “plusdingen”. Heeft dit te maken met leveringszekerheid? Ja, de netbeheerders hebben hiermee een stuurmiddel ingeval er plotseling een productiestoring ontstaat, bijvoorbeeld door koelwaterproblemen. Als regionale netbeheerder kun je op basis van meetdata gericht en fijnmazig elektriciteit afschakelen. In de toekomst kunnen de slimme meters voor kleinverbruikers die zelf eigenlijk elektriciteit leveren, een rol spelen bij het optimaliseren van het transport door de netten. Op

dit punt ligt weer een voordeel. De slimme meter draagt dus bij aan de leveringszekerheid.

De heer **Zijlstra** (VVD): Krijgt de consument waar voor zijn geld? Het rijtje dat de minister opnoemt, bestaat grotendeels uit processen waarvan de consument mag verwachten dat een leverancier deze standaard fatsoenlijk regelt. Voor het feit dat de leveranciers dat op dit moment niet doen, moet de consument straks meer gaan betalen en daarmee zou hij blij moeten zijn. Er hangt een meter. De processen worden met name door het leveranciersmodel en het capaciteitstarief verbeterd. Wat is dan nog de meerwaarde van de slimme meter? De processen hebben wij net opgelost; dat is althans de motivatie voor die andere twee.

Minister **Van der Hoeven**: Ik zei al dat ik het ene nodig heb om de andere twee processen opgelost te krijgen. Een en ander draait om drie zaken: het capaciteitstarief, het leveranciersmodel en de slimme meter. Zij vormen drie aspecten van de oplossing van het probleem waarmee wij in 2004 werden geconfronteerd. Haal je er één ding uit, dan wordt het nagenoeg onmogelijk om de andere twee zaken te doen. Daarnaast hebben wij rond de slimme meter en de implementatie van de EU-wetgeving een aantal zaken te regelen. Dat gaat dus echt niet anders.

De heer **Zijlstra** (VVD): Daar denken wij dan toch iets anders over.

Minister **Van der Hoeven**: Dat begrijp ik, ja.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik kom terug op de functionaliteit voor een beter netbeheer. De heer Samsom interrumpeerde mij daar al op. Ik zeg hetzelfde maar tegen de minister. Volgens haar is dat nodig vanwege allerlei nieuwe toepassingen. Ons punt is echter de vraag of het nodig is om naar een 100% uitrol te gaan.

Minister **Van der Hoeven**: Daarmee sluit ik het blokje af. Ik zal eerst de vragen beantwoorden die de heer Zijlstra heeft gesteld. Ik heb niet voor niets aan het einde van zijn betoog gevraagd of hij nu voor of tegen de slimme meter is. Toen zei hij dat hij er eigenlijk tegen was. Ik wil uiteraard wel zijn vragen beantwoorden.

De heer Zijlstra vroeg waarom de grootschalige uitrol nodig is als de metereisen reeds gestandaardiseerd worden. Dat is nodig in vervolg op de standaardisatie. Ik kom dadelijk op de grootschalige 100% uitrol terug. Dat doe ik aan het einde van dit blokje.

De heer Zijlstra zei dat er verschuivingen in de energieproductie optreden doordat de gebruiksmomenten beter worden verspreid. Waar gebeurt dat? Het gebruik verschuift naar momenten waarop stroom goedkoper wordt geproduceerd. Dit leidt dus tot een effectievere inzet van de beschikbare productie. Dat hoeft overigens niet alleen 's nachts of in het weekend te zijn, maar het kan ook op andere tijden gedurende de week zijn. De verwachting is dat dit geautomatiseerd zal verlopen, zodat er geen handeling meer voor moet worden verricht. Op een goedkoop gebruiksmoment wordt automatisch de wasmachine of afwasmachine aangezet; zo kom ik eigenlijk bij het toekomstbeeld van de heer Samsom uit.

De heer **Zijlstra** (VVD): Dan moet daar wel wat in zitten.

Minister **Van der Hoeven**: Daarvoor heb ik de consument nodig. Die moet er inderdaad voor zorgen dat hij zijn wasmachine vult. Anders gaat het natuurlijk niet. Je kunt de consument een heleboel werk uit handen nemen, maar hij moet er wel voor zorgen dat de apparaten gereed staan om aangeschakeld te worden. Anders is dit voordeel er uiteraard niet.

Toen vroeg de heer Zijlstra waar in de richtlijn staat dat de meters geïnstalleerd moeten worden en waar staat dat één keer per jaar factureren niet voldoende zou zijn. In de richtlijn is de verplichting opgenomen tot het plaatsen van slimme meters bij nieuwbouw en renovatie. Dat staat in artikel 13 eerste lid, tweede alinea. Voor het vervangen van bestaande meters kent de richtlijn geen keiharde verplichting, maar in dat geval zijn in artikel 13 eerste lid, eerste alinea drie uitzonderingen opgenomen. De strekking is dat uiteindelijk alle afnemers een slimme meter krijgen, zonder dat een uitrolperiode wordt voorgeschreven.

In de richtlijn is ook niet opgenomen hoe vaak per jaar de leverancier een rekening moet sturen aan zijn eindafnemers. Wel staat in de richtlijn dat de facturering op basis van het daadwerkelijke verbruik frequent genoeg moet zijn om afnemers in staat te stellen om hun eigen energieverbruik te regelen. Een periode van een jaar is echt te groot om inzicht te krijgen in het daadwerkelijke verbruik. Het is heel lastig om na een jaar na te gaan of je energieverbruik werd veroorzaakt door het aanzetten van de airconditioning in de zomerperiode, om maar eens iets te noemen; gesteld dat je airconditioning hebt, natuurlijk. Hoe korter de periode waarover je als eindverbruiker een overzicht van je verbruik ontvangt, des te beter je weet welke apparaten de meeste energie verbruiken. Dat blijkt ook uit onderzoek door SenterNovem. Op grond daarvan is het de bedoeling dat eindgebruikers zes keer per jaar een overzicht ontvangen. Op die wijze geef ik uitvoering aan de verplichting uit de richtlijn tot een voldoende frequent overzicht.

Vervolgens vroeg de heer Zijlstra waarom wij daarmee niet wachten tot na afronding van de splitsing. Dat zijn dan immers twee veranderingsprocessen. De sector heeft steeds aangegeven, de verschillende implementatietrajecten juist gelijktijdig te willen invoeren teneinde de synergie-effecten en efficiency te realiseren. Juist het inregelen van die administratieve processen kun je heel goed doen tijdens het ontvlechtsproces. Ik ben het wel met de heer Zijlstra eens dat het niet tot onzorgvuldigheden moet leiden. Ik denk dat het goed is dat wij op dat punt inderdaad de vinger aan de pols houden. Toen wees de heer Zijlstra op het ECORYS-onderzoek, waarin staat dat de verplichte uitrol nadelig zou zijn voor de consument. "U hebt dat onderzoek nota bene zelf geëntameerd", zei hij er in een vilein zinnetje achteraan in mijn richting. Het is waar dat ECORYS in het onderzoek gepleit heeft voor het meer overlaten aan de markt. De nadelen waren dat de consument dan geen keuze meer heeft.

Als je vasthoudt aan vrijwillige uitrol, dan heeft dat inderdaad gewoon een aantal nadelen. Het is minder kostenefficiënt en dus duurder dan grootschalige uitrol. De voordelen van de slimme meter ten opzichte van de klassieke meter kun je niet algemeen benutten. Dan is toch de verwachting dat men niet meedoet. Ik denk dat

niemand daarbij belang heeft. Tegelijkertijd moet dan heel lang met een dubbel systeem gewerkt worden. Langzaam maar zeker kom ik bij de uitrol van de slimme meters. Ik heb heel goed geluisterd naar de vragen van de Kamerleden. Deze komen eigenlijk erop neer dat zij willen weten of die 100% uitrol binnen zes jaar realistisch is. Ik heb echter niet horen zeggen – dat wil ik graag wel vaststellen – dat wij voor 100% uitrol gaan; ik ga daar althans voor en ik hoop de Kamer ook. Uit de reactie van de Kamer merk ik gelukkig dat dit het geval is.

De heer **Jansen** (SP): Zodra er goede gebruiks-vriendelijke milieubesparende meters zijn.

Minister **Van der Hoeven**: Wij gaan voor 100% uitrol. Daar draait het om. Als je daar misverstanden over laat bestaan, dan krijg je ook ontwijkgedrag. Dat moeten wij niet hebben. Het uitgangspunt moet dus 100% uitrol zijn. Dan is de tweede vraag of je dat in zes jaar kunt redden. Ik heb op een gegeven ogenblik heel goed naar de Kamer geluisterd. Ik denk dat het goed is om te starten met de verplichtingen voor uitrol volgens de Europese richtlijn Energie-efficiency. Tegen de heer Samsom zeg ik dat daaraan mogelijk een aantal prioriteiten wordt toegevoegd, maar daar moeten wij even naar kijken. Ik zal ook kijken of het niet een probleem oplevert in plaats van een voordeel. Op die manier wordt toegewerkt naar die 100% uitrol. Dat stel je met elkaar vast. Je begint ermee op basis van de verplichtingen voor uitrol volgens de Europese richtlijn. Je zorgt ervoor – ik heb dat heel goed meegekregen – dat die meter inderdaad zo slim is dat deze niet binnen tien jaar vervangen hoeft te worden. Op die manier kunnen wij heel goede ervaringen opdoen; wij starten gewoon en wij hebben ook met elkaar het eindbeeld vastgesteld. Dat betekent wel dat ik met de nota van wijziging ervoor moet zorgen dat als de Kamer ermee akkoord gaat, het ook zo geregeld wordt, want het moet wel in de plenaire behandeling aan de orde komen. De reden waarom ik dat zo zeg, is gelegen in het feit dat ik dat ding wil hebben. De Kamer wil dat ook, behalve de heer Zijlstra.

De heer **Zijlstra** (VVD): Inderdaad.

Minister **Van der Hoeven**: Als wij dat met elkaar afspreken, moet je dat ook niet boven de markt laten hangen, maar ik begrijp heel goed dat het hebben van de zaak niet het einde mag betekenen van het vermaak. Het moet dus gewoon werken. Daarom geef ik de Kamer aan dat wij het op deze manier eigenlijk in twee stappen zouden kunnen doen.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Betekent dit dat er op een nader te bepalen moment eigenlijk een soort "go/no go"-moment komt? Misschien kunt u daarvan een indicatie geven. Als bij nieuwbouwprojecten en grootschalige renovaties ervaring met de slimme meter is opgedaan, komt er dan een "go/no go"-moment? Gaan wij het dan op dat moment echt overal uitrollen of niet? Wordt dan bepaald of wij er klaar voor zijn en of het voldoet aan alle eisen?

Minister **Van der Hoeven**: Volgens de richtlijn moet het nu gedaan worden. Dat is simpel. Daar kom je niet onderuit. Tegelijkertijd zeg je dat er uiteindelijk 100% uitrol voor de slimme meter is. Daartussen zit een

tijdpad. Dan is het inderdaad de vraag wanneer je zover bent dat je dat hele uitroltraject verder kunt vormgeven. Tegen de heer Samsom zeg ik dat ik wel bereid ben om te kijken in hoeverre prioriteitsgroepen eraan kunnen worden toegevoegd.

Ik vind het belangrijk om het initiatief bij ons te houden, om het geheel als zodanig overeind te houden en om niet weer aan eigenlijk allerlei "tegenkrachten" – dat zeg ik tegen de heer Zijlstra – de ruimte geven om er weer onderuit te komen. Dan zetten wij de hele zaak op losse schroeven en daar heb ik geen zin in. Ik snap heel goed dat je teneinde iets te krijgen, ook rekening moet houden met de termijn waarop iets mogelijk is. Je moet echter het perspectief niet uit het oog verliezen.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Maar is er dus een nader moment van een expliciete afweging? Worden, hopelijk op een veel verder gelegen moment, dus de plussen en minnen bij elkaar opgeteld en afgetrokken?

Minister **Van der Hoeven**: Er is een nader moment. Dan wordt niet de afweging gemaakt of wij het gaan doen – dat moet eigenlijk nu besloten worden – maar wel met welke snelheid het gedaan wordt. Ik benadruk dat dan niet besloten moet worden of wij het gaan doen, want dat betekent dat de hele zaak op de lange baan wordt geschoven. Dan zouden wij mensen tekortdoen. Wij starten met de uitrol binnen de kaders van de richtlijn Energie-efficiency in combinatie met eventuele andere prioriteitsgroepen.

De heer **Zijlstra** (VVD): Volgens ons zit daar ook nog wat licht tussen, want in die richtlijn wordt wel degelijk een ontbindende voorwaarde neergelegd, bijvoorbeeld of de besparingen de kosten waard zijn. Volgens ons is er wat dat betreft nog wel sprake van enige scheefheid. Wij zijn niet tegen een slimme meter als zodanig maar wel tegen verplichte uitrol zoals de minister dat aangeeft. Wij staan daar redelijk alleen in, dat heeft zij goed geconstateerd. De VVD wil eerst zien dat de beloften over de slimme meter iets concreter gemaakt worden. Pas als blijkt dat de slimme meter zo veel voordelen heeft en die ook hard gemaakt zijn, kan tot een volledige uitrol besloten worden. Het is omgekeerd en fout geredeneerd om nu al te beslissen tot volledige uitrol en dan maar te hopen dat datgene wat ons beloofd wordt, ofwel het wensbeeld van de heer Samsom, ooit gaat uitkomen. Beleid wordt toch gemaakt op basis van feiten en niet op basis van wensbeelden?

Minister **Van der Hoeven**: Dat ben ik niet met de heer Zijlstra eens. Beleid wordt geformuleerd en gevoerd op basis van een streefdoel. Wat de heer Zijlstra zegt heeft veel weg van het kip-en-het-eiverhaal: hij wil de kip niet slachten en het ei niet hebben; dat gaat niet. Op een gegeven ogenblik moet er een start worden gemaakt met dit geheel. Daarom pleit ik ervoor om voor die 100% uitrol te gaan mét dat moment waarop men al die informatie heeft, waar de heer Duyvendak het over had. Als je dat niet doet, krijgt je te maken met een heel ander kostenplaatje. Dan krijgt naar verwachting zo'n 20% tot 30% van de afnemers in het komende decennium een slimme meter. Hoe zit het dan – ik kijk nu ook in de richting van de heer Zijlstra – met onze besparingsdoelstellingen? Die verdwijnen dan wel een beetje achter de horizon, wat wij toch ook niet willen. De markt-

dynamiek rond besparingsdiensten en andere diensten op basis van die slimme meter, moet de kans krijgen en uitgedaagd worden. Daarvan moet niet gezegd worden: laat maar, dat komt wel een andere keer. De kosten van de slimme meters die wel geïnstalleerd worden op basis van de Europese richtlijn, zoals bij nieuwbouw en gerenoveerde huizen, moeten niet nodeloos de pan uit rijzen. Dan zal de heer Zijlstra mij vervolgens voor de voeten werpen dat het allemaal duurder wordt. Dat is echter niet meer dan logisch als er niet voor 100% uitrol maar voor een beperkte vorm wordt gekozen. Dan is er sprake van minder massa, minder volume en is de prijs hoger. Dat willen wij toch ook niet met elkaar?

De heer **Jansen** (SP): Ik wil allereerst de opmerking van de heer Zijlstra corrigeren dat hij als enige op dit moment tegen een verplichte uitrol is. Ik heb zelfs een amendement op dit punt aangekondigd. Zolang de kwaliteit niet zekergesteld is, moet je er namelijk heel voorzichtig mee zijn.

Vervolgens wil ik nog iets vragen over de prioritaire uitrol. Kan de minister aangeven wat haar inschatting is van de aantallen? Ik denk namelijk dat je dan al gauw praat over een kwart miljoen tot een half miljoen als je je beperkt tot de drie categorieën die in het wetsvoorstel staan. Gesteld dat de komende twee jaren als proefperiode worden aangemerkt en daarna blijkt dat er een fout zit in de meter, krijgen de mensen dan gratis een nieuwe meter?

Minister **Van der Hoeven**: Wat betreft de prioritaire uitrol gaat het mijns inziens met name om degenen die hun label willen verbeteren en degenen met zonnepanelen en dergelijke. Laten wij eerst maar eens nagaan om hoeveel extra prioriteitsgroepen het gaat. Overigens worden op dit moment al slimme meters geïnstalleerd. Dus wij moeten niet doen alsof wij met iets geheel nieuws gaan beginnen.

Dan uw vraag over fouten in de meter. De vraag is natuurlijk wie er opdraait voor echte fouten en wie er opdraait voor fouten in het gebruik et cetera. Ik kan dus niet zomaar met een ja of nee antwoorden op de vraag wie er voor de kosten opdraait. In de aanloop naar het verdere debat zal ik er verder naar kijken, want ik vind de vraag wel terecht.

De heer **Hessels** (CDA): Ik wil nog even teruggaan naar het moment waarop wordt besloten dat de acceleratie wordt ingezet. Wij gaan voor die 100% uitrol maar eens moet er geaccelereerd worden. Dat is dus het moment waarop wij met z'n allen zeggen: nu zijn wij klaar, nu zijn de capaciteiten van de meters zodanig dat het echt kan. Begrijp ik het juist dat in de nota van wijziging niet komt te staan dat wij dat besluit op een bepaald moment, op 1 januari tweeduizendzoveel, nemen? Het is echt gekoppeld aan het moment dat de meter kan wat wij willen dat hij kan?

Minister **Van der Hoeven**: Het is gekoppeld aan de invoering zoals die volgens de richtlijn moet gebeuren. Daarbij heb je evaluaties en leermomenten. Daar moet je het aan koppelen.

De heer **Samsom** (PvdA): De geschetste uitrolreceptuur komt overeen met wat wij vroegen en daar ben ik erg blij om. Het onderstreept wel de noodzaak om de NTA met

gezwinde spoed op te plussen. Wij zijn al aan het uitrollen, weliswaar met prioriteitsplaatsingen, maar goed, het aantal dat per maand wordt geplaatst, moet in de tijd toenemen. Ik wil dat niet stopzetten, want het gebeurt al, dus dat zou onzin zijn, maar ik wil wel dat wij de NTA zo snel aanpassen dat de meters in de nabije toekomst weer een stapje beter worden. In ieder geval moeten zij volledig goed zijn voordat wij aan de tsunami van meters gaan beginnen.

Minister Van der Hoeven: Ik deel uw gevoel van urgentie. Dat brengt mij bij de ingediende amendementen. Ik zal het heel kort houden. Ik kan mij voorstellen dat amendementen worden gewijzigd op basis van het debat en van informatie die zich nog gaat voordoen. Ik heb al een aantal gewijzigde amendementen gezien. Ik geef mijn reactie op de amendementen zoals zij er nu liggen. In het amendement op stuk nr. 7 stelt de heer Jansen voor om een modelcontract in te voeren, omdat dat de vergelijkbaarheid van aanbiedingen zou vergemakkelijken. Ik ben er een voorstander van dat consumenten goed geïnformeerd een keuze kunnen maken, maar niet van een modelleveringscontract. Wij hebben de leveringsmarkt in 2004 geliberaliseerd met het oog op een betere service en goedkopere leveringstarieven voor de consument. Daar hoort contractvrijheid bij. Ik wil daar zo min mogelijk inbreuk op maken. Er zijn minder vergaande instrumenten die de transparantie van informatie voor de consument al verzekeren. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet bevatten bepalingen die de consument beschermen. Zij stellen onder andere de eis van redelijke tarieven en voorwaarden, transparante contractvoorwaarden en transparante informatie over tarieven en voorwaarden. Daarin staan ook beschermingsbepalingen over de contractduur en het einde van een contract. De NMa houdt daar toezicht op. Verder kan de consument terecht bij de vergelijkingssites voor energieprijzen, zoals de ConsuWijzer. De NMa heeft heel recent aangekondigd dat de bestaande sites deze zomer een vergelijkingssite gaan oprichten die vooral is gericht op de kwaliteit van de dienstverlening. Ik vind dat modelcontract dus niet nodig en ik ontraad de aanneming van dat amendement.

De heer **Jansen** (SP): De minister gaat voorbij aan het argument dat ik heb gebruikt. Er is sprake van contractvrijheid. Men kan alle contracten aanbieden die men wil, maar ondertussen is het voor de consument appels met peren vergelijken. Het is een beetje te vergelijken met de hypotheekmarkt, waar je ook alle mogelijke constructies hebt. Voor de consument die niet zoveel zin heeft om al zijn vrije tijd aan dit soort ongein te besteden, zou het erg gedienstig zijn om een kwalitatief goede contractvorm te hebben die door de consumentenorganisaties is bekeken, waarvan je blind kunt zeggen dat je er geen grote buil aan valt. Waarom is de minister daar nu tegen?

Minister Van der Hoeven: U zou gelijk hebben als de dingen die ik daarnet noemde, er niet waren; als er geen vergelijkingssites waren van energieprijzen, als er geen ConsuWijzer was, als er geen eigen vergelijkingssite werd opgericht die vooral is gericht op kwaliteit van dienstverlening en als er geen beschermende bepalingen

in de wetten waren. Als dat niet het geval was, had u gelijk. Maar die dingen zijn er, dus datgene wat u wilt, komt er nog een keer bovenop. Om die reden ontraad ik de aanneming van het amendement.

Dat brengt mij bij het tweede amendement van de heer Jansen, op stuk nr. 8. Daarin wordt voorgesteld om de netbeheerder een controle te laten uitvoeren op de ontvangen meetdata, zodat onregelmatigheden of gebreken kunnen worden opgespoord. Ik ben het ermee eens dat de integriteit van meetgegevens gewaarborgd moet zijn, want daarop wordt tenslotte de factuur gebaseerd. Men mag niet met onwaarschijnlijke rekeningen worden geconfronteerd. Ook dit wordt op dit moment op twee manieren geborgd. Dat gebeurt allereerst door de meetcode die door de NMa wordt vastgesteld. Daarin is bepaald dat de netbeheerder de ontvangst van meetgegevens van aangesloten consumenten bewaakt en actie onderneemt als hij daarin tekortkomingen constateert. Dat is een meer technische controle op de meetgegevens. Ik zal in ieder geval door de NMa laten toetsen of de meetcode met de komst van de slimme meter bijstelling behoeft. Het wetsvoorstel bepaalt verder dat de ruwe meetgegevens door meetbedrijven gevalideerd moeten worden om inderdaad gekke uitkomsten te voorkomen. Dat is de tweede manier waarop de integriteit van de meetgegevens wordt geborgd. Bij die validatie wordt door het meetbedrijf ook een administratieve controle op de meetgegevens uitgevoerd. Kortom, ik begrijp de strekking van het amendement, maar ik wil er geen aparte integriteitstoets aan ophangen, omdat de integriteit van de meetgegevens al op twee manieren wordt gecontroleerd. Ik ontraad daarom het aannemen van dit amendement.

In het amendement op stuk nr. 9 – overigens hebben al deze amendementen betrekking op wetsvoorstel 31374 – stellen de heren Samsom en Hessels voor om de salderingsgrens van 3000 kWh op te trekken naar 5000 kWh en om onverkort te salderen voor alle kleinverbruikers die terugleveren. Ik ben het met hen eens dat de huidige afbreekgrens ongewenst is. Het is nooit de bedoeling geweest dat het recht op saldering vervalt bij het bereiken van die 3000 kWh. Dat is niet goed voor het stimuleren van duurzame energie. Het leidt tot raar gedrag; dat moeten wij dus niet hebben. Ik ben bereid om die situatie op te heffen. Ook als meer dan 3000 kWh wordt teruggeleverd, moet het recht op saldering blijven bestaan voor de eerste 3000 kW. De heren Samsom en Hessels willen dat optrekken naar 5000 kW. Dat is erg veel en ik wil hun vragen om nog eens daarnaar te kijken. Het houdt namelijk een commercieel risico in voor de leverancier. De kans is aanzienlijk dat de klant volledig kan salderen, maar op piekmomenten in de vraag neemt de leverancier wel de elektriciteit van het net af. Dat betekent dat de leverancier wel kosten maakt voor de klant, maar die kosten niet kan verhalen; dat kan natuurlijk ook niet. Ik ben het eens met het eerste deel van het amendement: de 3000 kWh kan altijd worden gesaldeerd, hoeveel men ook teruglevert. Over het tweede deel van het amendement, waarin wordt voorgesteld om de grens op te trekken naar 5000, zeg ik: kijkt u daar nog eens een keertje naar.

De heer **Samsom** (PvdA): Dat zal ik natuurlijk doen, want dat zeggen wij elkaar altijd toe. Ik bedenk daarbij echter dat de invoering van het capaciteitstarief een groot deel

van uw argumentatie ontkracht. Er wordt in dat geval namelijk niet meer betaald voor heen en weer geschoven kilowatturen. De afnemer betaalt gewoon het capaciteits-tarief, los van de vraag of hij voor de geleverde kilowatturen inderdaad tot nul mag salderen. Volgens mij wordt het probleem in de tijd minder groot. Daartegen-over staat dat zonnepaneelsystemen en andere duurzame energieopties steeds groter worden en dat wij in de richting van de grens van 3000 gaan. Wellicht komen wij al denkend tot aan het plenaire debat tot een prachtige oplossing.

Minister Van der Hoeven: Laten wij allebei nog maar eens hiernaar kijken; u vanuit uw kant en ik vanuit mijn kant.

Ik kom te spreken over amendement op stuk nr. 10 van de heer Hessels over de uitbreiding van het leveranciers-model, zodat het geldt voor alle contacten tussen afnemer en netbeheerder. Dat lijkt eenvoudig, maar er zitten een paar elementen in die wij nog even met elkaar moeten bezien. Ik begin met de aansluitovereenkomsten. Een eventueel verzoek tot afsluiting komt eigenlijk maar heel incidenteel voor. Een afnemer die om een aansluiting verzoekt, heeft vaak geen leverancier; het is een nieuwkomer op de markt. Als je een afnemer wilt aansluiten, dan heb je informatie nodig over het verwachte verbruik van de afnemer, evenals kennis van het bestaande net. Je zult uiteindelijk een afspraak moeten maken met de monteur van de netbeheerder op het moment dat het de klant schikt. Dat gaat niet anders. Ik zie niet direct een voordeel van het onder het leveranciersmodel laten vallen van dit soort van incidentele klantcontacten, vooral waar het gaat om nieuwe klanten. Dat maakt het lastiger. Ik weet niet of wij de melding van storingen in het net via de leverancier moeten laten lopen. De gezamenlijke netbeheerders hebben een landelijk storingsnummer ingesteld. Dat nummer is vaak op een sticker in de meterkast aangebracht. Als je een storing hebt, hoef je dus niet te bedenken welke netbeheerder of leverancier je moet bellen. Je kunt snel geholpen worden. Als wij de melding via de leverancier laten lopen, moet die nagaan wie de netbeheerder is van de klant en de klant daarmee doorverbinden. Dat werkt alleen maar vertragend. Ook hiervoor geldt dat als men niet de oplossing van het landelijke storingsnummer had gevonden, de situatie een andere zou zijn geweest. Nogmaals, om te kunnen vaststellen wat er aan de hand is, kan een direct klantcontact tussen netbeheerder en afnemer gewenst zijn. Uiteraard moeten storingsmeldingen die bij de leverancier binnenkomen meteen worden doorgezet naar de netbeheerder.

De heer **Hessels** (CDA): Om dat laatste gaat het juist. Wij, minister en Kamer, richten ons allen op het eenvoudiger maken voor de consument. Als wij het goed doen en het leveranciersmodel een succes wordt, dan weet de gemiddelde klant op een gegeven moment niet meer dat er ook nog een netbeheerder achter zit. Tot het moment dat er een storing is, denkt hij: dat is mijn energieleverancier. Betreffende nieuwe aansluitingen kan ik mij heel wat voorstellen, maar zeker bij storingen, bijvoorbeeld als het licht niet meer brandt of het gas het niet meer doet, zou het juist tot onduidelijkheden kunnen leiden en zelfs tot gevaarlijke situaties, omdat er dan enige tijd overheen gaat voor de melding is waar die

moet zijn. Mijn voorstel aan de minister is om de paar weken tot het plenaire debat te gebruiken om te bekijken of wij daar niet een zodanige omschrijving van kunnen geven, dat het voor de klant duidelijk is waar hij zich moet melden en dat er in ieder geval een werkbare situatie ontstaat.

Minister Van der Hoeven: Oké, laten wij dat doen. Dit brengt mij tot het amendement op stuk nr. 11 van de heren Hessels en Samsom. Daarmee beogen zij de huidige eis in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet dat codevoorwaarden bepalen dat de vordering van een netbeheerder op de afnemer na twee jaar vervalt, te handhaven en de vervalltermijn niet te vervangen door een verjaringstermijn. Laat ik daar heel kort over zijn: de heren hebben gewoon gelijk.

De heer **Jansen** (SP): Dat is mooi. Met de heer Hessels ben ik daar heel blij om, maar ik heb hem aan het einde van zijn termijn de vraag gesteld waarom hij niet ook een vergelijkbaar regime voorstelt voor de leverancier. Misschien kan de minister aangeven hoe zij in die discussie staat.

Minister Van der Hoeven: Ik moet eerlijk zeggen dat ik de vervalltermijn bij de netbeheerder iets anders vind dan bij de leverancier. De argumenten die daarover zijn gewisseld vind ik afdoende. Ik ben het dus eens met het voorstel dat uw Kamer doet om voor de netbeheerder de vervalltermijn niet te vervangen door een verjaringstermijn. Bij de leverancier is het een ander verhaal, want dan gaat het over het gebruik als zodanig.

De heer **Jansen** (SP): Volgens mij heeft de heer Hessels in reactie op mijn vraag gezegd: daar moeten wij apart nog eens goed naar kijken. Kortom, hij heeft eigenlijk gezegd: dat zoeken we uit. Dat lijkt mij een heel andere reactie dan die van de minister.

Minister Van der Hoeven: Dan zoekt u dat samen uit. U hebt van uw collega een toezegging gekregen op een vraag die u hem hebt gesteld. Ik hoor graag waar uw gezamenlijk uitzoeken toe leidt.

De heer **Hessels** (CDA): Voor alle duidelijkheid, ik begrijp nu dat bij de SP "dat zoeken we uit" betekent: dat gaan we zo doen. Bij het CDA betekent dat niet meer dan: daar gaan wij eens naar kijken en dat zoeken we uit.

Minister Van der Hoeven: Als u dat fijn gezamenlijk uitzoekt, dan hoor ik wel van u waarop u uitkomt.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik snap dat dit nu niet kan, maar wij zouden het waarderen om van het ministerie te vernemen wat de consequenties zouden zijn als wij het ook voor de leveranciers zouden willen doen.

Minister Van der Hoeven: Dat zal ik doen. U hebt natuurlijk gelijk dat wij elkaar daar niet mee moeten gaan overvallen in het debat. Ik laat u dus weten wat de consequenties ervan zijn als wij dit ook voor de leveranciers zouden doen. Ik ga naar het amendement van de heer Hessels op stuk nr. 12. Als ik het goed begrijp, vindt hij het onwenselijk om eisen aan de slimme meters te stellen bij of krachtens AMvB, maar wil hij het uitsluitend bij AMvB.

Het is de vraag hoe slim die meters moeten zijn afgewogen tegen de prijs ervan. Wij hebben net uitgebreid gesproken over de toekomstige ontwikkelingen ervan en u moet zich dan wel realiseren wat hiermee wordt gevraagd. Werkelijke keuzes maak je bij AMvB, maar als je verder gaat kijken wat de technische uitwerking is – je kunt in de AMvB ook opnemen wat je daaronder verstaat – moet je je wel afvragen of je al die technische wijzigingen ook bij AMvB moet willen regelen. Als je dit soort dingen op dit detailniveau wil regelen, dan haal je jezelf en anderen heel wat werk op de hals. Aan een AMvB hecht ik zeer, ook wat de voorhang betreft op dat punt. Dat moet kloppen en daarmee maak je keuzes. Vooral gelet op de afspraken die wij net hebben gemaakt, ook als het gaat om de volgtijdelijkheid en de ontwikkelingen, denk ik dat wij het maar hierbij zouden moeten laten. Ik ontraad het amendement dan ook.

De heer **Hessels** (CDA): Daar hebben wij al goed over nagedacht en die keuze hebben wij al gemaakt een paar jaar geleden toen wij bij de laatste grote wijziging van de Elektriciteitswet en de Gaswet dit Kamerbreed in de wet hebben gezet. Wij vonden het toen een goed besluit en vinden dat nu nog. Het extra werk doen wij graag. Wij hebben zelfs nog bredere ondersteuning gekregen en wel van de heer Zijlstra. Wij kijken graag mee en juist door de toezegging over de fasering in de 100% uitrol van de meter maken wij hiermee een extra mogelijkheid om dat zo goed mogelijk te doen.

Minister **Van der Hoeven**: Laten wij in de aanloop naar het debat dan wel even bekijken welke technische wijzigingen moeten worden opgevat als een wijziging van de AMvB of dat er nog wel wijzigingen van eerste en tweede orde zijn aan te brengen.

De heer **Hessels** (CDA): Voorzitter. Ook daarover zien wij graag de voorstellen van de minister tegemoet.

Minister **Van der Hoeven**: Dit waren de amendementen op wetsvoorstel 31374 en zijn er nog enkele andere amendementen op wetsvoorstel 31320. Ik begin met het amendement dat eerst stuk nr. 8 had, maar nu stuk nr. 13 is geworden in verband met de ondertekening. De bedoeling daarvan is om voor alle AMvB's die op grond van de Wet implementatie EG-richtlijnen energie-efficiëntie worden vastgesteld, de lichte voorhang-procedure te volgen. Op die manier wil u kunnen meepraten over de nadere invulling van die wet. In hoofdstuk II van het wetsvoorstel is de huidige Wet energiebesparing toestellen opgenomen – in de wet staat die wet – en hierbij is de verdeling tussen hetgeen in de wet en bij AMvB wordt geregeld ongewijzigd gebleven. Op grond van hoofdstuk I van het wetsvoorstel wordt slechts een AMvB vastgesteld. Het toepassen van de voorhangprocedure voor AMvB's die al meer dan 20 jaar op grond van de Wet energiebesparing toestellen worden vastgesteld, gaat mij echt te ver. De gedetailleerde voorschriften en uitvoeringsaspecten horen wat mij betreft thuis in de uitvoeringsregelgeving, dus ik ontraad dit amendement.

De heer **Jansen** (SP): Maar er is die 20 jaar natuurlijk wel het een en ander veranderd, onder andere dat dit onderwerp hoger op de politieke agenda is komen te

staan door het klimaat- en energiebeleid ook van dit kabinet. Daarom is voor mij het politieke belang dat de Kamer zich daarover kan uitspreken ook toegenomen.

Minister **Van der Hoeven**: Ik begrijp uw interesse, maar ik blijf het amendement ontraden.

Dit brengt mij tot het amendement op stuk nr. 9 van de heer Jansen dat eigenlijk drie delen bestaat. Het eerste deel beperkt de redenen op grond waarvan de net-beheerder een verzoek van een eindafnemer om een slimme meter mag afwijzen. De reden "... niet in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen" is overgenomen uit de richtlijn. Het schrappen van die uitzonderingsgrond is dus niet in strijd met de richtlijn. Het gaat om de situatie dat een eindafnemer zelf verzoekt om een slimme meter; hij verwacht daar dus ook voordeel van. Het schrappen van die uitzonderingsgrond werkt in het voordeel van de eindafnemer die eigenlijk meer inzicht wil hebben in zijn energieverbruik. Ik laat het oordeel over dit onderdeel van het amendement over aan de Kamer, want ik zie wel in wat ermee wordt beoogd.

Het tweede deel van het amendement vervangt de mogelijkheid tot het stellen van regels voor eisen waaraan een meetinrichting moet voldoen en de tarieven voor koop en gebruik van de meetinrichting. De warmtemarkt is nog niet gereguleerd. Het is dan een vreemde volgorde. Als uw stelling over de betrouwbaarheid gegrond blijkt, wil ik de mogelijkheid hebben om bij algemene maatregel van bestuur eisen te kunnen stellen. Dus dit onderdeel van het amendement ontraad ik. Ik zie geen aanleiding om hierop vooruit te lopen, maar ik zal dit wel laten onderzoeken want ik vind wel dat wij goed beslagen ten ijs moeten komen.

Het laatste onderdeel van het amendement heeft betrekking op het invoeren van een geschilprocedure. Het is nuttig om een consument bescherming te geven tegen zijn netbeheerder. Een dergelijke procedure is in veel wetten opgenomen, ook de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet verplichtte de netbeheerder tot het instellen van een procedure voor het behandelen van klachten over het netbeheer van kleingebruikers. De leveranciers worden verplicht om zo'n procedure in te stellen. Het zal duidelijk zijn dat ik de ratio van dit voorstel inzie, maar ik wil dit wel zo veel mogelijk gelijk getrokken zien met de bepaling die voor de netbeheerders van elektriciteit en gas geldt zodat er een lijn wordt getrokken. Dit is wel zo duidelijk. Het is dan ongeacht de vraag of er elektriciteit, gas, warmte of koude worden afgenomen duidelijk dat je desgewenst een klacht kunt indienen bij de netbeheerder.

Bij warmte en koude worden niet bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld voor de procedure, maar wordt in de wet de netbeheerder van warmte en koude verplicht om te voorzien in een procedure voor de behandeling van klachten over de meetinrichting. Ik zou eigenlijk willen zeggen: kijkt u nog even naar de vormgeving van dit deel van het amendement, ook in relatie tot hetgeen wij nog gaan doen bij de Warmtewet. Nogmaals, het idee op zich begrijp ik, maar de vraag is of dit nu hier moet worden geregeld of dat het ergens anders moet worden geregeld. Ik laat dit aan de Kamer over.

De heer **Jansen** (SP): Heb ik goed begrepen dat de minister over het tweede deel van het amendement zegt

dat de algemene maatregel van bestuur een kan-bepaling zou moeten zijn en geen moet-bepaling?

Minister **Van der Hoeven**: Ja dat klopt.

In het volgende amendement wordt gevraagd om jaarlijks te rapporteren over de effectiviteit van het energiebesparingsbeleid. De heer Jansen mist een verplichting om daarover verantwoording af te leggen. Dit staat inderdaad niet in het wetsvoorstel. In de richtlijn is overigens wel de verplichting opgenomen om elke drie jaar aan de Europese Commissie te rapporteren. Die rapportages worden ook aan de Kamer toegezonden. Bij het eerste Energie Efficiency Actie Plan is dit ook aan de Kamer voorgelegd. Ze heeft er toen mee ingestemd om dit verslag niet aan de Europese Commissie te versturen. Nu begrijp ik uit het amendement dat de Kamer vaker een rapportage wil ontvangen. Dat is een uitvoeringslast. Ik heb al eerder gezegd dat hiervoor menskracht moet worden vrijgemaakt en ik vraag me af of dat nu wel zo handig is bij een krimpambtenarenapparaat. Ik voel daar in ieder geval niet zo veel voor, dat snapt u wel. Wij moeten al iedere drie jaar een rapportage opstellen. De Kamer was toentertijd van mening dat de rapportage die wij toen hadden gemaakt, zelfs niet naar Brussel gestuurd hoefde te worden, maar nu doet zij het tegengestelde en vraagt zij om een extra rapportage, eenmaal per jaar. Ik voel hier niets voor.

De heer **Zijlstra** (VVD): In de laatste discussie die wij daarover hadden, hebben wij gesproken over het genereren van papier. Ambtenaren in Nederland die iets produceren voor ambtenaren in Brussel. Dat riep de vraag op: waar leidt dit toe. Mijn fractie steunt het pleidooi om ervoor te zorgen dat wij elkaar niet te veel bezighouden.

De heer **Jansen** (SP): De minister draait mijn voorstel nu helemaal om. Ik heb gezegd dat de Kamer recht heeft op jaarlijkse monitoringsinformatie. Ik heb ook voorbeelden gegeven van de informatie die wij nodig hebben. Als de minister daarvoor kan meeliften op de informatie die toch al bij de EU aangeleverd moet worden, dan is dat wat mij betreft prima.

Minister **Van der Hoeven**: Ik ga dat dus niet doen. Ik moet eens in de drie jaar informatie aanleveren bij de Commissie. Deze informatie moet uiteraard sporen met de informatie die de Kamer wil hebben. Op dat punt vinden wij elkaar. Tegelijkertijd moet ik elk jaar verantwoording afleggen over de effectiviteit van mijn beleid in het kader van het jaarverslag. De informatie die u mij nu vraagt, komt daar nog eens bovenop! En tegelijkertijd zegt u mij ook nog eens dat ik mijn ambtenarenapparaat moet afbouwen! Dat kan niet en dus doe ik het niet. Ik moet natuurlijk zeggen: ik ontraad het amendement. In het amendement op stuk nr. 11 regelt de heer Jansen de verplichting dat er in het belang van doelmatig energiegebruik regels komen voor toestellen en installaties. Strikt genomen leidt dat tot een verplichting voor alle soorten toestellen en installaties. Er moeten met andere woorden ook regels komen voor toestellen die niet of nauwelijks energie verbruiken. Het amendement strekt er bovendien toe dat de eisen voor toestellen en installaties ook moeten gelden voor toestellen en installaties die in particuliere huishoudens worden gebruikt. Dit soort zaken wordt in Europees verband

opgepakt. Er wordt dus aan gewerkt, zoals u ook kon weten uit onze discussie over de uitvoering van de richtlijn voor ecodesign. Bovendien worden deze regels vertaald in de Wet milieubeheer.

De Europese richtlijnen vormen overigens ook hier een kader voor de vraag aan welke toestellen eisen kunnen worden gesteld. Aan toestellen waarvoor geen Europese eisen gelden, kun je alleen nationale eisen stellen als het toestellen betreft die in Nederland worden vervaardigd. De effectiviteit van het amendement is dus ook beperkt. Al met al ontraad ik de aanneming van het amendement op stuk nr. 11.

Op stuk nr. 14 heeft de heer Jansen een amendement ingediend waarin een borging wordt geregeld van de kosten die in rekening mogen worden gebracht. Die borging bestaat uit twee elementen. In de eerste plaats zou het moeten gaan om werkelijk gemaakte kosten en in de tweede plaats moet het verzoek op de efficiëntste wijze worden behandeld. De tarieven die bij AMvB worden vastgesteld, zijn kostendekkend. Degene die een verzoek indient, moet er dan ook van uit kunnen gaan dat hij niet meer betaalt dan de gemaakte kosten. Daarmee sluit ik aan bij het kabinetsstandpunt over het rapport Maat Houden. Eigenlijk is het amendement dus overbodig.

Voorzitter. Ik meen dat ik daarmee alle vragen uit de eerste termijn heb beantwoord.

De **voorzitter**: U hebt op een aantal punten aanvullende informatie toegezegd. Kunt u zeggen wanneer de Kamer over deze informatie kan beschikken? Ik vraag dat ook, omdat dat belangrijk is voor de planning van de plenaire afronding.

Minister **Van der Hoeven**: Ik hecht er net als de Kamer aan dat de behandeling van het wetsvoorstel voor het zomerreces plenair wordt afgerond. Ik zet dan ook alles op alles om de aanvullende informatie zo snel mogelijk naar de Kamer te sturen. De Kamer zal deze informatie waarschijnlijk vrijdag en uiterlijk maandag ontvangen. Dat geldt echter niet voor het gevraagde CBP-advies, want dat advies kan ik de Kamer natuurlijk niet binnen een week doen toekomen.

De **voorzitter**: Daar blijkt begrip voor te zijn. De Kamer krijgt de nadere informatie zo mogelijk vrijdag, uiterlijk maandag, precies over een week. De leden kunnen, daarvan uitgaand, in de eerstvolgende procedurevergadering nagaan wanneer het plenaire debat gepland kan worden voor het zomerreces. De griffier kan dit overleggen met de voorzitter van de Kamer. Voor de tweede termijn stel ik een spreektijd vast van maximaal drie minuten.

De heer **Hessels** (CDA): Voorzitter. Wat er al gezegd is, kan weer in de plenaire afronding aan de orde komen. Eerst bedank ik de minister hartelijk voor de uitvoerige beantwoording en voor de wijze zet om de knip te maken in de 100% uitrol. Inderdaad gaan wij naar 100% uitrol, maar wij beginnen nu met wat moet volgens Europa en als wij dat voor elkaar hebben, gaan wij accelereren. Dat was wat de CDA-fractie betreft ook de crux in het wetsvoorstel, naast de kosten. Op de kosten komen wij echter nog terug. Wij vinden namelijk nadrukkelijk dat het niet kostenverhogend mag werken voor de consu-

ment. Dat zullen wij ook vastleggen in de plenaire afronding.

Bij een paar amendementen hebben wij geconstateerd dat daarover nader overleg nodig is. Daar hebben wij een paar weken de tijd voor en bij de plenaire behandeling zullen wij daarop terugkomen.

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. Ik beperk mij tot de punten die niet zijn meegenomen in de beantwoording. Het kan zijn dat ik ter zake niet duidelijk genoeg ben geweest. Welnu, in eerste termijn heb ik gesproken over het automatisch meeschuiven van normering, labeling en subsidiëring belasting, alsook het bonus-malussysteem met de technische ontwikkeling. De minister was niet zo enthousiast over het bonus-malusverhaal. Misschien kan zij nog op dit aspect ingaan. Ik doel op de Japanse aanpak.

In eerste termijn heb ik ervoor gepleit om de functionaliteit van de slimme meter in het gereguleerde deel van het basiscontract uit te breiden met een aantal extra's waarvan zeker is dat de consumenten daar prijs op stellen. De heer Samsom heeft gezegd dat er al meer beschikbaar moet zijn. Ik interpreteer dat in die zin dat de consument dat moet kunnen kiezen. Wat ik heb aangegeven, zou direct in het contract moeten zitten. Er is op die manier al een bepaalde meerwaarde aanwezig. Ook hierop verneem ik graag de reactie van de minister. Ik heb nog gesproken over het beschikbaar stellen van collectieve verbruikersinformatie aan derden in verband met energiebesparingsprojecten. Volgens mij is dit tussen wal en schip terechtgekomen.

Verder heb ik nog gesproken over de onderbouwing van de energiebesparing door de huidige slimme meters sec, in verband met de uitrol in Zweden en Italië. Die informatie was daar bijzonder dun. Ik heb nog een studie uit Engeland aangehaald. Ook hierop verneem ik graag de reactie van de minister.

Ik dank de minister voor de toezegging om het CBP naar het privacyonderzoek te laten kijken. Ik begrijp dat de Universiteit van Nijmegen de integrale veiligheidsanalyse doet, waar de Consumentenbond ook om vraagt.

De heer **Samsom** (PvdA): Voorzitter. Er zijn in dit debat al twee dingen bereikt en dat zijn niet de minst belangrijke. Het ene is dat er een nog slimmere meter komt en het andere is dat er een nieuwe receptuur komt voor de uitrol van die nog slimmere meter. Over dit laatste is uitgebreid gediscussieerd; de nota van wijziging wachten wij met spanning af.

Het eerste punt wil ik toch graag iets nader toelichten. Door veel woordvoerders en door de minister is namelijk gerefereerd aan mijn wensenlijstje. Ik zal dat kort concretiseren en de minister kan kijken wat zij er verder mee doet. Allereerst wil ik het registreren van de productie van duurzame energie mogelijk maken. Dit betekent extra poorten, dus niet P2, niet P3, maar een stuk of acht en misschien wel tien. Op een gegeven moment maakt dat niet zo veel meer uit. Voorts wens ik een direct gebruikersvriendelijke display.

Van een direct gebruikersvriendelijk display moeten wij in het komende, plenaire debat maar uitvechten of dat standaard verplicht wordt voorgeschreven of alleen als optie. Ik worstel daarmee en hoor ook de SP-fractie daarmee worstelen. Dat is typisch iets waarover wij nog eens even moeten nadenken, maar dit moet in ieder geval mogelijk zijn. De alarmfunctie bij ongebruikelijke

veranderingen van het energieverbruik hoort bij dit display. Het real-time meten en afrekenen van gebruik en levering van stroom en gas is wel iets wat volgens mij al kan, maar ik weet niet of de snelheid waarmee dit gebeurt voldoende is.

De programmering van stroomlevering aan onderdelen van het huis, domotica, vereist ook een P2-poort, maar dan wel tweezijdig. Niet alleen worden de gegevens aangeleverd aan de meter, maar deze kan ook terugpraten met de meetmodule elders in het huis. Volgens mij kan dit al, maar dit is typisch iets voor de NTA-codediscussie van experts.

Communicatie met andere meters in de buurt, bijvoorbeeld voor warmte/koudelevering, is misschien niet het meest heikele punt, maar ik zou dit graag opgenomen zien in de discussies die de minister gaat voeren met de NTA.

Ik hoop dat ik een iets concretere handleiding heb gegeven voor het wensenlijstje voor de nog slimmere en vooral groenere meter, die er wat ons betreft moet komen.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter. In lijn met de functionaliteit die de heer Samsom noemde, wijs ik op de mogelijkheid om te komen tot een hot shutdown van apparatuur. Er zijn al systemen die het mogelijk maken om met speciale opzetstukjes televisietoestellen die op stand-by staan op afstand uit te zetten, hetgeen leidt tot een besparingspotentieel van 20%. Als wij dan toch bezig zijn met het ideale systeem, vraag ik de minister om deze mogelijkheid ook mee te nemen.

Wij moeten ook wel de kosten in het oog houden. Dat geef ik de minister uitdrukkelijk mee. Straks hebben wij het ideale systeem bedacht en is het onbetaalbaar gebleken; dan hebben wij er ook niets aan. Onze vrees is het kostenplaatje, gelet op de kosten in vergelijking met de baten. Er is sprake van een afschrijvingsperiode van 60 jaar. Dat vinden wij gewoon idioot lang. Er is geen bedrijf in deze wereld dat nog iets investeert op basis van een zestigjarige afschrijvingstermijn, want de wereld verandert zo snel dat dit er nooit meer uit kan. Dat is ook waarom wij zeggen dat je op dit moment niet eens een slimme meter moet invoeren volgens de EU-richtlijn. Daarin zit ruimte.

Ook de VVD is van mening dat wij kunnen gaan praten over een bredere uitrol als die slimme meter met enorm veel functionaliteiten op een goede en kosteneffectieve manier kan worden neergezet. Wij hebben toch meer vertrouwen in de keuzevrijheid van de consument, die zelf de afweging maakt of hij gaat voor een dure meter met alle mogelijke functionaliteiten of voor een goedkope meter zonder die functionaliteiten maar met een besparing op zijn meterkosten. Hierover denken wij fundamenteel anders dan het kabinet. Dat zullen wij in een amendement verwerken. Wij wachten de antwoorden in de brief van de minister af en zullen aan de hand daarvan bepalen of wij een aantal zaken nog via motie of amendement moeten corrigeren.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Ik krijg graag nog een antwoord op mijn vraag hoe veel de slimme meter nu zelf aan energie verbruikt, inclusief alle randapparatuur. Dat is van belang voor onze afweging. Voor mijn fractie was het belangrijkste punt of het in dit debat zou lukken om het klimaat- en energiebeleid van het kabinet wat harder te maken. Dan gaat het om de

noodzaak dat het kabinet reguleert en zich ook echt verplicht zijn eigen doelen te halen, die dan ook worden vastgelegd in de wet. Op dat punt ben ik teleurgesteld omdat de minister dit – zij het heel eerlijk – verre van zich geworpen heeft en ik helaas van de collega's niet zo heel veel steun heb gevoeld.

Dit is wel een uitermate relevant debat, dat ook internationaal speelt. Ik hoorde daarnet per e-mail dat de Kamer morgen een klimaatwet aangeboden krijgt van diverse milieuorganisaties. Het wettelijk vastleggen van de milieudoelen raakt ook aan dit debat, maar blijkbaar is het kabinet daar nog lang niet aan toe. Toch is dat van groot belang, want het kerkhof in Nederland ligt vol met milieudoelen die niet gehaald zijn. Het is zelfs traditie in Nederland dat milieudoelen niet worden gehaald maar vooruitgeschoven. Daarom is het van des te meer belang om die doelen hard wettelijk te verplichten. Als dat niet via deze route kan, dan misschien maar via de route van amendementen om het doel van 2% energiebesparing voor de overheid zelf en het reductiedoel voor de leveranciers van energie wettelijk vast te leggen. In zo'n context wordt een slimme meter veel interessanter. Naarmate het beleid ambitieuzer is en het financiële instrumentarium groter, komt het toekomstbeeld van de heer Samsom dichterbij. Dan gaat het werken. Als je echter niets doet, als je alleen je groene metertje hebt, vind ik het nogal armzalig. Dan zal slechts een heel klein deel van de mensen de meter gebruiken en er iets aan hebben. In dat kader is het bonus-malusidee interessant. Dan kun je energiezuinige producten goedkoper maken en energievretende producten duurder. Dan krijg je het vliegwieltje op gang dat je op gang wilt krijgen. Wat vindt de minister van een heffing op de gloeilamp en een verlaging van de btw op de spaarlamp? Vanochtend is er een advies over uitgekomen. Wat gaat de minister daarmee doen?

Dan nog even naar de meters. De minister heeft substantieel naar de Kamer geluisterd. Wij moeten in het plenaire debat maar uitdiscussiëren wat dit materieel betekent. Mijn fractie zegt net niet wat de minister wel zegt, namelijk dat het eindbeeld 100% slimme meters is. Dat zeggen wij niet, omdat wij dat pas bepalen op het "go/no go"-moment. Voor mijn fractie is daarbij beslissend de mate waarin zichtbaar wordt gemaakt dat de introductie van de slimme meter, zoals die op dat moment is uitgerold, ook qua effecten, heeft bijgedragen aan energiebesparing. Dat is de maat waarmee wij meten. Als op dat moment blijkt dat de energiebesparing door de groene meter fors is en de andere problemen ook zijn opgelost, besluit mijn fractie graag tot een landelijke uitrol. Als dat niet het geval is, hebben wij daar grote moeite mee. Daarbij spelen op de achtergrond nog drie andere zaken, want die kunnen ook roet in het eten gooien, namelijk de kosten, het probleem van het hacken en de privacy. Die kwesties moeten zijn opgelost, want als het systeem hackbaar is, kan het nog zoveel energiebesparing opleveren, maar dan kom je in ov-chipcardachtige situaties terecht. Daar hebben wij geen belang bij. Ik waardeer het dat de minister ook Nijmegen er nog naar wil laten kijken. Zij gaat ook nog regels stellen op het terrein van de veiligheid en het niet kunnen hacken van de meter. Ik ben benieuwd hoe zij dat doet, welke die regels zijn en hoe die worden getoetst. Ik ben blij met de toezegging dat de minister het CBP nog naar de privacy laat kijken, want dat is echt iets anders dan hacken.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Ik begin met de vraag van de heer Hessels over de watermeters. Op dit moment zijn de energie- en de watersector met elkaar in overleg om te bezien wat voor kansen de slimme meter biedt. Een koppeling is zeker mogelijk, maar op dit moment is er nog geen ideale kostenefficiënte oplossing ontwikkeld; hieraan wordt gewerkt. Het kan dus wel, maar er is een aantal punten voor verbetering vatbaar. In ieder geval blijft dit op de agenda staan. Dadelijk kom ik terug op de kosten in het algemeen, aangezien meer Kamerleden hierover vragen hebben gesteld. De heer Jansen heeft de "top runner"-benadering naar voren gebracht. Ik vind dit een goede aanpak, laat ik dat vooropstellen. Wij hebben deze ingebracht in de hele EU-discussie rondom de richtlijn ecodesign. Het is daar opgepakt, maar ik denk dat het van belang is dat wij een en ander blijven benadrukken, omdat je op deze manier een voortschrijdende innovatie op dit punt mogelijk maakt.

Voorts vraagt de heer Jansen naar het ter beschikking stellen van collectieve gebruiksinformatie aan derden met het oog op besparing. Hiertegen is geen bezwaar, zolang het maar gaat om informatie die niet herleidbaar is tot individuele afnemers. Als dat wel het geval is, kan het niet. Dan komen wij immers in conflict met de opmerkingen rondom privacy en de privacywetgeving. Als de informatie geanonimiseerd is en niet herleidbaar is, is dit geen punt.

De heer Jansen vraagt ook om een nadere toelichting op hetgeen er in Zweden en het Verenigd Koninkrijk is gebeurd. De uitrol in Zweden was primair gericht op de verbetering van de facturering. Er was geen enkele relatie met energiebesparing. Dat betekent dus dat je hieruit moeilijk conclusies kunt trekken voor Nederland. Wat wij wel van de Zweden kunnen leren, is de wijze waarop zij met hun installatieproces zijn omgegaan. Hieruit kun je opmaken dat het goed gaat als je van het begin af aan goed communiceert met de klanten. Communicatie is dus cruciaal en ik denk dat dit een punt is waar wij zeker ons voordeel mee kunnen doen. Het Verenigd Koninkrijk is bezig met zijn wetsvoorstel en momenteel is dus geen vergelijking mogelijk. Ik heb aangegeven dat ik de universiteit van Nijmegen zal betrekken bij de toets of het systeem op zichzelf voldoende veiligheid biedt, of dat het gehackt kan worden en wat dies meer zij. Ik ben erg benieuwd naar de uitkomst. Niemand heeft zin in een nieuwe affaire, de heer Jansen niet en ik ook niet.

De heer **Jansen** (SP): Dat had ik begrepen. De integrale veiligheidsanalyse is volgens mij breder en strekt zich uit over de hele keten, niet alleen over het deel dat gehackt wordt. Er wordt ook gekeken naar andere risico's, zoals fouten, fraude et cetera.

Minister **Van der Hoeven**: Ik weet niet of de heer Jansen dingen aan het vragen is die hij in eerste instantie niet gevraagd heeft en die ik ook niet heb toegezegd. Ik heb een check toegezegd rondom veiligheid en het mogelijk kraken van het systeem. Ik vind dit echt liggen op het terrein van de deskundigen van de universiteit van Nijmegen. Verder heb ik aangegeven wat ik wil gaan doen op het punt van privacy. Buiten dat heb ik niets aangegeven.

De heer **Jansen** (SP): Ik heb verwezen naar de brief van

de Consumentenbond waarin wordt verzocht om een integrale veiligheidsanalyse, vandaar dat ik de koppeling heb gelegd. Gaat de universiteit van Nijmegen de integrale veiligheidsanalyse uitvoeren?

Minister **Van der Hoeven**: Nee.

De heer **Jansen** (SP): Gaat iemand anders dat doen?

Minister **Van der Hoeven**: Nee.

De heer **Jansen** (SP): Die wordt dus niet gemaakt?

Minister **Van der Hoeven**: Ik weet niet wat de Consumentenbond bedoelt met "integrale veiligheidsanalyse". Het is een woord waar je heel veel onder kunt laten vallen. Met "veiligheid" wordt de veiligheid rondom het gebruik van de meter bedoeld, de privacywaarborg die ermee samenhangt en het misbruik. Hier zal de universiteit van Nijmegen naar kijken.

De heer **Jansen** (SP): Zou de minister dan in ieder geval de toezegging willen doen dat zij met de Consumentenbond in overleg treedt om te bezien wat men precies bedoelt? Ik denk dat ik weet wat er bedoeld wordt, maar om te voorkomen dat hierover misverstanden bestaan... Ik denk dat zij de veiligheid van de hele keten bedoelen, dus niet alleen het hackprobleem.

Minister **Van der Hoeven**: Dat gaat mij echt te ver. Ik ben altijd bereid tot een gesprek, ook om misverstanden op te lossen. Ik ga geen andere toezeggingen doen dan de toezeggingen die ik zonet gedaan heb. De heer Jansen vraagt naar iets waarover wij het net gehad hebben, toen wij spraken over de integriteitstoets. Hierop heb ik een antwoord gegeven; deze toets zit erin. Nu komt via een ander woord hetzelfde verhaal weer terug. Ik zal zeker bij de Consumentenbond laten nagaan waar nu het verschil van inzicht zit bij het gebruik van deze termen. Volgens mij is op dit punt verder geen toevoeging meer nodig.

De heer Samsom heeft een heleboel functionaliteiten genoemd die hij ook al in eerste termijn heeft genoemd; dank voor het herhalen ervan. Ik zal ze in ieder geval opnemen in de hele discussie, maar dat is natuurlijk geen garantie dat dit er allemaal à la minute is. Laten wij ook even bekijken wat mogelijk is, wat nog niet mogelijk is, wat alleen nog experimenteel mogelijk is en wat het kost.

Hiermee kom ik terug op de vraag van de heer Hessels. De kosten moeten natuurlijk niet de pan uit rijzen, want dan hebben wij bij een uitrol van 100% een heel ander probleem, namelijk dat het financieel niet meer interessant is. Dit zeg ik mede in de richting van de heer Zijlstra. Dat moeten wij niet willen. Het aanpassen van standaarden is overigens niet iets wat binnen een week te doen is. Voordat je dit geregeld hebt, zijn ook NEN-trajecten nodig. Dat duurt dus sowieso een bepaalde periode, die echt langer is dan een jaar.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik had ze in eerste termijn wat losjes geformuleerd. Daarom dacht ik het in tweede termijn maar wat specifiek te doen. Dat heeft gewerkt, begrijp ik. Ik snap best dat dit niet in een week geregeld is, maar dan hoor ik wel graag wat op die punten mogelijk is en wat de consequenties zijn. Wellicht kan dat

wel zo snel mogelijk, zodat wij het plenaire debat over de vraag of wij hiermee verder gaan en, zo ja, op welke manier, met iets meer informatie kunnen voeren. Dit is voor ons een aangelegen punt. Ik hoop dus dat de minister voor die tijd al zo veel mogelijk kan aanleveren.

Minister **Van der Hoeven**: Ik zal mijn best doen.

De heer Zijlstra vroeg over de ontbindende voorwaarden in de richtlijn als de kosten niet tegen de baten opwegen. Daarbij moeten twee situaties worden onderscheiden. In de ene situatie gaat het om bestaande bouw, dus om bestaande meters, die vervangen worden. Dan wordt de slimme meter ter beschikking gesteld, tenzij het technisch onmogelijk is of niet kostenefficiënt in relatie tot de energiebesparing. In de andere situatie in de richtlijn is er sprake van een nieuwe aansluiting, dus van nieuwbouw of renovatie. In dat geval moet altijd een slimme meter worden geplaatst. Verder kan – dat is de derde situatie – een slimme meter op verzoek worden geplaatst. De netbeheerder kan dit weigeren als het verzoek financieel niet redelijk is. Het gaat dus om verschillende situaties: bestaande bouw, nieuwe aansluiting dan wel renovatie, of plaatsing op eigen verzoek.

De heer **Zijlstra** (VVD): De minister bestrijdt dus niet dat wij volgens het voorgeschotelde plaatje 60 jaar bezig zijn om de eenmalige investeringskosten überhaupt terug te verdienen?

Minister **Van der Hoeven**: Dat is onzin, mijnheer Zijlstra. Daar is helemaal geen sprake van. Het zou ook raar zijn als dat het geval was. De business cases gaan uit van 15 jaar en niet van 60 jaar. Punt. U moet dat verhaal dus ook niet de hele tijd blijven vertellen.

De heer **Zijlstra** (VVD): De minister had het nog steeds niet ontkracht. Ik houd het dus nog maar even vol.

Minister **Van der Hoeven**: Ik heb aangegeven dat een afschrijftermijn van 60 jaar inderdaad thuishoort in het rijk der fabelen. Uit business cases blijkt niet anders dan dat men uitgaat van 15 jaar.

De heer **Zijlstra** (VVD): Kunnen wij in de brief dan ook een uitkristallisering van de business case krijgen? Uit de memorie van toelichting komen wij daar namelijk niet op.

Minister **Van der Hoeven**: Dat is dan jammer dat u daar niet op komt. Misschien moet u het nog een keertje lezen. Maar nu ben ik een beetje onvriendelijk en dat wil ik eigenlijk helemaal niet zijn. Nee, ik denk echt dat de informatie er voldoende in staat.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik heb de memorie van toelichting toch wel even doorgespit op dit punt. Als je naar de totale brutobaten en de incidentele kosten kijkt, dan kom je gewoon op dit verschil: 21 mln. nettobaten versus bijna 1,3 mld. aan incidentele kosten. Dat is wat in de memorie van toelichting staat. Het zou kunnen dat daar nog allerlei andere zaken bij worden gehaald. Dat staat echter niet in het rekenvoorbeeld in de memorie van toelichting. Zo'n rekenvoorbeeld zou ik dan wel willen hebben, want anders kom ik elke keer weer uit op de

kennelijk foutieve 60 jaar. Ik laat mij graag overtuigen, maar wel op basis van de juiste feiten.

Minister Van der Hoeven: Als de heer Zijlstra een rekenvoorbeeld van mij wil hebben, dan krijgt hij van mij een rekenvoorbeeld.

Dat brengt mij op de vraag van de heer Duyvendak over het energieverbruik van de slimme meter. Is het geen water naar de zee dragen? Het is waar dat de communicatie-unit iets meer energie verbruikt. Als je uitgaat van een extra constante voeding van 2 watt, resulteert dat in een jaarlijks extra verbruik van 17 kWh. Uit onderzoek blijkt dat de potentiële energiebesparing 2% tot 10% van het verbruik bedraagt. Uitgaand van een gemiddeld verbruik door huishouders van 3400 kWh per jaar, varieert de besparing tussen de 68 kWh en 340 kWh per jaar per huishouden. Overigens wordt het gebruik niet geregistreerd door de meter. Het komt dus voor rekening van de netbeheerder. Deze kan zijn kosten doorberekenen in de transportkosten. Dan praten wij over zo'n € 3,50 per jaar. Ter vergelijking: bij bijvoorbeeld het stand-byverbruik in een gemiddeld huishouden gaat het om zo'n 400 kWh tot 550 kWh per jaar. Dat is toch wel een verschil.

Ik heb al aangegeven wat ik vind van de heffing op de gloeilamp. Met name de importheffing op de spaarlamp moet dus verdwijnen. Verder is het advies waarnaar de Kamer verwijst, vandaag aangeboden aan mijn collega Cramer. Wij zullen uiteraard samen kijken naar wat wij daarmee doen. Ik kan echt geen verdere uitspraken doen dan ik tot nu toe gedaan heb, want daarover zal ik eerst met mijn collega Cramer spreken.

De heer **Zijlstra** (VVD): Het schiet mij te binnen dat er nog één kwestie ligt, waarvan ik niet weet of de minister dat nu kan aangeven. In hoeverre is de nauwkeurigheid van de meters zoals vastgelegd in artikel 13, lid 1 van de richtlijn, een probleem bij de technologie zoals die bij gasmeters lijkt te worden toegepast, namelijk een opzetstukje op een oude blaasbalgmeter? In hoeverre stemt die overeen met de richtlijn? Ontstaan daar geen problemen mee?

Minister Van der Hoeven: Ik snap wat u bedoelt. Zowel de elektriciteitsmeter als de gasmeter behoren zo nauwkeurig mogelijk het actuele gebruik weer te geven. Ik heb aangegeven dat er wellicht meer functionaliteiten aan toegevoegd kunnen worden. Ik kijk hoe wij dat gaan doen: of de NTA wordt uitgebreid of er worden extra eisen gesteld in de uitvoeringsregelgeving. Verder kan ik op dit moment niet gaan.

De heer **Zijlstra** (VVD): Komt u daar in uw brief op terug?

Minister Van der Hoeven: Ja zeker.

De **voorzitter:** Dan zijn wij aan het eind gekomen van dit wetgevingsoverleg. Afgezien van inhoudelijke toezeggingen, heeft de minister in ieder geval een aantal nadere stukken toegezegd ter informatie van de Kamer. Zij zal proberen deze vrijdag aanstaande of uiterlijk maandag aanstaande bij de Kamer te laten landen. Ik dring er in ieder geval op aan dat de Kamer deze zo vroeg mogelijk ontvangt, want er is dinsdagmiddag 3 juni een procedurevergadering gepland. Als de stukken

er vrijdag of tijdig op maandag zijn, kunnen de Kamerleden overzien hoe de stand van zaken met betrekking tot de informatie is. Dat zou kunnen bijdragen aan een vrij vlotte planning, nog voor het zomerreces. Dat is wat de minister en de Kamerleden willen.

Ik dank de minister en de Kamerleden voor hun positieve opstelling – voor zover ik die de laatste uren heb meegemaakt – en alle andere aanwezigen voor hun bijdrage of belangstelling.

Sluiting 16.07 uur.